

TIGHT BINDING BOOK

**TEXT PROBLEM
WITHIN THE
BOOK ONLY
TEXT FLY WITHIN
THE BOOK ONLY**

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_198173

UNIVERSAL
LIBRARY

ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ—೫೫

ಪಕ್ಕಿಗಾನ

ಆನಂದ

ಪ್ರಕಾಶಕರು

ಕಾವ್ಯಾಲಯ
ಮೈಸೂರು

ಮೊದಲನೆಯ ಮುದ್ರಣ-೧೯೪೭

All Rights Reserved

ಎಲ್ಲ ಹಕ್ಕುಗಳೂ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರಿಗೆ ಸೇರಿವೆ

ಬೆಲೆ : ರೂ. ೧-೪-೧

ಮುದ್ರಕರು :

ಜಿ. ಎಚ್. ರಾಮರಾವ್ ಬಿ. ಎಸ್.ಸಿ.

ಮೈಸೂರು ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು

ನೆನಪಿಗೆ

ವನ್ನೆರಡು ವರುಷಗಳ ಹಿಂಮೊಂಡು ದಿನ ಸಂಜೆಯಲಿ,
ಮೂಷುತಿರೆ ತಾರೆಗಳು ಕೃತ್ತಿ ಕೋತ್ಸವಕೆಳಸಿ ನೀಲಿಮಾಗಗನದಲಿ,
ಮಾಯವಾಯ್ತು—

—ಎನ್ನು ಬಾಳಬಾಂದಳದಿ ಮೂಡಿದ್ದ ಮೂರು ವರುಷದ
ಕಿರುತಾರೆಯೊಂದು,
ಬಾಡಿ ಹೋಯ್ತು—

—ಎಮ್ಮೊಲಿನ ಮಲ್ಲಿಕಾಲಿತೆಯ ಎಳೆಯ ಮುದ್ದು
ಮುಗುಳೊಂದು.

ಆ ಮಲ್ಲಿಕಾಕುಟ್ಟಿಲ ಸಮ ಶಿಶುತಾರೆಯನು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದವು—
ಲೀಲಾ, ಮುದ್ದು ಲೀಲಾ—ಎಂದು.

* * *

ವೇದ ವೃತನಾದರೂ ನೋವಾಂತ ಎನ್ನು ಚಿತ್ತ ಪಟದಲೂರಿ
ನೆಲಿಸಿ, ಕೊನೆಯುಸಿರವರೆಗೂ ಎನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವಾ ಮೂರು
ವರುಷಗಳ ಮುದ್ದು ಮೋಹಕ ಮೂರುತಿಯ ಆವೃತನಯ
ನೆನಪಿಗವಳ ತಾಯ್ತಂದೆಗಳ ಕಂಬನಿಯ ಮುಡಿಪು—

ಈ ಕಿರುಕೃತಿ.

ಬಿನ್ನಹ

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ‘ಆನಂದ’ ಎಂದರೆ ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳನ್ನು ಬರೆದವರು ಎನ್ನುವುದು ವ್ಯಕ್ತವಾದ ವಿಷಯ. ಅವರಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಈ ‘ಪಕ್ಷಿಗಾನ’ ಸಣ್ಣ ಕಥೆಗಳಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಕೃತಿಗಳು, ಅವರು ಕನ್ನಡ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಲೆಳಸಿದ ಒಂದು ರೀತಿಯ ನೂತನ ಪ್ರಯೋಗ. ಗದ್ಯ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪದಶಯ್ಯೆಗೂ ನಾದಮಾಧುರ್ಯಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಛಂದಸ್ಸಿನ ನಿಷ್ಠುರವಾದ ಶೃಂಖಲೆಗಳಿಗೊಳಪಡಿಸದೆ, ಆದರೂ ಓದಲೆಳಸುವ ನಾಲಗೆಗೂ ಕೇಳಲೆಳಸುವ ಕಿವಿಗೂ ಹಿತವಾಗಿ ತೋರುವ ಮಾದರ್ವದಿಂದ ಕೂಡಿದ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಕೃತಿಕಾರರು ತಮ್ಮ ಭಾವಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿರುವ ಶೈಲಿ, ಇಲ್ಲಿಯ ವಚನ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಗದ್ಯದ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನೂ ಪದ್ಯದ ಮಾಧುರ್ಯವನ್ನೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸುವ ಒಂದು ಪ್ರಯೋಗ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಪದ್ಯಗಳ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾರ ಹಾಕುವ ಹವ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಹೋಗದಿರಲಿ ಎಂದು ಕೃತಿಕಾರರು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಕಾಶಕರು

ಅರಿಕೆ

ಇಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸುಮಾರು ಹದಿನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ರಚಿತವಾದವು; ಉಳಿದವು ಈಚೆಗೆ ರಚಿತವಾದವು. ಇಲ್ಲಿನ ಮೊದಲ ಹತ್ತು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಧಾರವಾಡದ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರೊಫೆಸರೂ-ನನ್ನ ಮಿತ್ರರೂ ಆದ ಶ್ರೀಯುತ ಆರ್. ವಿ. ಜಹಗೀರದಾರರು ಆದರದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ತಾವು ಆಗ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದ “ಪ್ರೇಮ” ಮಾಸ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಈ ಉಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಶ್ರೀಯುತ ಜಹಗೀರದಾರರಿಗೆ ನನ್ನ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಆನಂದ

ರಾಗ ಮಾಲಿಕೆ

೧.	ಕುಟೀರವಾಣಿ	೧
೨.	ಆಕಾಂಕ್ಷೆ	೫
೩.	ಚಿರಸಮಸ್ಯೆ	೧೦
೪.	ಸಿಂಹಗಡ	೧೫
೫.	ಸಂಕಟ-ಸಮಾಧಾನ	೧೮
೬.	ಬೆಸ್ತ	೨೨
೭.	ಮಿಣುಕುಹುಳು	೨೩
೮.	ಗರ್ವಭಂಗ	೨೬
೯.	ರನ್ನಗನ್ನಡಿ	೨೯
೧೦.	ಅಲಂಕಾರ-ಅರ್ಥ	೩೩
೧೧.	ವನಸುಮ	೩೫
೧೨.	ನೇತುವೆಯ ಮೇಲೆ	೩೭
೧೩.	ತಾಯಿ ಕಂಪಿಸಿದಳು !	೪೦
೧೪.	ಬಂಧನ ?	೪೪
೧೫.	ವಸಂತ ಸ್ಪಷ್ಟ	೪೬
೧೬.	ಕನಕಪುರದ ಪಂಕಜ	೫೩
೧೭.	ಕಾಲಗತಿ	೫೯
೧೮.	ಬಾಳೂರು	೬೨
೧೯.	ಕಲ್ಪನಾ	೬೬
೨೦.	ಪ್ರಶ್ನೆ-ಉತ್ತರ	೭೨
೨೧.	ಮುತ್ತಿನ ಮಿಂಚು	೭೩
೨೨.	ಅರಿತಿಹೆನು !-ಅರಿತಿಹೆನು !	೭೪

ಪಕ್ಕಿಗಾನ

೧. ಕುಟೀರವಾಣಿ

ಪೀಠಿಕೆ

ನನ್ನ ಬಡಗುಡಿಸಲ ಹೆಸರು “ ಆನಂದಕುಟೀರ ”.

ಒಂದು ದಿನ ನಡುಮಧ್ಯಾಹ್ನ. ಕುಟೀರದೊಳಗೆ ಮುರುಕು ಕಿಟಕಿಯ ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತು, ಹೊರಗಿನ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಮನಸು ಬೇಸರದಿಂದ ತುಂಬಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಹೃದಯವು ನಿರಾಶೆಯಿಂದ ಬಿರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಎಷ್ಟು ಆಸೆಗಳು! . . . ಎಷ್ಟು ಉದ್ಯಮ!! ಒಂದೂ ನೆರವೇರಲಿಲ್ಲವಲಾ!—ಎಂಬ ನೋವೊಂದು ಉಳಿದಿತ್ತು.

ಅಸೆಯೋ, ಆಕಾಶವನೇ ಅವರಿಸುವಂತಹುದು!—ಕಡಲನೇ ಹೀರಿ ಕುಡಿಯುವಂತಹುದು!! ಶಕ್ತಿ ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲ! ಇದೆಂತಹ ವಿಚಿತ್ರ! ಇಷ್ಟು ದುರ್ಬಲದ ದೇಹದಲಿ ಅದೆನಿತು ಪ್ರಬಲದಾಸೆಗಳು!

ನಿರಾಶೆ—ಬೇಸರ ಎಲ್ಲ, ಕುಟೀರದ—ಆನಂದಕುಟೀರದ—ಒಳಗೆ. ಕಿಟಕಿಯ ಹೊರಗೆ ಎಷ್ಟು ನೋಡಿದರೂ, ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಅಸೆ ಭರವಸೆಗಳೇ ಕಣ್ಣನ್ನು ಒತ್ತುತ್ತಿವೆ! ಕಿವಿಯಲಿಳಿಯುತ್ತಿವೆ!

ದೂರದ ಕಡಲತೀರದಿಂದ, ಅಲೆಯ ಘೋಷೆ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ ಭರವಸೆಯ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿದೆ.

ಅದೋ ಆ ಮರ, ಈ ಗಿಡ, ಅಲ್ಲಿರುವ ಬಳ್ಳಿ, ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಮೊದೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದರಲ್ಲೂ ಉಕ್ಕುತ್ತಿದೆ ಆಸೆ! ತೋರುತ್ತಿದೆ ಚಿಗುರಿ ಹೂಬಿಟ್ಟು ಹಣ್ಣಾಗುವ ಭರವಸೆ!

ಅದೋ ಆ ಹಸುರುಕ್ಕಿ ಹಬ್ಬಿರುವ ಪೊದೆಯಲೊಂದು ಪುಟ್ಟಹಕ್ಕಿ ಕುಳಿತು ಹಾಡುತ್ತಿದೆ. ಅದರ ಹೆಸರೇನೋ ನಾನರಿಯೆ. ನನಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವುದು ಅದರ ಬಣ್ಣ ; ನನಗೆ ಕೇಳುತ್ತಿರುವುದು ಅದರ ಗಾನ. ಏನು ಸೊಗಸಿನ ಬಣ್ಣ ! ಅದೆಷ್ಟು ತೆರನ ರಾಗ ! ಒಂದು ಸಲ ಚಿಮ್ಮುವುದು ತಿಳಿನೀರ ಚಿಲುಮೆಯಂತೆ ! ಒಂದು ಸಲ ಉರುಳುರುಳಿ ಹೊಮ್ಮುವುದು ಕಿರುಝರಿಯಂತೆ !! ಬಣ್ಣದ ಪುತ್ಥಳಿಯಲಿ ಗಾನದವ್ಯತ ! ಅದರ ಕೋಮಲವಾದ ಕಂಠದಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ ಭರವಸೆ ! ಆಹಾ ! ಯಾರಿಗಾಗಿ ಈ ಗಾನಮಧು . . . ?

ನಿರಾಶೆ ನಿರ್ನಾಮವಾಗಿ ಶಾಂತಿ ಮೊಳೆಯತೊಡಗಿತು.

“ ಪಕ್ಷೇ, ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇನು ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ.

“ ನಾನರಿಯೆ ” ಎಂದು ಹಾಡಿತು ಹಕ್ಕಿ.

ಆಹಾ ! ಹೆಸರಿಲ್ಲದ ಪಕ್ಷಿ ! ಆದರೇನು ? ಕಾಗೆಗೆ ಹೆಸರಿದೆ ! ಗೂಗೆಗೆ ಹೆಸರಿದೆ ! ನನಗೂ ಹೆಸರಿದೆ !—ಬಂತೆ ಭಾಗ್ಯ ? ಖ್ಯಾತನಾಮ ರೆನಿತು ಜನ ನಿರ್ನಾಮರಾಗಿಲ್ಲ ! ಹೆಸರಿಲ್ಲದಿರೇನು ? ತರತರದ ರಾಗ ರುಚಿಯಿರೆ !—ಗಾನದಿಂಪಿರೆ !

“ ಓ ! ಹೆಸರಿಲ್ಲದ ಪಕ್ಷಿಯೇ, ಇಲ್ಲಿ ಬಾ ” ಎಂದೆ.

ಪಕ್ಷಿಯು ಹಾರಿಬಂದು ಕಿಟಕಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು,—

“ ಕರೆದುದೇಕೆ ? ” ಎಂದಿತು.

“ ಅನಾಮಿಕ, ಯಾರಿಗಾಗಿ-ನಿನ್ನ ಗಾನ ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ.

“ ಯಾರು ಮನವಿಟ್ಟು, ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಎದೆತೆರೆದು ಆಲಿಸುವರೋ ಅವರಿಗೆ ”.

“ ಆಹಾ ! ಇದೋ-ಇದೋ ನನ್ನ ಕಿವಿ, ನನ್ನ ಮನ, ನನ್ನ ಹೃದಯ ನಿನ್ನವು. ನನಗೆ ಗಾನ ಮಾಡುವೆಯಾ ? ”

“ ಓಹೋ ! ಮಾಡುವೆ ”.

“ ದಿನದಿನವೂ ಹಾಡುವೆಯಾ ? ”

“ ದಿನದಿನವೂ ಹಾಡುವೆ. ದಿನದಿನವೂ ಹಾಡುತ್ತಿರುವೆ ! ”

“ ಆಹಾ ? ಇದೆ ಮೊದಲು ನಾ ಕೇಳಿದುದು ! ”

“ ಅದು ನನ್ನ ತಪ್ಪೆ ? ನಿನ್ನ ದೆಯಲಾಸೆಗೆಡೆಗೊಟ್ಟಿ ! ಕಡಲ ಹೀರಿ ಅಂಬರವನವು ಆಸೆ ! ನಿನ್ನ ಮನ ಮುದುರಿ ಕಿವಿ ಮುಚ್ಚಿತು ! ಇಂತಿರಲು ಹೆಸರಿಲ್ಲದ ಬಡಪಾಯಿಯ ಗಾನವ ಕೇಳಲು ಸಮಯವೆಲ್ಲಿ ? ”

“ ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ ! ಹಾಗೆನ್ನದಿರು ಕಾಯ ತಳೆದ ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲೇ ! ಈಗ ಎಲ್ಲ ಆಸೆಗಳೂ ಕರಗಿ, ಆರಿ ಗುರುತಿಲ್ಲದಾದುವು. ಹೊಸತೊಂದು ಆಸೆ ಮೂಡುತ್ತಿದೆ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ! ”

“ ಏನದು ? ”

“ ನಿನ್ನ ಗಾನದಮೃತದಲಿ ತೋಯಬೇಕೆಂದು—ತಣಿಯ ಬೇಕೆಂದು ! ”

“ ನಿನ್ನಾಸೆ ಫಲಿಸಿತೆಂದು ತಿಳಿ ! ಬಯಕೆ ತೋರಲು, ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕುಳಿತು ಒಂದು ಸಲ ನೆನೆ ನನ್ನ ; ತೋಯಿಸುವೆನು —ತಣಿಸುವೆನು ನಿನ್ನ ! ”

“ ಸುಖಿಯಾದೆ ! . . . ಇರಲಿ, ನಿನ್ನ ಗಾನಕೇನ ಕೊಡಲಿ ? ”

“ ನಿನ್ನ ಕಿವಿ, ನಿನ್ನ ಮನ, ನಿನ್ನ ಎದೆ ! ”

* * * * *

ನಾನಂದಿನಿಂದಾ ಪಕ್ಷಿಯ ಗೆಳೆಯನಾದೆ !

ಯಾವ ದಿನವಾದರೂ ಸರಿಯೆ, ಯಾವ ಹೊತ್ತಾದರೂ ಸರಿಯೆ, ಮುರುಕು ಕಿಟಕಿಯ ಬಳಿ ನಾ ಕುಳಿತು ಗೆಳೆಯನನೊಮ್ಮೆ ನೆನೆಯೆ ಅವನು ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ಮೂಡಿ ಬರುತಾನೆ!—ಹಾಡಿಕೊಂಡೇ ಬರುತಾನೆ! ಎನಿತು ದಿನ ಕೇಳಿರುವೆನೋ ! ಏನೇನು ಕೇಳಿರುವೆನೋ ! ಎಣಕೆ ಯುಂಟೆ ? ಎಂತಹ ಗಾನರಸಲಹರಿ ! ಅದರಲೇನು ರಾಗದೂರ್ಮಿ ವಾಲೆ ! ಒಂದೊಂದು ಗಾನವೂ ಒಂದೊಂದು ಕಥೆ ! ಆ ಗಾನ ಕಥೆಗಳ ಸುಖವೋ ದುಃಖವೋ !—ಧೈರ್ಯವೋ ದೈನ್ಯವೋ !—ಪ್ರಣಯವೋ ಪ್ರೇಮವೋ !—ಚೆಲುವೋ ಒಲವೋ !

ಇದೋ, ಇವು ನನಗೆ ಆ ಪುಟ್ಟ ಅನಾಮಿಕ ಅಂಬರವಿಹಾರಿಯು ಹಾಡಿದ ಅಮರಗಾನಗಳಲಿ ಕೆಲವು. ಅದರ ಕಂಠಸಿರಿಯನೀ ಬಡ ನುಡಿಗಳಲಿ ವರ್ಣಿಸಲೆತ್ತಿಸಿರುವೆನು.

ರಸಿಕರೂ ಸಹೃದಯರೂ ಆದ ಶ್ರೋತೃಗಳಿರಾ, ಮನವಿಟ್ಟು, ಕಿವಿ
ಗೊಟ್ಟು ಕೇಳಿ—ಎದೆದರೆದು ತುಂಬಿಕೊಳಿ. ನೀವು ಮೆಚ್ಚಿ ತಲೆ
ದೂಗಿದರೆ, ನಾನು ಕಿಟಕಿಯ ಬಳಿ ಕುಳಿತುದು ಸಾರ್ಥಕವಾಯ್ತು—
ಪಕ್ಷಿಯು ಹಾಡಿದುದೂ ಸಾರ್ಥಕವಾಯ್ತು.

ಇಂತು—

ಕುಟೀರವಾಸಿ

ಅನಂದ.

೨. ಅಕಾಂಕ್ಷೆ

ಮಧುಮಾಸದ ಮೊದಲ ದಿನಗಳು.

ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ತಾಯಿಯ ವಿವಿಧ ವಿಲಾಸ !

ಪುಷ್ಪಶೃಂಗಾರ !! ವರ್ಣವೈಖರಿ !!

ಮಧುಪಾನದಿಂದ ಮೈನುರೆತು ಮೊರೆಯುತಿಹ ಉನ್ಮತ್ತ ಭೃಂಗ
ಸಂಕುಲದ ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ಪ್ರಣಯ ಕೇಳಿ !

ಸಹಸ್ರಸಹಸ್ರ ಖಗಕಂಠಗಳಿಂದ ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕಿಗೆ ಪಸರಿಸುತಿಹ
ಸುಮಧುರ ಗಾನ ತರಂಗ ತಾಂಡವ !

ಸುಳಿಸುಳಿದು, ಏರಿಳಿದು, ತೂರಿ ತೇಲಿ, ಸುನುಸುಂದರಿಯರನು
ಚುಂಬಿಸುತ್ತ, ಸೌರಭವ ಸೂರೆಗೊಂಡು ಮುದವೇರಿ ಅಲೆಯುತಿಹ
ಮಂದಾನಿಲ !

ಪೂರ್ವಾಕಾಶದಲಿ ಉಷಾಸುಂದರಿ, ಆಸೆಭರವಸೆಗಳ ಚಿಮುಕಿ
ಸುತ್ತ, ಹೊಸತೊಂದು ಸೊಬಗಿಂದೆ ಮೆಲುಮೆಲನೆ ಮೂಡಿಬಹ ಮನ
ಮೋಹಕ ಸಮಯ.

ಒಂದು ರಮಣೀಯ ಸರಸು : ಹೆಸರು “ ಸುನುಸಾಗರ ”. ಅದರ
ತುಂಬ ತಾವರೆಗಳು ಶೋಭಿಸಿವೆ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಳಿಹವು ಕೆಲವು ;
ಅರೆಬಿರಿದಿಹ ಕೆಲವು; ಅದೆತಾನೆ ಗಾಢನಿದ್ರೆಯಿಂದೆಚ್ಚಿತ್ತವು ಕೆಲವು ;
ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಮೊಗ್ಗುಗಳು.

ತಿಳಿನೀರ ಮೇಲೆ ಹರಡಿ ತೇಲುವ ಹಸುರೆಯ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ
ಬೆಳಗುತಿಹ ಶುಭ್ರಜಲಕಣಗಳು, ಈ ಸುಮರಮಣಿಯರು, ಮೂಡಿ
ಬರುವುದರಲಿಹ ಪ್ರಿಯಸಖನಿಗಾಗಿ ಪಚ್ಚೆಯ ತಟ್ಟೆಯಲಿ ಕಳೆದ
ರಾತ್ರಿಯ ವಿರಹಕಂಬನಿಗಳ ಕಾಣಿಕೆಯನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಟ್ಟಂತೆ ತೋರು
ತಿತ್ತು.

ಸರೋವರದ ತಡಿಯ ಸಮಾಸದಲಿ ಹಿರಿದಾದ ತಾವರೆಯೊಂದು,

ಕಾಮುಕನಾದ ಮಂದಾನಿಲನ ಸೋಂಕಿನಿಂದಡಿಗಡಿಗೆ ಕಂಪಿಸುತ್ತ, ಮಧುಕರಿಯ ಮೊರೆಯನಾಲಿಸುತ್ತ, ತಿಳಿನೀರ ಮುಖರದಲಿ ನಿಜರೂಪ ವನೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ, ತುಂಬುಯಾವನದ ಭರದಲ್ಲಿ ಬಳುಕಿ ಬಾಗಿ ನಿಂತಿತ್ತು.

ತಡಿಯ ಮೇಲೊಂದು ಕಾಲು ಹಾದಿ.

ಸುಂದರಿಯೊರ್ವಳು ಕೈಯಲಿ ತೆರತೆರನ ಹೂಗಳ ಬುಟ್ಟಿಯ ಹಿಡಿದು, ಮಧುಮಾಸಕೆ ಮೈಸೋತು, ಕಿರುದನಿಯಲಿ ಪ್ರಣಯ ಗೀತೆಯನಾಲಾಪಿಸುತ್ತ ಮೆಲುನಡೆಯಲಿ ಕುಲುಕುಲುಕುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವಳು ಕುಸುಮೋತ್ತಮೆಯ ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತಳು. ಅರಳಿದ ಕಮಲವನು ಕಂಡಾ ಕಾಮಿನಿಯ ಕಮಲನಯನಗಳರಳಿದುವು.

“ ಆಹಾ ! ” ಎಂದಳು ಸುಂದರಿ.

ಕಮಲವು ಕೇಳಿತು “ ನೀನಾರು ? ” ಎಂದು.

“ ನನ್ನ ಹೆಸರು ಕಾಂತಾರಿ ” ಎಂದಳು ಚೆಲುವೆ.

“ ಇರುವುದೆಲ್ಲಿ—ಕಾಂತಾರಿ ? ”

“ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ”.

“ ಅ-ರ-ಮ-ನೆ ! ಅದೆಂತಹ ಮನೆ ? ”

“ ಅರಸ—ಅರಸಿಯರಿರುವ ಮನೆ.”

“ ಅ-ರ-ಸ !.....ಅ-ರ-ಸಿ !.....ಯಾರವರು ? ”

“ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರೊಡೆಯರು—ತಂದೆ ತಾಯಿ—ಪೋಷಕರು.”

“ ಹೇಗಿದೆ ಆ ಅರಮನೆ ? ”

“ ಓ ! ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ—ಬಲು ಚೆನ್ನಾಗಿ—ಶೃಂಗಾರವಾಗಿದೆ ಅದು ! ಸುಖದ ನೆಲೆ ! ಭೂಸ್ವರ್ಗ !! ”

“ ನಿನ್ನ ಕೆಲಸವೇನು ಕಾಂತಾರಿ ? ”

“ ನಾನು ಅರಸಿಯ ಮಾಲಿನಿ.”

“ ಅರಸಿ !—ಹೇಗಿರುವಳವಳು, ಮಾಲಿನಿ ? ”

“ ನಮ್ಮರಸಿಯು ಗುಣದ ಖಣಿ ! ತ್ರಿಪುರಸುಂದರಿ ! ”

“ ನಿನಗಿಂತ ? ”

“ ನನಗೆ ನೂರ್ಮಡಿ !.....ನಾನವಳ ದಾಸಿ !! ”

“ ಆ-ಹಾ ? ”

“ ನಿನ್ನ ಹಾಗಿದೆ ಅವಳ ಮುಖ.”

“ ಆಮೇಲೆ ? ”

“ ನಿನ್ನ ಸಳಿನಾಕೃತಿಯವಳ ಕಂಗಳು.”

“ ಹುಂ ? ”

“ ನಿನ್ನ ಸಳ ವರ್ಣ ಅವಳ ಕಪೋಲಗಳು.”

“ ಹಾಗೆಯೇ ? ”

“ ಅದೋ ಆ ದುಂಬಿಗಳಂತಿವೆ ಅವಳ ಅಳಕಾಳಿ.”

“ ಸರಿ ! ”

“ ನಿನ್ನ ಮೃಣಾಳದಂತೆ ಕೃಶಾಂಗಿಯವಳು.”

“ ನಿಜವೇ ? ”

“ ನಿನ್ನ ಸಿರಿಗೆಣೆಯವಳ ಮೈ ಪರಿಮಳ.”

ತಳಿತ ಮಾಮರನ ಮರೆಯಿಂದ “ ಕುಹೂ ” ಎಂದಿತು

ಕೋಗಿಲೆಯೊಂದು.

“ ಅದೊ ಕೇಳಿದೆಯಾ ? ” ಎಂದಳು ಮಾಲಿನಿ.

“ ಕೋಕಿಲಗಾನ ! ”

“ ಅದನು ಮಿಂಚುವುದು ನಮ್ಮರಸಿಯ ಕಂಠ ! ”

“ ನಾನು ನೋಡಬೇಕಲ್ಲ !—ಆ ಸುಂದರಿಯನ್ನ ! ”

“ ನನ್ನೊಡನೆ ಬಂದು ನೋಡು.”

“ ಬರುವೆನು.”

“ ಬಾ.”

ಮಾಲಿನಿಯು ನಿರಹಿಡಿದು ನೀರಿಗಿಳಿದು, ಬಾಗಿ ಕೈಚಾಚಿ ಕುಸುಮವನು ಕಿತ್ತು ಬುಟ್ಟಿಯಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕುಲುಕುತ್ತ ಹೊರಟಳು ಮತ್ತೆ.

“ ಎಲ್ಲಿಗೆ ತೆರಳುವೆ ಅರವಿಂದೆ ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿದ ಮಂದಾನಿಲ.

“ ಅರಮನೆಗೆ ! ” ಎಂದಿತು ಕಮಲ.

“ ಹೋಗುವೆಯಲ್ಲಿಗೆ—ಸುಂದರಿ ! ” ಎಂದು ದುಗುಡದಿ ಕೇಳಿತು ದುಂಬಿ.

“ ಸುಂದರಿಯೆಡೆಗೆ ! ” ಎಂದಿತು ಕಮಲ.

*

*

*

*

ಅರಮನೆಯ ವಿಲಾಸಗೃಹದಲ್ಲಿ.

ಅರಸ ಅರಸಿಯರ ಪ್ರಣಯ ಪ್ರಸಂಗ ನಡೆದಿತ್ತು.

ಸರಸವನಾಡಿಯಾಡಿ ಸೋತಳು ಅರಸಿ. ಮೂಡಿದವು ಮುಖದಲಿ ಬೆವರು ಹನಿಗಳು. ನಿಟ್ಟುಸಿರೆಳೆಯುತ ಪವಡಿಸಿದಳು ಮೃದು ತಲ್ಪದ ಮೇಲೆ.

ಬಳಿಯಲೇ ಚಿನ್ನದ ತಟ್ಟೆ. ತಟ್ಟೆಯ ತುಂಬ ಹೂವಿನ ರಾಶಿ. ರಾಶಿಯ ಶಿಖರದಲಾ ಕಮಲ.

ರಾಜನ ಕಣ್ಣುಬಿತ್ತು ಅದರ ಮೇಲೆ. ದುಷ್ಟರನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ ಶಿಷ್ಟರನು ಪಾಲಿಸುವ—ರಾಜದಂಡವನು ಹಿಡಿಯುವ—ಹಸ್ತವನು ಸೇರಿತು ಆ ಕಮಲ. ಬಳಲಿದ ದೇವಿಯನುಪಚರಿಸಲದೆ ಬೀಸಣೆಗೆ ಯಾಯ್ತು. ಕ್ಷಣಕಾಲ ಬಿಟ್ಟು ರಾಣಿಯು, ಮೆಲುನಗೆಯ ಸೂಸುತ್ತ ಎದ್ದು ಕುಳಿತು, ಆ ಪುಷ್ಪವೃಜನವನು ರಮಣನಿಂದ ಕಸಿದುಕೊಂಡಳು.

“ ಆಹಾ ! ಸುಂದರಿಯ ಕೈಯಲಿ ಸುಂದರಿ ” ಎಂದನು ರಾಜ.

ಹುಬ್ಬ ನಡುವೆ ಕಪಟಕೋಪವನಿಟ್ಟು, ಚೆಂದುಟೆಯಲಿ ಹುಸಿ ನಗೆಯ ಚೆಲ್ಲಿ, ಪ್ರಿಯನ ಹೂವಿನಿಂದ ಹೊಡೆದಳು ರಾಣಿ.

“ ಹಹ್ಹಾ ! ರಾಣಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸುಮರಾಣಿ !! ” ಎಂದನು ರಾಜ.

ಇಂತು ರಾಜರಾಣಿಯರ ಪ್ರಣಯಕಲಹದ ಆಯುಧವಾಯ್ತು ಆ ಮನುಮಥನ ಪ್ರಥಮ ಶರ !

*

*

*

*

ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲ.

ಅರಮನೆಯ ಪ್ರಾಕಾರದ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಿನ ಬಳಿಯಲಿ ಆ ಕಮಲ !
—ಬಾಡಿ, ಬತ್ತಿ, ನೆಲದಲೊರಗಿ, ಧೂಳುಮುಚ್ಚಿ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಕೊರಗುತ್ತಿತ್ತು !

ಮಾಲಿನಿ ಪುನಃ ಕೈಯಲಿ ಹೂಬುಟ್ಟಿಯನು ಹಿಡಿದು ಒಯ್ಯಾರ ದಿಂದ ಆ ಮಾರ್ಗದಲಿ ಬಂದಳು. ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಿನ ಬಳಿ ಪ್ರಿಯನನು ಕಂಡು ಮಾತಿಗೆ ನಿಂತಳು.

ಅವಳ ಬುಟ್ಟಿಯಿಂದರೆಬಿರಿದ ಕಮಲವೊಂದು ಹೊರಗೆ ಇಣಕಿ ನೋಡುತ್ತಿತ್ತು.

“ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟೆ ತಂಗೀ ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿತು ನೆಲದಲೊರಗಿದ ಕಮಲ.

“ ಅರಮನೆಗೆ, ಅಕ್ಕಾ ” ಎಂದಳು ಬುಟ್ಟಿಯ ಕಮಲಬಾಲೆ.

“ ಅಯ್ಯೋ, ಇಲ್ಲಿಗೇಕೆ ಬಂದೆ ? ”

“ ಏನಾಯ್ತು ?.....ನರಳುವುದೇಕೆ ? ”

“ ನಾನೂ ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದವಳು ! ”

“ ಆಹಾ ? ”

“ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ರಾಣಿಯ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿದ್ದೆ ! ಈಗ ನೋಡು !- ಹೋಗಿಬರುವವರ ಕಾಲ ತುಳಿತ ! ”

“ ಕಾರಣ ?.....ಕಾರಣ ? ”

“ ಅರಮನೆ ನಮಗಲ್ಲ, ತಂಗಿ ! ಏನಿದ್ದರೇನಲ್ಲಿ ? ನಮಗೆ ಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ”

“ ಹಾಗೆಂದರೇನು ? ”

“ ತೆಂಗಾಳಿಯ ತೀಟವಿಲ್ಲ ! ಮರಿದುಂಬಿಯ ಮುತ್ತಿಲ್ಲ !! ತಿಳಿ ನೀರಿನ ಕನ್ನಡಿಯಿಲ್ಲ !—ಅದು ನಮ್ಮಗೆ ಜೀವನವಲ್ಲ—ಅಲ್ಲ !! ”

“ ಈಗ ಮಾಡುವುದೇನು, ಅಕ್ಕಾ ? ಬಂದುಬಿಟ್ಟೆನಲ್ಲಾ ! ”

“ ಮಾಡುವುದೇನು ! ಹಣೆಯಲಿ ಬರೆದುದ ಅನುಭವಿಸಿ ತೀರಲಿ, ತಂಗೀ ! ”

ಪ್ರಿಯನೊಡನೆ ಮಾತ ಮುಗಿಸಿ ರಾಣಿಯೆಡೆಗೆ ಹೊರಟಳು— ಮಾಲಿನಿ.

೨. ಚಿರನಮಸ್ಯೆ

ಕತ್ತಲೆಗಡಲ ತಳದಲಿತ್ತು ಲೋಕ.

ಕೋಟಿ ತಾರೆಗಳಿಂದ ಕಿಕ್ಕಿರಿದ ಗಗನತಲ, ನಿಶಾಸುಂದರಿಯ
ವಜ್ರಖಚಿತ ನೀಲಾಂಬರದ, ಹರಡಿದ ಸೆರಗಿನಂತೆ ಶೋಭಿಸಿತ್ತು.

ನೀರವ! ನಿಶ್ಚಲ!

ಅನಿಲನು ಕೂಡ ದಿನವೆಲ್ಲ ಅಲೆದಲೆದು, ಸೊಕ್ಕಿ ಮೆರೆದು ಸೊರಗಿ
ಸೋತು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದ.

ಒಂದು ಮನೆ.

ಅದರ ಹೆಸರು “ಮಾಯಾಲಯ”. ಅದರಲೊಂದು ಕೊಠಡಿ.
ಕೊಠಡಿಯ ನಡುವೆ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಕಂಭ-ಕಂಭದ ಮೇಲೆ ಚಿನ್ನದ ಹಣತೆ.
ಹಣತೆಯ ತುಂಬ ಚಂದನ ತೈಲ—ತೈಲದಿ ತೇಲುತ ಹತ್ತಿಯ ಬತ್ತಿ.
ಬತ್ತಿಯ ತುದಿಯಲಿ ಪುಟ್ಟದು ಜ್ವಾಲೆ!

ಕುಣಿಯುತ್ತಿತ್ತು! ಬಳುಕುತ್ತಿತ್ತು! ಬೆಳಬೆಳಗಿ ಕತ್ತಲನ್ನು ಮೂಲೆ
ಗೊತ್ತಿ ನಲಿಯುತ್ತಿತ್ತು! ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತಿತ್ತು! ಪರಿಮಳ
ವನುಸಿರುತ್ತಿತ್ತು!—ಆ ಜ್ವಾಲೆ.

ಕಿಟಕಿಯ ಬಳಿ ಯಾರೊ ಬರುವ ಸುಳಿವು!

ಕುಣಿಕುಣಿದು ಬಲು ಬಳುಕಿ ಗರ್ವದಿಂದ ಮೆರೆದು ನಲಿಯುತ್ತಲಿದ್ದ
ಜ್ವಾಲೆ ಸ್ತಬ್ಧವಾಯ್ತು! ಆಸೆಯಿಂದ ಆಲಿಸಿತು. ಕಣ್ಣು ನೆಟ್ಟುನೋಡಿತು.

ಒಂದು ಪತಂಗ! ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಪತಂಗ!!

ಕವಿಯ ಗಭೀರ ಗೂಢಹೃದಯದಿಂದ ಹೊಮ್ಮಿಬಂದ ಚೆಲುವು
ಕವಿತೆಯಂತೆ, ನಿಶೆಯುದರದಿಂದ ಮೂಡಿ ಬಂತು—ಆ ಪತಂಗ.

ಚಿಮ್ಮಿ ನೆಗೆಯುತ, ತಿರುಗಿ ತೇಲುತ, ಕುಣಿದು ನಲಿಯುತ
ಬಂತು—ಆ ಪತಂಗ.

ಜ್ವಾಲೆಯನು ನೋಡಿ ಅಚ್ಚರಿಯಲಿ ಮಿಂದಿತು. ಉಸಿರನೆಳೆದೆಳೆದು

ಪರಿಮಳವ ಸೇವಿಸಿ ವಿಸ್ಮೃತಿಯಲಿ ಮುಳುಗಿತು! ಆಸೆಯಿಂದ ಹಿಗ್ಗಿ ಉಬ್ಬಿತು—ಆ ಪತಂಗ.

ಜ್ವಾಲೆಯ ಸುತ್ತ, ಏರಿ ಇಳಿದು ಸುತ್ತಿ ಸುತ್ತಿ ಹಾರತೊಡಗಿತು—ಆ ಪತಂಗ.

ಒಂದುಸಲ ಬಳುಕಿ,

“ ಎನ್ನಾಸೆಯ ರನ್ನಾ, ಬಾ, ಬಾ ! ”

—ಎಂದಿತು ಮಾಯಾಜ್ವಾಲೆ.

“ ನಿನ್ನ ಸೊಬಗಿದೇನು !....ಎನು ಪರಿಮಳ !! ಯಾರು ನೀನು ? ”

—ಎಂದು ಕೇಳಿತು ಪತಂಗ.

“ ನಾನೊಂದು ಕುಸುಮ ! ನೋಡು ನೋಡು, ನನ್ನ ಮೈಯ ಕಾಂತಿ ! ಉಸಿರೆಳೆದು ನೋಡು ಎನ್ನುಸಿರ ಪರಿಮಳವ ! ಬಾ, ಬಾ ! ಸುಂದರಾ ! ”

“ ಬಂದರೇನನೀಯುವೆ ? ”

ಬಳಿಗೆ ಸಾರದೆ ದೂರದಲೇ ಕುಣಿಕುಣಿದು ನಲಿಯುತ್ತಿತ್ತು—ಆ ಪತಂಗ.

“ ಎನು ಬೇಕೊ ಅದನೆ ಕೊಡುವೆ ! ಬಾರೊ ನಲ್ಲ ! ”

—ಎಂದು ಒಯ್ಯಾರದಿ ಬಳುಕಿ ಬಾಗಿ ಕರೆಯಿತು ಕನಕ ಜ್ವಾಲೆ.

“ ಮಧುವುಂಟಿ ಹೇಳು ? ”

“ ಅದಕೆ ನೂರ್ಮಡಿಯಾದುದಿದೆ ! ಪ್ರಿಯಾ, ಬಾ !

ಮೈಗೆ ಮೈಗೊಟ್ಟು, ಬಾಯ್ಗೆ ತುಟಿಯಿಟ್ಟು ಬೆರೆತು ನೋಡು !!

ನಿನ್ನೆದೆಯ ಪರಿಮಳದಿ ತುಂಬುವೆ !

ಸ್ವರ್ಗದ ಸವಿಯನೆಯುವೆ !!

ಕಾದು ಕಾದು ಕಾಯ್ದು ಎನ್ನೊಡಲ ಕಾನ ಸವಿಯ ಬಾ ! ”

—ಎಂದು ಸಾರಿ ಕರೆದಳು ಜ್ವಾಲಾಕಾಮಿನಿ.

“ ಕಾಯ್ದೆಯಾ ?.....ಯಾರಿಗಾಗಿ ? ”

“ ನಿನಗಾಗಿ ! ನಿನಗಾಗಿ !! ನನ್ನ ಸುಂದರಾ, ನಿನಗಾಗಿ !

ಬಾ, ಬಾ ! ಎನ್ನ ಕಣ್ಣುಮಣಿ !—ಎನ್ನೆದೆಯ ಧಣಿ !!

—ಎಂದು ಕಿರಣದ ಬಲೆಯನಿಸೆದಳು ಮೋಸದ ಜ್ವಾಲೆ.

“ ಆಹಾ ? ”

ಪತಂಗದೇದೆಯಲಿ ಬಿರುಗಾಳಿಯೆದ್ದಿತು !—ಕಾಮದ ಬಿರುಗಾಳಿ! ತಲೆ ತಿರುಗಿತು! ಮೈಮರೆಯಿತು !! ನೂರುಬಣ್ಣದ-ಕಣ್ಣು ಕಣ್ಣಿನ ಪತಂಗವು ಕುರುಡಾಯ್ತು !!

“ ಬಾ ! ” ಎಂದಳು ಥಳಕಿನ ಜ್ವಾಲೆ.

“ ಬಂದೇ ! ”

—ಎನ್ನುತ ಒಂದೇಸಲಕೆರಗಿತು ಪತಂಗ !

ಮರುಕ್ಷಣದಲೆ “ ಹಾ ! ” ಎಂದು ಚೀರಿ ಭೂತಲದಲೊರಗಿತು !

“ ಅಯ್ಯೋ ! ಅಯ್ಯೋ !! ” ಎನ್ನುತ ಸರಳತೊಡಗಿತು.

ಸುಟ್ಟುಹೋಯ್ತು ಬಾಯಿ—ಸೀದುಹೋಯ್ತು ರೆಕ್ಕೆ.

“ ನೂರ್ಮಡಿ ! ನೂರ್ಮಡಿ !! ಅಯ್ಯೋ ! ಸಾವಿಗೆ ನೂರ್ಮಡಿ ! ಏನು ಬೆಂಕಿ ! ಎಂತಹ ಮುತ್ತು !!—ಕಾಲನ ಮುತ್ತು ! ”

—ಎಂದು ಬೆಂದ ಬಾಯಿ ನೊಂದು ನುಡಿಯಿತು.

ಮೇಲೆ ಜ್ವಾಲೆ,

“ ಹಹ್ಹಾ ! ”

—ಎನ್ನುತ ಬಳುಕಿ ಬಳುಕಿ ತಲೆಯ ಚಿಮ್ಮಿ ಬಲಿಯ ಮರೆತು
ನಲಿಯಿತು !

*

*

*

*

ಮತ್ತೆ ಸದ್ದು !

ಮೊದಲಿನಂತೆ ಜ್ವಾಲೆ, ಕಿವಿಯ ಕೊಟ್ಟು ಕೇಳಿತು.

ಮತ್ತೊಂದು !.....ಮರಿಪತಂಗ !!

ಮೊದಲಿನಂತೆ ಕಥೆ!

ಜ್ವಾಲೆ, ಮೋಹವೆರಚಿ ಬಿಂಕ ತೋರಿ, ಕೂಗಿ ಕರೆದು ಬಲೆಯ ಬೀಸಿತು.

ಎರಗುವುದರಲಿತ್ತು, ಬುದ್ಧಿಗಿಟ್ಟು ಮೈಮರೆತು ಕುರುಡಾದ ಮರಿ ಪತಂಗ !

“ ಬೇಡ ! ಬೇಡ !! ದೂರ ಸರೀ !.....ಸಾಯುವೇ !! ”

—ಎಂದಿತು ಕೆಳಗೊರಗಿದ ಪತಂಗ—

—ಕಾಲನದವಡೆಯಿಂದ.

“ ಬೇಡವೇಕೆ ? ”

—ಎಂದು ಕೇಳಿತು ಮರಿಪತಂಗ.

“ ಅದು ಕುಸುಮವಲ್ಲ ! ಅಲ್ಲಿ ಮಧುವಿನಿತಿಲ್ಲ ! ”

“ ಹಾಗಾದರೇನದು ! ”

“ ಮೃತ್ಯು !—ಮೃತ್ಯು !! ನನ್ನ ಮಾತ ಕೇಳು !.....ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಾಳು ”.

“ ಏನು ಮಾತು !.....ಈ ಕಾಂತಿ !.....ಈ ಪರಿಮಳ !—ಇದೆಲ್ಲ !.....ಮೃತ್ಯುವೆಲ್ಲ ! ”

“ ಬೇಡ ! ಬೇಡ !!.....ಮೃತ್ಯು—ಸತ್ಯ ! ”

“ ಇದು ಮೃತ್ಯುವಾದರೆ, ಎನಗಿರಲಿ ಮೃತ್ಯುವೆ ! ”

—ಎಂದಿತು ಮರಿ ಪತಂಗ.

ಇದ ಕೇಳಿ,

“ ಬಾ, ಬಾ ! ಎನ್ನೆದೆಯ ರಾಜಾ ! ”

—ಎಂದಿತು ಜ್ವಾಲೆ.

“ ಇದೊ ಬಂದೆ !—ಎನ್ನೊಲವಿನ ರಾಣಿ ! ”

—ಎನ್ನುತ ಕಣ್ಮುಚ್ಚಿ, ಎದೆಬಿಚ್ಚಿ ಎರಗಿತು—ಮರಿಪತಂಗ.

“ ಅಯ್ಯೋ, ತಿಳಿಗೇಡೀ ! ”

—ಎಂದು ಕೂಗಿತು ಬಿದ್ದ ಪತಂಗ.

ಮರುಕ್ಷಣದಲಿ “ ಹಾ ” ಎನ್ನುತ, ಬಾಯಿ ಬೆಂದು ರೆಕ್ಕೆ ಸುಟ್ಟು, ಗೋಳಿಡುತ ನೆಲಕುರುಳಿತು - ಮರಿಪತಂಗ.

“ ಅಯ್ಯೋ ! ನೋವು !.....ನೋವು ! ತಾಳಲಾರೆ !! ಸಾವು !-ಸಾವು ! ”

—ಎನ್ನುತ ಹೊರಳಿತು ಮರಿಪತಂಗ.

“ ಬೇಡವೆಂದು ಸಾರಿದೆನಲ್ಲೋ ! ”

—ಎಂದಿತು ಮೊದಲು ಬಿದ್ದ ಪತಂಗ.

“ ಅಯ್ಯೋ! ಕೇಳದೆ ಕೆಟ್ಟಿನಲ್ಲಾ ! ”

—ಎಂದುಸುರಿತು ದಾರುಣದ ದನಿಯಿಂದ—ಮರಿಪತಂಗ.

ಇದನು ಕೇಳಿ,

“ ಹಹ್ಹಾ ! ”

—ಎಂದು ಗಹಗಹಿಸುತ್ತ ವೈ ಕುಲುಕಿತು ಜ್ವಾಲೆ !

ಅದೊ ! ಮತ್ತೆ ಸದ್ದು!!.....

೪. ಸಿಂಹಗಡ

ತೆಂಕಣದಿ ಹದಿನಾರು ಮೈಲಿಗಳಾಚೆ ಬಾಂದಳಕೆ ಭುಜಗೊಟ್ಟು ನಿಂತಿರುವ ಸಿಂಹಗಡವೇ—ಇದೋ ನಿನಗೆ ತಲೆಬಾಗುವೆನು.

ಶತಮಾನಗಳ ಹಿಂದೆ, ನರಜಾತಿಯಲಿ ಹರಿಯಂತೆ ಮೆರೆದ ವೀರಲೀಲಾಲೋಲ ಶಿವಪ್ರಭುವನು ಶಿರದಲಿ ಹೊತ್ತು ಮೆರೆಯಿಸಿದ ಸಿಂಹಗಡವೇ ಇದೋ—ನಿನಗೆ ವಂದಿಸುವೆನು.

ಅಂದು ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಧರ್ಮ—ನಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಮಾನ, ಮೊಗಲ ಬಿರುಗಾಳಿಯಲಿ ತೂರಿಹೋಗುವುದರಲಿದ್ದಾ ಕಾಲದಲಿ, ಮಹಾ ಚಲದಂತೆ ಎದೆಗೊಟ್ಟು ಆ ಬಿರುಗಾಳಿಯ ಹುಟ್ಟಡಗಿಸಿದ ನರೋತ್ತಮನ ಪಾದರೇಣುವಿನಿಂದ ಧನ್ಯವಾದ ಪಾವನಕಾಯ ಸಿಂಹಗಡವೇ—ನಿನ್ನ ದರುಶನವೆನ್ನ ಕಂಗಳಿಗೆ ಗಂಗೆ!

ದಿನದಿನವು, ಉಷಾಂಗನೆಯ ಕಾಂತಿಮಯ ಮೃದುನಗೆಯ ಒಲವ ಕಾಣಿಕೆ ನಿನಗೆ ಸಲ್ಲತಿದೆ ಮೊದಲು—ಸಹಜವಾಗಿ.

ದಿನದಿನವು ಬಾಲಾರ್ಕನ ಮಿಸುನಿದಿಟ್ಟೆಯ ಮೊದಲ ಪೂಜೆ ನಿನಗೆ ಸಲ್ಲತಿದೆ ಮೊದಲು—ಉಚಿತವಾಗಿ.

ವೀರನಾಯಕ ಶಿವರಾಯನ ಧವಳಕೀರ್ತಿ ಕಾಲಚಕ್ರದುಪಟಳಕೆ ಸಿಲುಕದಂತೆ ಕಾಯುತಿಹ ನೆಚ್ಚಿನ ವೀರಭಟನಂತೆಸೆಯುತಿಹ! —ಓ, ದುರ್ಗರಾಜ!

ಆ ಸಮರವೀರನ ಸಾಹಸಕಥಾಲಹರಿ, ಆ ಧರ್ಮವೀರನ ಪುಣ್ಯ ಕಥಾಲಹರಿ ನಿನ್ನೆದೆಯ ಗೂಢಗುಹಾಂತರದಲ್ಲುದ್ದವಿಸಿ, ಕೂಡಿ ಹರಿಯುತಿಹ ದೃಶ್ಯ ಕುಣಿಯುತಿದೆಯೆನ್ನ ಚಿತ್ತನಯನದ ಮುಂದೆ!

ಆ ಸಂಕಟದ ಸಮಯದಲಿ ಧರ್ಮವನು ಹಿಡಿದೆತ್ತಿ, ಆರ್ತರನು ರಕ್ಷಿಸಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನು ಕಟ್ಟಿದ ಭತ್ರಪತಿಗೆ ನೆರವಿತ್ತ ಸಾಮಂತನಲಿ ನೀನು!

ಜಯದಿಂದ ಜಯಕೆ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಟ್ಟು ಮುಂದರಿದ ಜಗಜಟ್ಟಿಯ
ಜಯಪತಾಕೆಯ ನೆಡಲು ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ತಾಣವನಿತ್ತು ಶೂರನಲೆ
ನೀನು !

*

*

*

*

ಆದರಿಂದಾ ದೃಶ್ಯಗಳ—ಭಾವಗಳ ಹಿಂದೆ ಯಾವುದೋ ಖಿನ್ನತೆ
ನಿನ್ನೊಡಲ ಬಿರಿಯುವಂತಿದೆ, ಎಲೆ ನಾಯಕದುರ್ಗ !

ಜೀವನದ ಸರ್ವಸ್ವವನೂ ಸೂರೆಗೊಂಡ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯನ ದಾರುಣ
ಮೋನದಂತಿಹುದು ನಿನ್ನ ನೀರವತೆ.

ಅಂದು ಲೀಲೆಯ ಮುಗಿಸಿ ಹೋದ ನಾಯಕನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ
ಬಂದೆಬರುವೆನೆಂಬೊಂದು ಅಚ್ಚಳಿಯದ ಭರವಸೆಯಲಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವಂ
ತಿದೆ, ಧರಣಿಯನು ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ನಿಶ್ಚಲದಿ ಮಲಗಿಹ ನಿನ್ನ ಪರಿಯ
ನೋಡೆ.

ಅಂದಿನಾ ದಿನಗಳಲಿ ನಿನ್ನ ವೀರನಾಯಕನೊಡಗೂಡಿ ನೀನೆಸ
ಗಿದ ಅತುಳ ಸಾಹಸಕಾರ್ಯಗಳ ನೆನಪು, ಇಂದಿನೀ ಮಂದಿಯ ಮನ
ದಿಂದ ಮಾಯವಾದುದೇ !—ಎಂದು—

ಆ ಅಪ್ರತಿಮ ವೀರನಂದು ಸಾಧಿಸಿದ ರಾಷ್ಟ್ರದೈತ್ಯತೆಯ ಬಂಧ
ವನು ಇಂದು ಈ ಜನರು ಮೌಢ್ಯದಲಿ ಹರಿದೋಗಿದರೇ ! ಎಂದು --

ಅಂದಿನಾ ಬಿರುಗಾಳಿಯಿಂದು ಅದಕು ಬಿರುಸಾಗಿ ಬೀಸುತ್ತ
ನಾಡನು ದಿಕ್ಕೆಡಿಸುತ್ತಿಹುದೇ ! ಎಂದು—

ಅಂದು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನು ಕಟ್ಟಿ, ಧರ್ಮವನು ಹಿಡಿದೆತ್ತಿ, ಸ್ವಾತಂ
ತ್ರ್ಯರಮಣಿಯಂಕದಲಿ ಮೆರೆದ ವೀರರ ವಂಶೋದ್ಭವರಿಂದು, ಧರ್ಮವನು
ತುಳಿದು—ದಾಸ್ಯದಾಸಿಯನಪ್ಪಿ ಹತವೀರ್ಯರಾದರೇ ! ಎಂದು—

ಅಂದು ಜನ್ಮದಾತೆಯ ತುಂಬುಗೈಯಿಂದ ರಸಾನ್ನವನುಂಡ ಸುಖ
ಗಳ ಕುಲಜಾತರಿಗಿಂದು ಹೆರವರೆಂಜಲ ಕೈ ಅಗುಳ ಕೂಳೆ ರುಚಿಯಾ
ಯಿತೇ ! ಎಂದು—

ಮರುಮರುಗಿ ಮಾತೆಯ ತೊಡೆಯಲಿ ಬಿದ್ದು ಗೋಳಿಡುವಂತಿದೆ,
—ನಿನ್ನ ಪರಿಯ ನೋಡೆ !

*

*

*

*

ಪೂರ್ವಿಕರ ಶೌರ್ಯಸಾಹಸೋದ್ಯಮಗಳಿಗೆ ಚಿರಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿರುವ
ಸಿಂಹಗಡವೇ ಮರುಗಿ ನೋಯದಿರು

ಭಾರತಾಂಬೆಯ ವೀರಗರ್ಭಸುಧಾಂಬುಧಿಯು ಇಂಗಿಹೋ
ಯ್ತೆಂದು ಕೊರಗಿ ಶಂಕಿಸದಿರು.

ಅದೋ ಕೇಳು!—ಅಲಿಸಿ ಕೇಳು!!

ಭರತನರ್ಷದ ಮೂಡಲಲಿ, ಪಡುವಲಲಿ, ತೆಂಕಣಲಿ, ಬಡಗಲಲಿ
ತಂಡೋಪತಂಡ ಹುರಿಗೊಂಡ ನಾಡಮಕ್ಕಳ ಹರಿಗೊರಳ ಹುಂಕೃತಿಯ
ನಾಲಿಸಿ ಕೇಳು!

ಸುಸಮಯ ಕೂಡಿಬರುತಿಹುದೆಂದು ತಾಳೈದಾಳು!

ಲೋಕದಲಿ ಕುಗ್ಗಲು ಧರ್ಮ ಹಿಗ್ಗಲಧರ್ಮ ತಾನವತರಿಸಿ ತಿರೆಯ
ಸಂಕಟವ ಅಳಿಪೆನೆಂದಭಯವಿತ್ತ ಅಸುರಾರಿ ತಾಯ ಬಸಿರಲಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ
ಮೂಡದಿಹನೇ!

ಕಾಲದಾರ್ಭಾಗ್ಯದಿಂದ ಕಳೆಗುಂದಿದ ಜನ್ಮಭೂಮಿಯ ಅಮಲ
ಕೀರ್ತಿ ನವತೇಜದಲಿ ದಿಗಂತಗಳ ದಾಂಟುತ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಬೆಳಗ
ದಿಹುದೇ!

ಹೊಸತೊಂದು ಬೆಡಗಿನಲಿ—ಹೆಮ್ಮೆಯಲಿ—ಗಾಂಭೀರ್ಯದಲಿ
ಧರಣಿದೇವಿಯ ಸಿರಿಯಂಕರಂಗದೊಳು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಮೆರೆಯಳೇ
ಭರತಭೂಮಾತೆ ಭುವಿಗಚ್ಚರಿಯ ಬೀರಿ!

ಎಲೆ ದುರ್ಗಶ್ರೇಷ್ಠ, ತಾ ಕಾಯುತಿಹ ಕಾಲ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗೆ,
ಭಾರತಿಯ ಬಸಿರ ಪಾಲ್ಗಡಲಲಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ರವಿಯಂತೆ ಮೂಡುವನು
—ತಂದೆ.

ಆ ಕ್ಷಣದಿಂದ, ಅಮರರೂ ಕರುಬುವಂತೆ, ಬೆಳಗುವಳು—ಬೀರು
ವಳು—ಮೆರೆಯುವಳು—ನಲಿಯುವಳು, ನವತೇಜದಲಿ ರಾಜಿಪಳು—
ತಾಯಿ ಭರತಾಂಬೆ.

ನಮೋ, ಅಚಲೇಂದ್ರ!

೫. ಸಂಕಟ - ಸಮಾಧಾನ

ಬೇಸಗೆಯ ನಡುವಗಲು.

ಬಿಸಿಲ ಬೇಗೆಯಲಿ ಜಗವೆಲ್ಲ ತಲ್ಲಣಿಸುತ್ತಿದೆ.

*

*

*

*

ಅದೋ, ನನ್ನೆದುರಿನಲೊಂದು ನುಗ್ಗಿಯ ಮರ ಹೂವಿನ ಸುಗ್ಗಿಯಲಿ ತೂಗುತ್ತಿದೆ ಜಗ್ಗಿ.

ಬಳಲಿ ಬಾಯಾರಿದ ದುಂಬಿಗಳು ಹಿಂಡುಹಿಂಡಾಗಿ ಮುತ್ತುತಿವೆ ಹೂ ಗೊಂಚಲುಗಳ.

ಸುಮರಾಶಿಯ ಸುಧಾಕೋಶವನು ಸೂರೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿಹ ಅಳಿಕುಲದ ಉನ್ಮತ್ತ ರೋಂಕಾರಕೆ ದನಿಗೂಡಿಸಲು ಹಾತೊರೆಯುತ್ತಿದೆ—ಎನ್ನೆದೆ.

ಅರಳಿದ ಹೂಗಳ ತೆಕ್ಕೆಯಲಪ್ಪಿ, ತರತರದ ಕೇಳಿಯಲಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿಹ ಮಧುಪಗಳ ನೋಡಿನೋಡಿ, ಒಂದು ಕ್ಷಣದಲೊಂದೆ ಬಯಕೆಯು ನೂರಾರು ರೂಪದಲೆನ್ನೆದೆಯ ಹೊಕ್ಕು ಬಿರಿಯುತ್ತಿದೆ !

*

*

*

*

ಆ ಮರದೊಂದು ರೆಂಬೆಯ ಮೇಲೆ ಪಕ್ಷಿಗಳೆರಡು ಕುಳಿತಿಹವು ಮೈಸೋಂಕಿ—ಸತಿಪತಿಗಳನ್ಯೋನ್ಯದಲಿ.

ಗಂಡೊಮ್ಮೆ ಮುದವಾಂತು ತಿವಿಯುವುದು ಹೆಣ್ಣುನು ಕೊಕ್ಕಿನಿಂದ.

ಒಮ್ಮೆ ಎದುರು ರೆಂಬೆಗೆ ಹಾರಿ, ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಗರಿಗೆದರಿ ಕುಣಿಯುವುದು ತನ್ನ ಸಿಯಳ ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆ.

ಹೆಣ್ಣಿನೆಡಕೊಮ್ಮೆ ಕೂರುತ್ತ, ಬಲಕೊಮ್ಮೆ ಕೂರುತ್ತ, ಕೊರಳ ಕೊಂಕಿಸಿ ನೋಡುವುದು ಕಣ್ಣಣಿಯುವಂತೆ.

ಹಾಡುವುದೊಮ್ಮೆ, ಬೇಡುವುದೊಮ್ಮೆ, ಬೇಟೆದುರುಬಿನಲಿ ಕಾಡುವುದೊಮ್ಮೆ—ಗಂಡು.

ಕೇಳುವುದೊಮ್ಮೆ, ಕೇಳದಿನ್ನೊಮ್ಮೆ, ಕಾಂತನ ಪ್ರೇಮಕೆ ಸೋಲು ವುದೊಮ್ಮೆ—ಹೆಣ್ಣು.

ಸೋತ ಪ್ರಿಯಳ ಪಕ್ಕದಲಿ ಕುಳಿತು ಕೊಕ್ಕಿನಲಿ ಕೊಕ್ಕಿಡಲು,
ತನುಮನಗಳ ಬೆರಕೆಯಲಿ ತಲ್ಲಿನವಾಗುವುವು—ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣು.

ಪ್ರೇಮದಾವರಣದಲಿ ನಡೆಯುತಿರುವೀ ದಿವ್ಯನಾಟಕವ ನೋಡ
ನೋಡುತ, ನೂರಾರು ಸವಿನೆನವುಗಳೆಚ್ಚರಗೊಂಡು ಕೊಚ್ಚುತಿಹವೆನ್ನ
ಮನವ!

*

*

*

*

ಅಸೆ ಹಿರಿದಾಗೆ ಎದೆಯುರೆನೋವಿಗಡೆಯಾಗೆ, ನೆರೆಬೇಸರದಿ
ನಯನಗಳ ತೇಲಿಸಲತ್ತು—ಅದೊ ಅಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆಯುತಿದೆ!—ಅದೆ
ನಾಟಕ!

ದೂರದಲೊಂದು ಹೊಂಗೆಯ ಮರ ಹೂವಿನ ಹೊದಿಕೆಯ
ಹೊದ್ದು ಮೆರೆಯುತಿದೆ.

ಅದರಡಿಯಲಿ ಹೂಮಳೆಗರೆದು ಶೋಭಿಸಿದೆ ಮೃದುತಲ್ಪವಾಗಿ.
ತಣ್ಣನೆ ನೆರಳಿನಲಾ ಸುಮರಂಗದ ಮೇಲೆ ಹರೆಯದ ಗೊಲ್ಲಗೊಲ್ಲತಿಯ
ರಿಬ್ಬರು ಸರಸಸಲ್ಲಾಪದಲಿ ಕೂಡಿ ಮರೆತಿಹರು ಸುತ್ತಣ ಜಗವ.

ನಗೆನೋಟ—ಸವಿಮಾತ ಹುಚ್ಚುಹೊಳೆ ಹರಿಯುತಿದೆ ತಡೆಯಿಲ್ಲ
ದಂತೆ.

ಹಳ್ಳಿಯ ರಸಿಕನು ಹೊಂಗೆಯ ಹೂಗೊಂಚಲೊಂದನಾ ಗೊಲ್ಲಳ
ಅಂದದ ತುಂಬುಕಬರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಹೋಗುವನು.

ಬಿನ್ನಾಣೆ ಗೊಲ್ಲಳು, ಒಯ್ಯಾರದಲತ್ತಿತ್ತು ಬಳುಕುತ್ತ, ತಪ್ಪಿಸಿ
ಕೊಳ್ಳಳು.

ಬಿಡುವನೆ ರಸಿಕ!—ಸೋಲುವನೇ!

ಸೆರೆಗೈದು ಬೆಡಗುಗಾತಿಯನು ತನ್ನ ಗಂಡುತೋಳಿನಲಿ, ಮುಡಿಸಿ
ಮುದ್ದಿಸಿದ ಹೂಗೊಂಚಲನಾಕೆಯ ಹೆರಳಿಗೆ.

ಮುಡಿಸಿ ಗೆದ್ದ ರಸಿಕವೀರ, ಹೀರಿದನು ಕಾಣಿಕೆಯ ಗೊಲ್ಲ
ತಿಯ ಚೆಂದುಟಿಗಳಿಂದ!

ಆಹಾ! ಎಂದಿಗೂ ಮುಗಿಯದೀಯೊಂದೆ ಆದಿರಸನಾಟಕವ,
ಎನಿತು ಪಾತ್ರಗಳೆನಿತು ರೂಪದಲೆನಿತು ವೈವಿಧ್ಯದಲಿ, ಅದೆನಿತು ರಂಗ

ಗಳಲಿ ಆಡಿ ತೋರುತಿಹರು !

*

*

*

*

ಆಡಿ ನಲಿಯಲು ಬಯಸುತಿಹ ಆಟಗಾರನ ಮನ ಆಟಗಳ ಬರಿದೆ
ನೋಡಿ ತಣಿವುದುಂಟೇ !—ಎಂದು ಹಲುಬಿ ಹಂಬಲಿಸಿ ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕಿನ
ಲುತ್ತುರವನರಸುವಂತೆ ಮೊಗವ ತಿರುಗಿಸಲು—ಕಂಡುದೇನಿತ್ತು ?

ಪಕ್ತಿಮ ದಿಗ್ವೇಶದಲಡಿಯನಿಟ್ಟಿಹನಾಗಲೆ ಪದ್ಮಸಖ.

ಸಂಜೆವೆಣ್ಣು ಬಳಿ ಸಾರುತಿಹನ ಮೈ, ಮಿಸುನಿರಸಲೇಪದಲದೆ
ನಿತು ಶೋಭೆಯಿಂ ಕಂಗೊಳಿಸುತಿದೆ !

ಆಹಾ ! ಇನ್ನೇನು !—ತನ್ನಂಗನೆಯ ಬಳಿಸಾರುವನು !—ಬೆರೆ
ಯುವನು ! ಮೈಮರೆತು ಮೆರೆಯುವನು—ದಿನನಾಥನು !

ಮನದನ್ನೆಯಿಂದಗಲಿ, ಆರೂರು ಮೈಲಿಗಳೇಚೆ ದುರ್ದಮ್ಯ
ಬಯಕೆಗಳಿಂದ ಬಳಲುತಿಹ ಬಡಪಾಯಿಯ ಹಂಗಿಸುವಂತೆಸೆಯುತಿ
ಹನು !—ಸಂಜೆಬಾನಿನೊಳಿಳಿಯುತಿಹ ದಿನಮಣಿ.

*

*

*

*

ಸಾವಧಾನದಲಿಳಿದಿಳಿದು ಮರೆಯಾದನು ರಕ್ತರವಿ ಪಡುವಲ
ಪರ್ದತಮಾಲೆಯ ಹಿಂದೆ.

ಮೆಲುಮೆಲನೆ ಅಡಿಯಿಡುತ ಬಂದಳು ನಿಶೆಯನಾರಿ ತಿರೆಯ
ಮೇಲೆ ಸೆರಗಬೀಸುತ.

ಅದೊ ! ಅದೋ ! ಮೂಡಲಲಿ ಇನಿಯಳನಿಣಿಕಿಣಿಕಿ ನೋಡುತ
ಉತ್ಸಾಹದುಬ್ಬಿ ನಲೇರುತಿಹನು ಪೂರ್ಣ ಚಂದ್ರಮನು.

ಬಾಂದಳದ ಕೋಟಿತಾರೆಗಳಿಗೆ—ಭೂತಲದ ನಿಶಿರಮಣಿಗೆ
ತಾನೋರ್ದನೇ ಏಕನಾಯಕನೆಂಬ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಹುರುಪಿನಲಿ ಮೇಲು
ಮೇಲಕೇರಿದನು ಶಶಾಂಕ.

ಎರುತೇರುತ ಅವನೊಡಲೊಲವು ಮಿತಿಮಾರಿ ತುಳುಕಿತೆಂಬಂತೆ
ಎಲ್ಲೆಲ್ಲು ಚೆಲ್ಲಿ ಪಸರಿಸಿತು ಬೆಳುದಿಂಗಳು.

ತಿಳಿಗೊಳದೆದೆಯಲಿ ಕ್ರೀಡೆಯನಾಡಿ, ಗುಡ್ಡಬೆಟ್ಟಗಳ ಮೈಯ
ನಪ್ಪಿ, ಗಿಡಮರಗಳ ತುದಿಯ ಮುತ್ತಿ, ಹಚ್ಚನೆ ಬಯಲಲಿ ಹರಡಿ

ಬಿದ್ದಿಹುದು—ಹಿಮಕರನ ಕಿರಣರಾಶಿ.

ಆಹಾ! ಈ ಪರಿಯ ತನುವಾದ ತಿಂಗಳಿನ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿನಿತು
ದಿನ ನಾವಿರ್ವರೂ ಜೊತೆಗೂಡಿ, ಒಮ್ಮನದಿ ತೇಲಿಬಿಟ್ಟೆಹವೋ ತನು
ಮನಗಳ!

ಆ ದಿನಗಳಲಿ ನಮ್ಮೊಲವಿಗೆ ನೆರವಾಗಿ ಕಳೆಯಿತ್ತು ಚಂದಿರನಿಂದು
ಅರಿಯಂತೆ ಇರಿಯುತಿಹನು ನಿಷ್ಕರುಣೆಯಿಂದ!

*

*

*

*

ಈ ಹಲವು ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನೆದೆಯ ಹಲವು ತೆರದಲಿ ಪೀಡಿಸಿದೊಡೇ
ನಂತೆ!—ಮನದ ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿ ನನ್ನದಾಗಿರಲು!!

ನೋವಾಂತ ಎದೆಯಿಂದ ಹುರಿಗೊಂಡು ಮಿಂಚುತಿಹ ಎನ್ನ
ಮನಕಾರ್ನಾರು ಮೈಲಿಗಳೇತರ ದೂರ!

ಹೊರಗಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಒಳಗಣ್ಣು ತೆರೆದೆನೆಂದೊಡೆ ಅದರ ಮುಂದೆ
ಮೂಡುವುದೊಂದು ರಮಣೀಯ ರಾಜ್ಯ!

ಆ ರಾಜ್ಯರಂಗದಲಿ ಹೂಡುವೆನು ಅನಾದಿ ನಾಟಕವ!

ದುಂಬಿಯಾಗಿ ಮಧುವಹೀರಿ, ಪಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಒಲವತೋರಿ, ಚಿಲು
ವೆಯೊಡನೆ ಗೊಲ್ಲನಾಗಿ ಸರಸವಾಡಿ ಸುಖಿಸುವೆ!

ಅಲ್ಲಿ ನಾವೆ ನಟರಾಗಿ, ನಾವೆ ನೋಟಕರಾಗಿ, ಕೊನೆಗಾಣುವ
ಭಯವಿಲ್ಲದೆ ನಡೆಯುವುದೆಮ್ಮ ನಾಟಕ!!

ಇದೋ, ಮೊಗದ ಕಂಗಳ ಮುಚ್ಚಿ—ತೆರೆದೆನು ಮನೋನಯ
ನಗಳ!

೬. ಬೆಸ್ತ

ಬೆಸ್ತನೋರ್ವನು ಬಲೆಯ ಬೀಸುತಿಹನು.

ಜೀವದನಂತವಾಹಿನಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಡುವಿಲ್ಲದೆಯೆ ಬೀಸುತಿರುವನು.

ಹೊನ್ನು ಹೆಣ್ಣು ಮಣ್ಣಿನಾಸೆ, ಕೀರ್ತಿಯಾಸೆ ಅದು ಇದು ಯಾವು
ದೆಲ್ಲವನು ಗಳಿಸೆ ಸರ್ವೇಶತನದಾಸೆ—ಇವು ಅವನ ಬಲೆಯ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕು
ಗಳು.

ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳ ನೋಹ, ಬಂಧು ಮಿತ್ರರ ಸ್ನೇಹ, ಸುಖವ
ಸವಿಯಲು ದುರ್ದಮ್ಯದಾಹ—ಇವು ಬಲೆಯ ಗುಂಡಗಳು.

ಕಾಮಿನಿಯ ಕಣ್ಣೆಳಕು! ಮೋಹಿನಿಯ ಮುಗಳ್ಳಗೆ! ಭಾಮಿನಿಯ
ಬಾಹುಸೆರೆ! ಅಂಗನೆಯ ಅಧರಸುಧೆ!—ಇವೆ ಬೆಸ್ತನೆಸೆವ ರುಚಿಯ
ಕಾಳ್ಗಳು.

ಆ ಕಪಟ ಬೆಸ್ತನು ಬೀಸಿದ ಬಲೆಯ ಮೇಲೆಳೆಯೆ, ಬಲೆಗೆ
ಬಿದ್ದಿರುವುದಾಗ ತಿಳಿವುದು !

ಆದರೇನು ? ಕಾಳ್ತಂದು ಕಣ್ಣುಚ್ಚಿ ಬಿದ್ದದಾಯ್ತು ಬಲೆಗೆ !

ಇನ್ನಿರುವುದೊಂದೆ ಮುಂದೆ—ಪಾಕಸಂಸ್ಕಾರ !!

*

*

*

*

ಇಂತು ಕಪಟ ಬೆಸ್ತನೋರ್ವನು ಬಲೆಯ ಬೀಸುತಿರುವನು.

ಕೊನೆಮೊದಲಿಲ್ಲದ ಜೀವವಾಹಿನಿಯ ಪಾತ್ರದಲಿ ಬೀಸುತಿಹನು !

—ಹಗಲಿರುಳೆನ್ನದೆ, ಬಿಡುವ ಕಾಣದೆ—ಬೀಸುತಿಹನು.

೨. ಮಿಣುಕು ಹುಳು

ನಡುರಾತ್ರಿ.

ಒಂದು ಸಲ ಮಳೆಬಂದು ನಿಂತು, ಹೊಸ ಮೋಡ ಮುಸುಕಿ ಕತ್ತಲು ಹೇಳತೀರದಂತಿತ್ತು.

ಕಂಪುಗೂಡಿ ತಂಪುಗಾಳಿ ಬೀಸುತಿತ್ತು.

ಬಿರುಸಾಗಿ ಬೀಸಲೊಂದುಸಲ ಗಾಳಿ ನಂದಿಹೋಯ್ತೆನ್ನ ಕುಟೀರದ ಹಣತೆ. ಮರಳಿ ಅದ ಹೊತ್ತಿಸಲು ಬೇಸರವಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಗಾಳಿಗೆ ಮೈಗೊಟ್ಟುನಿಂತೆ.

ಅದೇನು ಕತ್ತಲೆ !

ಮೈಯನು ಒತ್ತುವಂತೆ !— ಬಗೆದರೆ ಕೈಗೆ ಮೆತ್ತಿಕೊಳುವಂತೆ ತೋರುತಿತ್ತು !

ಪ್ರಳಯಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾಳಪೀಠಿಕೆಯಂತೆ ಕಾಣುತಿತ್ತು !

ಹಾಗೆಯೇ ಯೋಚಿಸುತ್ತ ನಿಂತೆ.

ಬರಬರುತ ಆ ಕಾಲಿಮೆಯಲೆನ್ನ ಕಾಯ ಕರಗಿ ಬೆರೆತು ಹೋದಂತೆ ಅನುಭವವಾಯ್ತು.

ಯೋಚನೆಯಲಿ ಮಾತ್ರ ನಾನುಳಿದೆ.

ಇಂತಿರಲು, ದೂರದ ಕತ್ತಲಂತರಾಳದಲಿ ಮಿಣುಕುಹುಳುವೊಂದು ತೇಲುತ್ತ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳೆ ನನಗೆ ಕಣ್ಣಿಹುದು ನೆನಪಾಯ್ತು.

ಅಳಿದಳಿದು ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದದರ ಕಾಂತಿ ಪ್ರಣಯಕೆಳಸಿ ನಿಶಾಸುಂದರಿ ಯಾರನೋ ಕಣ್ಣನ್ನೆ ಮಾಡಿ ಕರೆಯುವಂತೆ ತೋರುತಿತ್ತು.

ಏಕೊ ಏನೊ ಕಾಣೆ “ ಬಾ ”—ಎನ್ನುವ ತೆರದಲಿ ಕೈಯ ಚಾಚಿದೆ.

ಮಿಣುಕುಹುಳು, ಮಿನುಮಿನುಗುತ್ತ ಕುಣಿಕುಣಿಯುತ್ತ ಬಂದೆನ್ನ ಬೆರಳ ತುದಿಯಲಿ ನೆಲಸಿತು.

ನೆಲಸಿ, ಬೆಳಕ ಬೀರತೊಡಗಿತು.

ಅದ ಕುರಿತು ಪಿಸುವಾತಿನಲಿಂತುಸುರಿದೆ ನಾನು :—

“ ಓ! ಕತ್ತಲರತ್ನವೇ,

ಜೀವಕೋಟಿಯ ಮಾಲೆಯಲಿ ನಿನ್ನ ತಾಣವತಿ ಕಿರಿದೆಂಬನಲೆ
ಮಾನವ !

ನಿನ್ನ ಮಿಣುಕುಹುಳು ಎಂದು ಕರೆವನಲೆ ?

ಅವನ ಕರುಬು ನುಡಿಯ ಕೇಳಿ ನೋಯದಿರು ಮಿತ್ರಾ !

ಯಾವ ಮಹಾಚಿತ್ತದಿ ಮದಗಜವು ಹೊರಟಿತೋ ಅದೆ ನಿನಗು
ತೊರೂರು—ಮರುಗದಿರು.

ಅ ಹೆಸರು ತಾನೆ ? ಅದು ಬೇಡ- ಬಿಡು.

ನಿನ್ನ ಕೊರಳಿಗೆ ನಾ ಹಾಕುವೆನು ಹೊಸ ಹೆಸರುಗಳ ಮಾಲೆಯ !

ಓ! ಕಾಂತಿಮಣಿ ಕೇಳು,—

ಕಾರ್ಮೋಡ ಮುನಿದು ಮುಸುಕಲು ಜನುಗಿ ಬಂದ ಚಂದ್ರ
ಸುಧಾಬಿಂದು ನೀನು !

ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಮರ್ತ್ಯಕಿಳಿದ ಅವೃತದ ಹನಿ !

ಮುಗಿಲ ಮುಚ್ಚಳವ ತೂರಿಬಂದ ಕಿರುತಾರೆ !

ಜ್ಯೋತಿಲತೆಯ ಬಿಟ್ಟುಬಂದ ಬೆಳಕ ಮುಗುಳು !

ನಿಲೆಯ ಕಾಳ್ಬಸಿರ್ಗಡಲಾಣೆಮುತ್ತು !

ನಿಸರ್ಗದ ಸಿದ್ಧಿಯಲಿ ಮೂಡಿ ಕಾಣುತಿಹ ನಲ್ಲನಸು !

ವಿಶ್ವಕವಿಯ ಗೂಢಚಿತ್ತಮಥನದಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡ ಜಿಲುಪು
ಕವನ !

ಕತ್ತಲೆಂಬ ನಿರಾಶೆಯಲಿ ನೀನೊಂದು ಭರವಸೆಯ ಮೃದುಕಿರಣ !

ಎಲೆ ಜ್ಯೋತಿಜೀವಿ, ನಿಲೆಯೆಂಬ ಕಾಳರಕ್ತಸಿಯುದರದಲಿ ಬೆಳ
ಗುತಿಹ ನೀನು ‘ ಪಾತಕಿಗಳೊಡಲೊಳಹ ಪರಮಾತ್ಮನಂತೆ ! ’

ಭವದ ಬಂಧನವ ಹರಿದೊಗೆದು, ಜನನ ಮರಣಗಳ ಜಾಲದಿಂದ
ಜಾರಿ, ಅಪಾರಕಾಲಸಾಗರದಲಾನಂದದಿ ತೇಲುತಿಹ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮದಂತೆಸೆ
ಯುತಿಹ ನೀನು !

ಕೋಟಿ ತಾರೆಗಳನೊಂದು ಬೀಸಿನಲಳಿಸಿತು ಮಸಿಯ ಬಳಿದು—
ಮೇಘರಾಶಿ.

ಆದರೇನು ! ಅದರ ಗೆಲುವಿನ ಗರ್ವವನು ಮುರಿದು ಮೆರೆಯುತ್ತಿಹೆ
ನೀನೆಲೆ ಮೃದುಕಾಂತಿರನ್ನು !

ಲೋಕವನೆ ಮುಳುಗಿಸಿಹ ರತ್ನಲ ಕಡಲಲಿ ನೀ ಮಾತ್ರ ತೇಲು
ತಿಹೆ ತಿಳಿಹಸುರಹೂವಂತೆ !

ಗೆಳೆಯಾ, ನಿನ್ನ ನೋಡನೋಡುತ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನು ನಿಶೆಯ
ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಮರ್ಮ ತಿಳಿಯಾಗುತ್ತಿದೆಯೆನ್ನ ಮನದಲಿ.

ಕೇಳು—ನಿದ್ರೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿಗಳಿಗಲ್ಲ ! ಮಾನವನ ಕಾಮಕ್ರೀಡೆ
ಗಳಿಗಲ್ಲ !

ದುರುಳಾತ್ಮರ ಹೊಲೆಗೆಲಸಗಳ ಮುಚ್ಚಲೆಂದಲ್ಲ !

ದುಷ್ಟಜಂತುಗಳು ಹಿಂಸಕಾರ್ಯದಲಿ ತೊಡಗಲೆಂದಲ್ಲ !—ಅಲ್ಲ !

ಕೋಟಿ ತಾರೆಗಳು ಸೋತಲ್ಲಿ ನೀನವನ ಮುದ್ದು ಮಗುವೇ
ಕಾಕಿಯಾಗಿ ಗೆಲ್ಲುವನು ನೋಡಲೆಂದು—

ಮಾನದಲಿ ನೀನವನ ಕೀರ್ತಿಯನು ಬೆಳಗಿ ಹಾಡುತ್ತಿರೆ ಕೇಳ
ಲೆಂದು—

ರಚಿಸಿದನು ರಾತ್ರಿಯನೆಲೆ ಬೆಳಕಹನಿ !—ಸೊಬಗಿನ ಖಣಿ !!
ಗೆದ್ದು ಮೆರೆ !—ಹಾಡಿ ನಲಿ !!!

*

*

*

*

ಮಿಣುಕುಹುಳು — ಛೇ ! ಅಲ್ಲ ! ಜೀವಜ್ಯೋತಿಯು ಉಲ್ಲಾಸದಲಿ
ಹಿಗ್ಗಿ ಹೋಯ್ತು !

ಕತ್ತಲ ಪಟದಲಿ ಹೀಗೆ-ಹಾಗೆ ಕಾಂತಿರೇಖೆಯನೆಳೆಯುತ್ತೆಳೆ
ಯುತ ಹಾರಿ ಹೋಯ್ತು !

ಅದು ಬಂತು—ಹೋಯ್ತು !

ಆದರದು ತಂದುದು ಮಾತ್ರ ಬೇರೂರಿತೆನ್ನೆದೆಯಲಿ.

ನಿದ್ರೆ ತೂಗುತ್ತಿದೆ ಕಣ್ಣೆವೆಯಮೇಲೆ—

ಬೆಳಕಹನಿಯ ನೆನಪ ಸವಿಯುತ ನಿದ್ರೆಯ ಮಡಿಲಿಗೆ ನುಸು
ಳುವೆನು !

ಆ.....ಯ್ !

೮. ಗರಭಂಗ

ಸಾಯಂಕಾಲ.

ಮಾಡಲು ಏನೂ ತೋಚದೆ ಕೈಲೊಂದು ಪುಸ್ತಕವ ಹಿಡಿದು ನನ್ನ ಕುಟೀರದ ಬಾಗಲಲಿ ಕುಳಿತೆ.

ಪುಸ್ತಕದ ಹೆಸರು “ ಮಾನವನ ದಿಗ್ವಿಜಯ ” ಎಂದು.

ಈ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಮಾನವಕುಲವು ಹುಟ್ಟಿದಂದಿನಿಂದ ದುವರೆಗೆ ಜೀವನವು ಜತನಮಾಡಲದು ಕೈಕೊಂಡ ಹೋರಾಟಗಳ— ಉದ್ಯಮಗಳ— ಉಪಾಯಗಳ ಕ್ರಮವಾದ ಚರಿತೆ.

ಅಬ್ಬಾ—ಅದೆಂತಹ ಚರಿತೆ! ಮಹಾಚರಿತೆ!! ಅದ್ಭುತಚರಿತೆ!!!

ಪಂಚಭೂತಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಜಗ್ಗಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಕೈಂಕರ್ಯದಲಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿರುವ ಧೀರಮಾನವನ ವೀರಕಥೆ!

ದುರ್ದಮ್ಯಪ್ರಕೃತಿಯ ಪ್ರಚಂಡ ಶಕ್ತಿವಾಹಿನಿಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಿ ಸುಖದ ಬೆಳೆಯ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ದಿಟ್ಟ ನರನ ಅಟ್ಟಹಾಸ!

ಕಾಡುಮೇಡು, ಕಡಲುಗಿಡಲು, ಕತ್ತಲುಗಿತ್ತಲು, ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡ, ಸಿಡಿಲು ಮಿಂಚು, ವರ್ಷಧಾರೆ, ಬಿರುಸುಗಾಳಿ, ರೋಗರುಜಿನ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮೆಟ್ಟಿ ಮುಂದರಿದ ಜಗಜಟ್ಟೆಯ ಜೈತ್ರಯಾತ್ರೆಯ ಜಯಭೇರಿ!

ನಿರ್ಭೀತಿಯಿಂದ ಭೂಗರ್ಭವನ್ನು ಭೇದಿಸಿ, ಕಡುಕೆಚ್ಚಿನಿಂದ ಕಡಲಾಳವನ್ನು ಕಲಕಿ ತಿರೆವೆಣ್ಣು ಮೈಸಿರಿಯ ಸೂರೆಗೈದ ಶೂರನರನ ಸಾಹಸಕೀರ್ತನೆ!

ಆಹಾ! ಏನಚ್ಚರಿ! ಏನದ್ಭುತ !!

ಓದುತೋದುತ ನನ್ನ ಮೈಯುಬ್ಬಿತು !

ನಾನು ಮಾನವನೆಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನೆದೆಯಲಿ ತುಂಬಿ ತುಳುಕಿತು !!

ಇತರ ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗದಲಿ ಬೀಳದೆ, ವಿಜಯೋನ್ಮುಖ ಮಾನವ

ಶ್ರೇಣಿಯಲಿ ಹುಟ್ಟಿದಿನಲಾ—ಎಂದು ಹಿಗ್ಗಿದೆ ಪುಳಕಿತನಾಗಿ !!

ಕತ್ತಲು ಕವಿಯತೊಡಗಿತು ; ಪುಸ್ತಕವೂ ಮುಗಿದಿತ್ತು.

ಅದನು ಮುಚ್ಚಿ ಹಾಗೆಯೇ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಯೋಚನೆಯ
ಮೇಲಕು ಹಾಕತೊಡಗಿದೆ.

ನನ್ನೂ ಈ ದಿಗ್ವಿಜಯಕೆಣೆಯುಂಟೆ !—ತಡೆಯುಂಟೆ !! — ಕೊನೆ
ಯುಂಟೆ !!!—ಎಂದಚ್ಚರಿಯಲಿ ಮೈಮರೆತು ಮುಳುಗಿದೆ.

* * * *

ನನ್ನ ದಿಟ್ಟ ಹಾಗೆ ಹೀಗೆ ಹರಿಯತೊಡಗಿ, ದೂರದ ಕಾಳನೀಲ
ಪಟದಿ ಮಿನುಮಿನುಗಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿಹ ಅಗಣಿತ ತಾರೆಗಳಲೊಂದರ
ಮೇಲೆ ನಿಂತಿತು.

ಅದರ ನೀಳದಿಟ್ಟಯೆನ್ನೆ ದೆಯ ಮೊಕ್ಕಿತು

ಆ ದೂರದಿಂದದು ಮೌನವಾಗೆನ್ನ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಯೋಚನೆಯ
ನಾಲಿಸಿದಂತೆ ತೋರಿತು.

ಕೊನೆಗೆ,—

“ ಅಹಾ ಏನು ಮಹಾದಿಗ್ವಿಜಯವೋ ! ”

—ಎಂದು ಕಿಲಕಿಲನೆ ನಕ್ಕಿತು ಪರಿಹಾಸದಲಿ.

“ ಏ-ನು-ಮ-ಹಾ-ದಿ-ಗ್ವಿ-ಜ-ಯ ! ”

ಅದ ಕೇಳಿ ಸ್ತಂಭಿತನಾದೆ ಶಿಲೆಯಂತೆ !

ಶೀತಲವಾಯ್ತೆನ್ನೆ ದೀನೀರ್ಗಡ್ಡೆಯಂತೆ !

ಇಂತು ಹೇಳಿತು ತಾರೆ :

“ ಎಲವೋ ಅಣುವಾನವಾ !—ಯಾವ ಮಹಾದಿಗ್ವಿಜಯ
ಕಾಗಿ ಹಿಗ್ಗುವೆ ? ಏನ ಸಾಧಿಸಿದ ಮೊಕ್ಕಿದು ?

ಕೇಳು !—ಕೇಳ !—ನನ್ನ ಕೋಟಿಪಾಲಿನಲೊಂದು ಪಾಲಿಗೂ
ಕಿರಿಯನು ನಿನ್ನ ಸೂರ್ಯ !

ಅವನು ಮೈಕೊಡವೆ ಹಾರಿದೊಂದಣು ನಿನ್ನ ನೆಲ !

ಆ ಮಣ್ಣುಮುದ್ದೆಯಲಿ ನೀನಿರುವ ಕುಟೀರವೆಷ್ಟು ?—ಆ
ಕುಟೀರದಲಿ ನಿನ್ನ ತಾವೆಷ್ಟು !

ಸೃಷ್ಟಿಯಲಿ ಅಣುವಿನಣುವಿನ ಮೈಯ ಧೂಳಿನಲೊಂದು ಕಣದ
ಕಣ ನೀನು !

ನಿನ್ನ ಜೀವಿತಕಾಲದಳತೆಯ ಬಲ್ಲಿಯಾ ಕ್ರಿಮಿಗಾತ್ರಾ ?

ಅನಂತ ಕಾಲದಲೊಂದು ಸಲ ಎವೆಯಿಕ್ಕಿದಂತೆ—

ಚಿರಕಾಲವಾಹಿನಿಯಲಿ ಕ್ಷಣಕೊಂದು ಸಲ ಮೂಡಿ ಒಡೆಯುವ
ನೀರುಳ್ಳಿಯಂತೆ—ನಿನ್ನ ನೂರು ವರುಷದ ಬಾಳು !—ಎಲೆ ಮಾನವಾ !

ತೀರಗೀರಗಳಿಲ್ಲದ ಜೀವಸಾಗರದಲೊಂದು ಹನಿ ನೀನು !

ನಿನಗೇಕಿನಿತು ಗರ್ವ !

ನೀನು, ನಿನ್ನಾ ನೆಲ, ಆ ಸೂರ್ಯ—ನಾನು, ನನಗೆ ವಿಾರಿದ
ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ತಾರೆಗಳು—ಎಲ್ಲರೂ ಒಬ್ಬನ ಲೀಲಾಸಾಮಗ್ರಿಗಳೋ !

ಅವನ ಮಹಾಸಂಕಲ್ಪದಿವ್ಯಕಾವ್ಯದಲಿ ನೀನು ನಾನೆಲ್ಲ ಬರಿ
ಯಕ್ಷರಗಳು !

ಕೇಳು, ಅಣುವಿನೊಳಗಡಗಿದ್ದಾ ನುಂಗಿರುವನವನು ಅನಂತ
ಕೋಟಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳ !

ಅವನ ನೆನೆ ; ಅತ್ತಕಡೆ ಮೊಗಮಾಡು ; ಅವನ ತಿಳಿ !

ಅದೆ ಮಹಾದಿಗ್ವಿಜಯ—ಸತ್ಯವಾಗಿ !

ಅದಕೆಣೆಯಿಲ್ಲ !—ತಡೆಯಿಲ್ಲ !!—ಕೊನೆಯಿಲ್ಲ ” !!!

ತಾರೆಯಿಂತು ಬಿಡಿಬಿಡಿಸಿ ಒತ್ತಿಹೇಳಿ ಹೆಮ್ಮೆಯಡಗಿತೆನ್ನೆ ದೆಯ.

ಅಯ್ಯೋ, ಮಾನವಾ !—ಎನಿಸಿತು.

*

*

*

*

*

ಮರತೆ !—ಒಂದು ವಿಷಯ ಹೇಳುವುದ.

ನಾನೋದಿದ ಪುಸ್ತಕದಲಿ ಆ ಮಹಾಲೀಲಾಲೋಲನ ಹೆಸರ
ಸುಳಿವಿಲ್ಲ !

ಅದು “ ಮಾನವನ ದಿಗ್ವಿಜಯ ” ಎಷ್ಟಾದರೂ !

೯. ರನ್ನಗನ್ನಡಿ

ಇಹಲೋಕದ ಸ್ವರಿಯಂತೆ ಸಿದ್ಧಗನೆಯೊರ್ವಳು ಸಿಂಗರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಣಿಯಾಗಿದ್ದಳು ತನ್ನೇಕಾಂತದ ಕಿರುಮನೆಯಲಿ.

ಎದುರಿನಲಿ ಕೈಗನ್ನಡಿ. ಪಕ್ಕದಲಿ, ದಂತದ ಬಾಚಣಿಗೆ— ಪರಿಮಳಿತ ಕುಂತಳ ತೈಲ-ಕುಂಕುಮ-ಕಾಡಿಗೆ-ಕತ್ತರಿ-ಅತ್ತರು-ಅಲಕತಕ-ತರತರದ ಆಭರಣ ಮೊದಲಾದ ಸಿಂಗರದ ವಸ್ತುಗಳಿಂದಿಡಿದ ಕೆತ್ತನೆ ಕೆಲಸದ ಗಂಧದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ—ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬುಟ್ಟಿಯಲಿ ಮಗಮಗಿಸ ಹೊಸದುಂಡುಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹೂವಾಲಿ, ಎಲ್ಲ ಕಾದಿದುರ್ವಲ್ಲಿ ತಳೋದ ರಿಯ ತನುವ ಸೋಂಕ ಬಯಸಿ.

ಸುಂದರಿಯು ನಿಜ ನೀಲಕುಂತಳರಾಶಿಗೆ ಪರಿಮಳದ ತೈಲವ ಹಚ್ಚಿ ದಂತದ ಬಾಚಣಿಗೆಯಿಂದ ಬಾಚಿದಳು.

ಸೌಭಾಗ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಮೃದುಚರಣ ಸೋಂಕಿನಿಂದಾದ ದಾರಿಯನೆ ಸೊಬಗಿನ ಬೈತಲೆಯ ಬಿಡಿಸಿದಳು.

ಕಾಳಸರ್ಪನ ಹೋಲಿಸಂತೆ ಸಿರಿಮುಡಿಯ ಜಡೆಹೆಣೆದು ಮಾಂಗಲ್ಯನಿಧಿಯಂತೆಸೆಯೆ ಕಬರಿಯನು ರಚಿಸಿದಳು.

ಪನ್ನೀರಿನಲಿ ತೊಳೆದಿಂದುವದನವನು ಮುಕುರದಲದರ ಬಿಂಬ ವನು ನೋಡುತ್ತೆ ತಿದ್ದಿದಳುಗುರ್ಗೊನೆಯಿಂದೆ ಹುಬ್ಬುಗಳ, ಮುಂದ ಲೆಯ, ಪನ್ನೆ ಕೂದಲ .

ಕಿರುವೆರಳುಗುರತುದಿಯಿಂದೆ ಕಂಗಳಿಗೆ ಕಂಪುಕಾಡಿಗೆಯ ಲೇಪಿಸಿ, ದುಂಡು ಕದಪುಗಳ ಮೇಲೆ ಕತ್ತರಿಯ ಬೊಟ್ಟಿನಿರಿಸಿದಳು ಮೀನಲೋಚನೆ.

ನಳಿತೋಳು—ಸಿರಿಗೊರಳು—ತುಂಬಿದದೆಗೆಲ್ಲ ಅತ್ತರನು ಪೂಸಿ, ಬೈತಲೆಗು ಕರತಲಕು ಪದತಲಕು ತಿಳಿಯಾಗಿ ಸವರಿದಳಲಕತವನು, ನಿಜಸಿಂಗರದಿ ತಲ್ಲೀನಳಾಗಿ.

ಬಳಿಕ ರೂಪಸಿ ಸರಿಗೆಯಂಚಿನ, ಬೆಳ್ಳಿಹೂವಿನ ನವಿಲುಬಣ್ಣದ ಸೀರೆಯನ್ನು ನಿರಿಹಿಡಿದುಟ್ಟು, ಕಟ್ಟಿದಳು ಕಿತ್ತಿಳೆರಂಗಿನ ಕಂಚುಕಮ ಬಿಗಿದು.

ಧರಿಸಿ ಕಂಠದಲಿ ಕೆಂಪುಸದಕದ ಮುಕ್ತಹಾರವ, ಸುತ್ತಿದಳು ಸುಮನಾಲೆಯನ್ನು ಕಳೆಯೇರೆ ಕಬರಿಗೆ.

ಇಂತುಚಿತಸಿಂಗರದಿ ಲತಾಂಗಿಯ ಲಾವಣ್ಯವಿಮ್ಮಡಿಸೆ, ಅಂಗ ಜನ ಅರಸಿಯಂತೆಸೆದಾಕೆ ಕೈಗನ್ನಡಿಯ ಕೊಂಡು, ಕೊರಳನಂತಿಂತು ಬಳುಕಿಸುತ್ತ, ಅರೆನೋಟ-ಬಿರುನೋಟ-ಕುಡಿನೋಟವೆದುರ್ನೋಟ ಗಳಿಂದೆ ನುಂಗಿದಳು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತ ನಿಜಮೊಗದ ರೂಪದೈಸಿರಿಯನ್ನು.

ತಳಿವೆರಳುಗಳಿಂದ ಹಗುರಾಗಿ ಹೆರಳ ಸವರಿ ನೋಡುತ್ತ, ಎಡ ಬಲಕೆ-ಹಿಂದೆ ಮುಂದಕೆ ಲತೆಯಂತೆ ತೂಗಿ ಜೋಕಿನಲಿ, ನಿರಿಯ ನೊಂದುಸಲ ಉಂಗುಟದಿ ಚಿಮ್ಮಿ, ತುದಿಸೆರಗ ಹಿಡಿದು ತೋಳೆತ್ತಿ, ವಸ್ತ್ರ ಭರಣಗಳ ವೈಖರಿಯ ಸಾವಧಾನದಿ ಪರಿಕಿಸಿದುದಾಯ್ತು.

ಎಲ್ಲ ಮುಗಿದಿನ್ನುಳಿದುದೀ ರೂಪಭಂಡಾರಕೆ ಮುದ್ರೆಯೆನೆ, ಬಾಲೇಂದು ಫಾಲಕೆ ಕಣ್ಣೆಳೆವ ಕುಂಕುಮದ ಬೊಟ್ಟೊಂದು.

ಅತ್ತರಿನಲಂಗನೆಯು ಕುಂಕುಮವ ತೇಯ್ದದಕೆ ಕತ್ತರಿಯ ಸೋಂಕಿ, ಬೆರಳತುದಿಯಲದನಣಿಯಾಗಿ ತೆಗೆದೊಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿದಳು.

ಕನ್ನಡಿಯ ನೋಡುತ್ತ ನಿಟಲದಲಿ ಬೊಟ್ಟಿನಿಡುವನಿತರಲೆ, ಕಂಡಳು ಸದ್ದಿನಿತಿಲ್ಲದೆ ಬಂದು ಬೆನ್ನಲಿ ನಿಂತು ಹೊಂಚುತಿದಿನಿಯ ನನು.

ರಮಣಿ ತಿರುಗುವ ಮುನ್ನ ರಸಿಕ ಬಲುಬೇಗ ನಾರಿಯ ಕಂಗಳ ಮುಚ್ಚಿ, ತರಳೆ ನುಲಿನುಲಿದು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಬಾಟದಲಿ ಕೈಚಾರಿ ಬಿದ್ದೊಡೆದು ಪುಡಿಪುಡಿಯಾಯ್ತು ದರ್ಪಣವು!

ಇಷ್ಟಾದರೂ ಕೈತೆಗೆಯದಿನಿಯನ್ನು, ಕುಂಕುಮವ ಬಳಿವೆನೆಂದಂಗ ನೆಯು ಹೆದರಿಸೆ ತೆಗೆದನಾಗ ನಗುವನುಕ್ಕಿಸುತ್ತ.

ತಿರುಗಿದಳು ತಳೋದರಿಯು ಕೆಣಕಿದ ಸಿಂಹಿಯಮೊಲಂಬಕದಿ ಮರಿಮಿಂಚ ರ್ಪುಳಿಸುತ್ತ!

ಬೆಡುಗಚ್ಚಿದಳು ಹುಸಿಗೋಪದಲಿ !

ಹುಬ್ಬುಗಳು ಗಂಟಿನಲಿ ಒಂದಾಗೆ ಇಮ್ಮಡಿಸಿತವಳ ಲಾವಣ್ಯಸಿರಿ.

ಬೆಳಗುತ್ತಿರೆ ಹುಸಿಮುನಿಸ ಮಿಂಚಿನಲಿ ಕೂರ್ತಮಡದಿಯ ಮೊಗ
ಬಾಯಾಯ್ತು ಪ್ರಿಯನ ನಯನಗಳು.

ಭಯಮಿಳಿತ ಪ್ರೇಮದಲಿ ಕಂಪಿಸುತ, ಅಬಲೆಯಂಗವ ಸೋಂಕಿ
ನಿಂತು ಇಂತುಸುರಿದನು ಅಪರಾಧಿಯತಿ ದೈನ್ಯದಲಾಗ :

“ ಆಹಾ ! ಮನ್ನಿಸು, ಮನ್ನಿಸೆನ್ನ ಮನದನ್ನೆ ! ನಾನಾತುರದಿಂ
ದೆಸಗಿದಪರಾಧವನು.

ತಾಳಲಾರದೆ ಹೋಯ್ತು ಮನ—ರನ್ನೆ !

ನಿನ್ನೊಲವಿನಾ ಕನ್ನಡಿಯು ಪುಡಿಯಾಯ್ತೇ !

ಇದಕೆ ನೀಯೇನು ಶಿಕ್ಷೆಯ ಕೊಟ್ಟರೆನಗದೆ ಹಸಾದವು !”

ಪ್ರಿಯನ ದೀನತೆಯ ಕಂಡೊಡನೆ ಮಾಯವಾಯ್ತುಂಗನೆಯ
ಮೊಗದಿಂದ ಹುಸಿಗೋಪ ; ಮೂಡಿದುದಲ್ಲಿ ನಗೆದಿಂಗಳು.

ಸಂತವಿಸಿ ಮೆಲುದನಿಯಲಿಂತುಸುರಿದಳು ಲತಾಂಗಿ ಪತಿಯಂಗಕೆ
ಒಲವಲತೆಯಾಗಿ :

“ ಬಿಡು ರಮಣಾ, ಏನಾಯ್ತು !

ದರ್ಪಣದಿ ನಾ ನಿನ್ನ ಮುನ್ನಮೇ ಕಂಡೆ ಎನ್ನ ಮನದನ್ನ !

ನಲ್ಲನಿನ್ನೂ ಸುಮ್ಮನಿರುವನಲ್ಲಾ—ಎಂಬ ನಿಜದ ಮುನಿಸು ಹುಸಿ
ಯಾಯ್ತೆನ್ನ ಎಂಬಕಗಳ ನೀ ಮುಚ್ಚಿದ ಚಣದಲಿ !—ಇದ ನೀನು
ಕಾಣೆಯಾ ಎನ್ನಿನಿಯ !

ಅದು ಹೋದರೇನಂತೆ !

ಜೀವವಿಲ್ಲದ ಕನ್ನಡಿ ಅದಕೆ ಬೆಲೆಯಲ್ಲವು.

ನೋಡಲ್ಲಿ, ನನ್ನ ಜೀವಗನ್ನಡಿ ನೀನಿರಲು ರನ್ನಗನ್ನಡಿಯಾಗಿ,
ಕೊರತೆಯೇನೆನಗೆ ಪ್ರಿಯ ?

ನೀಯೆನ್ನ ಮೊಗದಿ ನೆಡು ದಿಟ್ಟಿಯನು ! ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣಳಲೊಂದ
ಕೆರಡು ಕಾಂಬುದು ನಿನ್ನರಸಿಯಾನನವು !—ಎಲ್ಲಿ ? ”

ಇಂತೆನುತವನ ಗಲ್ಲವನು ವಾಮಕರಪದ್ಮದಲಿ ಪಿಡಿದವನ ನಯನ

ಗಲಾಳದಲಿ ನಿಜಮೊಗದ ಬಿಂಬವನು ನಟ್ಟನೋಟದಿ ನೋಡುತ್ತ,

“ ಅಲುಗದಿರು!—ಅಲುಗದಿರು! ಎನ್ನೆದೆಯ ವಲ್ಲಭಾ!!—ಕುಂಕು
ಮದ ಬೊಟ್ಟು ಕೆಟ್ಟೀತು!

ಅಯ್ಯೋ!ಎನ ಮಾಡಲಿ ಎವೆಯಿಡುವೆಯಲ್ಲ!

ಎನಾಟ? ಒಂದು ಚಣ ಸುಮ್ಮನಿರಬಾರದೇ ಎನ್ನ ದೊರೆ!

ಎನವಸರವೀಗಲೆ?.....ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ನಗಬಹುದು ಈರ್ವರೂ
ಒಂದಾಗಿ!

ಸುಮ್ಮನಿರು ಸುಂದರಾ!.....ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಿಲ್ಲೆನ್ನ ಕಣ್ತುಂಬ
ಮನದನ್ನ!”

ಎಂದೆನುತಲಿಂದುಮುಖ, ತನ್ನರಸನಂಬಕದಿ ಸಿರಿಮೊಗದ ಬಿಂಬ
ವನು ನೋಡನೋಡುತ್ತ, ಬಾಲಶಶಿನಿಟಲದಲಿರಿಸಿದಳು ಕುಂಕುಮದ
ಬೊಟ್ಟು ಕಾಂತನ ಕಣ್ಣೆಳೆಯುವಂತೆ.

ಪೂರ್ಣವಾಯ್ತುಂಗನೆಯ ಶೃಂಗಾರ ಪೂರ್ಣೆಂದುವಂತೆ.

ಸತಿಯ ಮೊಗಜೊನ್ನಕೆ ಪತಿ ಸೋತನು ಚಕೋರದಂತೆ.

ನೋಟ-ಬೇಟಕೆ, ಮಾತುಮಾತಿಗೆ ಮುತ್ತಿನ ಮಳೆಗರೆಯುತ
ಮೆರೆದರು ಸತಿಪತಿಗಳಾಮೋದದಲಿ.

೧೦. ಅಲಂಕಾರ—ಅರ್ಥ

ಒಂದು ದಿನ ಉದಯದಲಿ ನಾನೊಬ್ಬನೇ ನಿಂತಿದ್ದೆ ತಿರೆಯ
ತುತ್ತ ತುದಿಯಲಿ.

ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆ—ಅತ್ಯದ್ಭುತ ಗಿರಿವನಮಾಲೆಗಳಿಗೆ, ಕೋಟಿಕೋಟಿ
ಜೀವರಾಶಿಗಳಿಗೆ ನೆಲೆಯಾದ ಭೂವಿಸ್ತಾರ !

ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆ—ನಿರರ್ಗಳ ತರಂಗನಿರ್ಘೋಷದಿಂದ ದಶದಿಕ್ಕುಗಳ
ತುಂಬುತಿಹ ಮಹೋದಧಿಯ ಅಪಾರ ಜಲವಿಸ್ತಾರ !

ತಲೆಯ ಮೇಲೆ—ಈ ಭೂ-ಜಲವಿಸ್ತಾರಗಳ ಕಿರಿದುಗೈದ ಅನಂತ
ನೀಲಗಗನ ವಿಸ್ತಾರ !

* * * *

ಒಂದುಬಾರಿ ನೆಲವ ನೋಡಿದೆ ;

ಒಂದುಬಾರಿ ಜಲವ ನೋಡಿದೆ ;

ಒಂದುಬಾರಿ, ಮೊಗವೆತ್ತಿ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನಭವನಳಿದೆ !

ಇನಿತು ನೋಡಿ, ಒಂದುಬಾರಿ ನನ್ನ ನೇ ನಾ ನೋಡಿಕೊಂಡೆ.

ಇಂಥ ಮಹಾವಸ್ತುಗಳ ಮಧ್ಯದಲಿ ನಾನೊಂದು ಕಣವಾಗಿ ಕಂಡೆ!

ಆಹಾ ! ಏನು ದೈನ್ಯತೆ—ಮಾನವನದು !—ಎನಿಸಿತು.

* * * *

ಕರುಳನಿರಿವ ಕಿರಿಯತನದೀ ಭಾವನೆಯ ಸಹಿಸಲಾರದೆ ಮುಚ್ಚಿ
ಕೊಂಡೆ ಕಣ್ಣು.

ಏನು ಸೋಜಿಗ !—ಏನು ಮಾಯ !!

ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದ ಚಣದಲಿ ಮನವು ಬಿಚ್ಚಿತೊಡಗಿತು.

ಬಿಚ್ಚಿತೋ !—ಹಿಗ್ಗಿತೋ !—ಅರಳಿತೋ !—ಬೆಳೆಬೆಳೆದು ಹಬ್ಬಿತೋ !

—ತಡೆಯೆಂಬುದ ಕಾಣದಲೆ !

ನೆಲ-ಜಲ-ಗಗನಗಳ ನುಂಗಿತು ಒಂದೇ ತುತ್ತಿನಲಿ !

* * * *

ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟೆ !

ಪುನಃ ನೋಡಿದೆ ನೆಲ—ಜಲ—ಗಗನಗಳ ವಿಸ್ತಾರವನು.

ಪುನಃ ನೋಡಿಕೊಂಡೆ ನನ್ನ ನು ನಾನೇ !

ಅಪಾರ—ಅಗಾಧ—ಅನಂತಗಳ ಮಧ್ಯದಲೊಂದು ಅಣು !

ಈ ಅಣುವಿನೆದೆಯಲಿ ಆ ಅಪಾರ—ಅಗಾಧ—ಅನಂತಗಳನು
ಗುಟ್ಟುಕೊಂದರಲೆ ಆಪೋಶನಂಗೈದ ಮನ.

ಎನಿದಚ್ಚರಿ !

ಈ ಅಚ್ಚರಿಯಲಿ ಅಡಗಿಹೋಯ್ತು ಕಿರಿಯನೆಂಬ ದೈನ್ಯಭಾವ.

*

*

*

*

ಸೂಜಿಯ ಕಣ್ಣಲಿ ಆನೆಯ ತೂರಿಸಬಲ್ಲನು ಜಗದೊಡೆಯ—
ಎಂಬ ಹಿರಿಯರ ಮಾತ ಕೇಳಿದ್ದೆ ಬಾಲ್ಯದಲಿ.

ಅಂದು ಆ ಮಾತು ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯ ಗಂಟಲಲಿ ಇಳಿಯದ ಕವಳ
ವಾಗಿತ್ತು.

ಇಂದು ವ್ಯಕ್ತನಾಯಿತು ಅಂದು ಅವರಾಡಿದಾ ಚಿಂದದ ಮಾತಿನ
ಅಲಂಕಾರದ ಅರ್ಥ !

೧೧. ವನಸುಮ

ದಟ್ಟಡವಿಯಲಿ ನಾನೊಂದು ದಿನ ಗೊತ್ತುಗುರಿಯಿಲ್ಲದಲೆಯು
ತಿರೆ—ಕಂಡೆ ಕಾಡುಕುಸುಮವೊಂದನು.

ಕುಸುಮವನು ಕಂಡೊಡನೆ ಗುರಿ ಇದೇ—ಎಂದರಿತು ಮುಂದ
ರಿಯದಾದುವೆನ್ನ ಕಾಲ್ಗಳು.

ಆ ಬನದಲರಿಸಳ ಬಲೆಯಲಿ ಸೆರೆಯಾದುವೆನ್ನ ಮನ-ಕಣ್ಣನ
ಗಳು.

ಅದರ ಚೆಲುವಿಗೆ ಸೋತೆ.

ಕುಯ್ದುಕೊಳಲದರ ಬಳಿಗೆ ಕೈಯ ಚಾಚಿದೆ.

ಅನಿತರಲೆ ಅದರ ಕೋಮಲಕಾಯಕೆ ಕರಗಿ ಹಿಂದಕೆಳೆದೆ ಕೈಯ
—ಕುಯ್ಯದೆ.

“ ಕುಯ್ದುಕೋ!—ಎತ್ತಿಕೋ!!—ಮುತ್ತಿಟ್ಟು ಒತ್ತಿಕೋಯೆನ್ನ
ನಿನ್ನೆದೆಗೆ—ಎಲೆ ಪಾಂಥ !!! ”

—ಎಂದು ಕಾತರದಿ ಹಾತೊರೆಯಿತು ಹೆಸರಿಲ್ಲದಾ ಹೂವು.

“ ಒಲ್ಲೆಲ್ಲೆ! ಎಲೆ ಚೆಲುವೆ—ಕೋಮಲೆ!—ನನ್ನ ಕೈಯಾರ ನಿನ್ನ
ಕೊಲಲಾರೆ! ”

—ಎಂದು ನುಡಿದೆನು ವೃದುವಾಗಿ.

“ ಹಾಗೆನ್ನದಿರು ಎಲೆ ಕರುಣಾಕರ !

ದಿನ ದಿನವು ಹುಟ್ಟುತಿಹೆ—ಸಾಯುತಿಹೆ !

ಸಾವು ಹುಟ್ಟಿನ ಬೆನ್ನು ! ಅದರ ಭಯವೆನಗೆ ಎಳ್ಳನಿತು ಇಲ್ಲ
ಬಂಧುವೇ !

ಎನಗಿರುವುದೊಂದೇ !—ನೋವು !

ಎನ್ನೀ ಹುಟ್ಟು ಸಾವುಗಳಂತರವ ತುಂಬಿರುವ ನೀರಸದ
ಜೀವನದ ನುಂಗಲಾರದ ನೋವು !

ಅನುದಿನವು ಅದರಿಂದ ಬಿರಿಯುತ್ತಿದೆ-ಹರಿದು ಚೂರಾಗುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನೀ ಒಡಲು!

ಹಾ! ಕಾಯ್ದು, ಕಾಯ್ದು, ಕಾಯ್ದು ಬೆಂದಿಹೆನು—ಬಳಲಿ ಹೆನು!”

“ಆಹಾ!—ಕಾಯ್ದೆಯಾ?—ಯಾರಿಗಾಗಿ ಕೋಮಲಕಾಯೇ?”

“ನಿನಗಾಗಿ!—ನಿನಗಾಗಿ!!—ಎಲೆ ಪಾಂಥ, ನಿನಗಾಗಿ! ಪಾಂಥ ರೆನಿಬರೊ ಬಂದರು, ಎನಿಬರೋ ಹೋದರೇ ದಾರಿಯಲಿ ಆದ ರೇನು! ನಿಲಿಲ್ಲ ಒರವನೂ ನೋಡಲಿಲ್ಲ -ಕೇಳಲಿಲ್ಲ! ನೀನಿಂದು ನಿಂತು—ನೋಡಿ—ಕೇಳಿ ಕೆರಳಿಸಿಹೆ ಎನ್ನಾಸೆಯನು!

ಓ ಸಖನೇ, ಸುಖದಾಯಕನೇ! ಬಯಲುಮಾಡದಿರೆನ್ನೆದೆಯ ಬಯಕೆಯನು!”

*

*

*

*

ಬಾಗಿ, ಆ ಕಾಡು ಕುಸುಮವನು ಕೊಯ್ದತ್ತಿ — ಕಣ್ಣುಚ್ಚಿ— ಮುತ್ತಿಟ್ಟು ಎದೆಗಪ್ಪಿಕೊಂಡೆ.

ಆಹಾ! ಕ್ಷಣದಲಿ ಬಾಡಿತಾ ಕುಸುಮ!

ಒಡನೆ ಬಿಡುಗಡೆಯ ಹೊಂದಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದಂತಾಯ್ತು ಹೂವೊಡಲಾಸೆ ಮಧುರತರ ಮೌನಗಾನವಾಗಿ!

೧೨. ಸೇತುವೆಯ ಮೇಲೆ

ಸೇತುವೆಯಮೇಲೆ ನಿಂತಿದ್ದೆನೊಂದು ದಿನ.

ಅವಿರಾಮ ಗತಿಯಿಂದೆ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು ವಾಹಿನಿಯು ತಳದಲ್ಲಿ.

ಸೇತುವೆಯ ಮೇಲೆ ಅತ್ತಲಿಂದಿತ್ತು, ಇತ್ತಲಿಂದತ್ತು ಹೋಗು
ತಿದ್ದರು ಮಂದಿ—ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು—ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು :

ಗಂಡಸರು—ಹೆಂಗಸರು—ಮಕ್ಕಳು ಮರಿಗಳು ;

ಯುವಕ—ಯುವತಿಯರು—ವೃದ್ಧವೃದ್ಧಿಯರು ;

ಧನಿಕರು—ದರಿದ್ರರು, ಸುರೂಪಿಗಳು—ಕುರೂಪಿಗಳು ;

ಕೆಲರವಸರವಸರವಾಗಿ—ಕೆಲರತಿ ನಿದಾನದಲಿ,

ನಗುತ ನಲಿಯುತೆ ಕೆಲರು—ಅಳುತ ಗೋಳಿಡುತೆ ಕೆಲರು,
—ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರಾ ಸೇತುವೆಯ ಮೇಲೆ ತಡಿಯಿಂದ ತಡಿಗೆ. ;

ದಡದಿಂದ ದಡಕೆ ದಾಂಟಿಸುವ ಆ ಸೇತುವೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತು
ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆ ನಾನಿದನೆಲ್ಲ.

ಕಾಲವೆಂಬುದೆ ಕರಗಿ ನೀರಾಯ್ತೊ ಎಂಬಂತೆ, ಕೆಳಗೆ ಉರುಳುರುಳಿ
ತೆರಳುತ್ತಿತ್ತು—ಅನಂತ ಮಂಜುಳಗಾನದಲಿ—ತಿಳಿನೀರವಾಹಿನಿ.

*

*

*

*

ಸೇತುವೆಯ ಆಚೆ ತುದಿಯಿಂದ ಗುಂವೊಂದು ಹೆಣವ ಹೊತ್ತು
ತರುತ್ತಿತ್ತು.

ಹತ್ತಿರಕೆ ಬಂದಿತು; ನೋಡಿದೆನು ಅಯ್ಯೋ! ಹರೆಯದವನ ಹೆಣ.

ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿಹ ಬೆಂದ ಬಸಿರ ಮುದಿತಾಯಿ ;

ತುಂಬಿದಳಲಿನಲಿ ಗೋಳಿಡುತಿರುವ ಮುದಿತಂದೆ ;

ಬಾಳನೂಲು ಬದುಕ ಬೆಳಗಿನಲೆ ಹರಿದುಹೋಗಿ, ವಿಯೋಗದನಲಿ-
ಗಾಹುತಿಯಾದ ಬಾಲಸತಿ,

ಮರುಮರುಗಿ ಮೌನದ ಭಾರದಲಿ ಬಾಗಿದ ಬಂಧುಮಿತ್ರರು—

—ಇವರಾ ಹರೆಯದನ ಕಡೆಯ ಪಯಣದ ಪರಿವಾರ.
ಗೋಳಿನ ಗುಂಪು ಸಾಗಿತು ಮುಂದೆ.

— ನಾನಲ್ಲೆ ನಿಂತು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆ.

ದೂರದ ದಹನಸೋಪಾನದಲಿ ಆ ಹರೆಯದವನ ಹೆಣವು
ಬೂದಿಯಾಯ್ತು ಧಗಧಗಿಸುವ ಜ್ವಾಲೆಯ ಜಿಹ್ವೆಗೆ ತುತ್ತಾಗಿ !

—ಅಲ್ಲೆ ನಿಂತು ಯೋಚಿಸಿದೆ ನಾನಿಂತು:

ಜೀವನದ ಸಂಜೆಯನು ಸಾರಿದ್ದ ಆ ತಾಯಿತಂದೆಗಳ ಗೋಳಿನಿತು!

ಹೊಸಬದುಕಿನ ಮುಂಬೆಳಕಿನಲದೆತಾನೆ ಕಣ್ಣು ಬಿಡುತ್ತಲಿದ್ದ ಆ
ಬಾಲ ವಿಧವೆಯು ಮುಳುಗಿದ ಕಗ್ಗತ್ತಲ ಕಡಲಾಳವೆನಿತು !

ಅಳೆಯಲಳವೇ ?

ಹೆಣವ ನುಂಗಿದಾ ಜ್ವಾಲೆಯ ಮರುಬಿಂಬವೆನೆ ಎದ್ದಿತೊಂದು
ಜ್ವಾಲೆಯನ್ನೆ ದೆಯಲಿ.

“ ಏನು ಅವಸರವಿತ್ತೋ—ವಿಧಿಗೆ!—ಅಯ್ಯೋ ! ”

—ಎಂದಬ್ಬರಿಸಿದೆನಂದು ಮಾನದಲಾ ಸೇತುವೆಯಮೇಲೆ
ನಿಂತು.

ಅಬ್ಬರವಡಗುವುದರಲೇ ಸೇತುವೆಯ ಈಚೆ ತುದಿಯಿಂದ
ಬಂತೊಂದು ಮೆರವಣಿಗೆ !

ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣಿನ ಮೆರವಣಿಗೆ !

ಎರಡು ಬಾಳ ನೂಲುಗಳಲಿ ಹುರಿಯೊಂದ ಹೊಸೆದಂತೆ ಎಸೆದಾ
ಮೆರವಣಿಗೆಯ ವೈಭವವೇನು !

ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳೇನು !

ತರತರದಿ ಸಿಂಗರಿಸಿಕೊಂಡು ನಳನಳಿಸುತ್ತ ನಡೆದ ಬಂಧುಬಳಗದ
ಪರಿವಾರವೇನು !

ಸಿಂಗರಿಸಿದ ವಾಹನದಲಿ ಬಲುಬಿಗುಮಾನದಿ ಕುಳಿತ ವರನ
ಶೀವಿಯೇನು !

ಲಜ್ಜೆಯ ಭರದಲಿ ತಲೆಬಾಗಿ ಕುಳಿತ ವಧುವಿನ ಲಾವಣ್ಯವೇನು !

ಗುಂಪಿಗೆ ಗುಂಪೇ ಅನಂದದಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ತೇಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು
ಮಹಾಸಂಭ್ರಮದಲಿ.

ಸಾಗಿತು ಮುಂದಕ್ಕೆ—ಮೆರವಣಿಗೆ.

*

*

*

*

ಅತ್ತಕಡೆಯಿಂದ ಒಡೆದು ಬಂತು ಮುತ್ತಿನಂಥ ಬಾಳೊಂದು—
ದುಃಖದ ವಿಷವಾಹಿನಿಯಲಿ ಮುಳುಗಿ !

ಇತ್ತಕಡೆಯಿಂದ ಒಂದಾಗಿ ಬಂತು ಚಿನ್ನದಂಥ ಬಾಳೆರಡು—
ಸುಖದ ಜೇನ ಹೊಳೆಯಲಿ ತೇಲಿ !

ಒಂದೆ ಹೊತ್ತಿನಲಿ ನಾನಿದನು ನೋಡಿದೆನು

—ಆ ಸೇತುವೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತು.

೧೩. ತಾಯಿ ಕಂಪಿಸಿದಳು !

[ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೯೩೩ ನೇ ಜುಲೈ ೧೨ ನೆಯ ದಿನ ಪೂನಾಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಆಗ ತಾನೆ ಘೋರ ನಿರಶನ ವ್ರತವನ್ನು ಚರಿಸಿ ಮುಗಿಸಿದ್ದ ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಭಾರತ ರಾಷ್ಟ್ರನಾಯಕರ ಸಭೆ ನಡೆಯಿತು. ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸವಿನಯ ಶಾಸನ ಭಂಗ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವುದೇ—ಬಿಡುವುದೇ ಎನ್ನುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯಿತು. ಈ ಸಭೆ ನಡೆದ ಮೂರನೇ ದಿನ ಬೆಳಗಿನಜಾವ ಪುನಾ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ನಡುಗಿತು. ಇದು ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕೃತಿ.]

ಪುಣ್ಯನಗರಿಯಲಿ ನಾಡನಾಯಕರ ಮೇಳ ನೆರೆದಿತ್ತು.

ನಾಯಕರ ನಾಯಕ!—ಲೋಕಪೂಜ್ಯನ ನಾಯಕತ್ವದಿ ಮೇಳ ನೆರೆದಿತ್ತು !

ತಿಲಕಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಭರತಮಾತೆಯ ಭಾವಿಜೀವನ ರೂಪುಗೊಳು ತಿತ್ತು.

ತನ್ನ ಹಿತಕಾಗಿ ಹಲವು ನೋವನು ತಿಂದು ಬಿಸಿರಕುತವನೆ ಬಸಿದ ಕೋಟಿಮಕ್ಕಳನು ನೆನೆನೆನೆದು ಗೋಳಿಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಾತಾಯ ಕಂಬನಿ ಯನೊರಸಲೆಳಸುತ್ತಿದ್ದರು—ನಾಯಕರು.

—ನೋಡಿ ತಾಯಿ ಕಂಪಿಸಿದಳು !

ಘೋರವ್ರತವನಾಚರಿಸಿ, ಕಾಲನೊಡನೆ ಸರಸವನಾಡಿಯಾಡಿ ಮರಳಿದಾ ವ್ರತವೀರನ ಸತ್ಯವಾಣಿಯ ಕೇಳಿ ಕೌತುಕದಿ ಕಾದಿದ್ದರು — ನಾಯಕರು.

ರಾಷ್ಟ್ರಸಭಾಭೂಷಣರು!—ಭಾರತಾಂಬೆಯ ಶೂರಸಂತಾನರು!- ತಾಯಿ ವೈರಿಗಳ ಸೊಕ್ಕಮುರಿಯಲು ಸ್ಥಿರಸಂಕಲ್ಪರು!—ಮುನ್ನೂರು ಮಂದಿ ವೀರನಾಯಕರಾ ನರೋತ್ತಮನ ನೆರಳಿನಲಿ ನೆರೆದುದನು ನೋಡಿ—

—ತಾಯಿ ಕಂಪಿಸಿದಳು !

ಒಡಕು ಹುಟ್ಟಿತ್ತು ಶಿಬಿರದಲಿ!—ಅರಿಯನಿರಿಯುವ ಕೈದು ವಿಷ ಯಕೆ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು ಒಡಕು !

ಕೈದುವೋ, ಸಬರಮತೀ ಸಾಧು ನಿರ್ಮಿತ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರ !

—ಸಹವಿನಯ ಶಾಸನಭಂಗ !

ಕೆಲವರತ್ತ — ಕೆಲವರಿತ್ತ;

ಕೈದುವಿನಲಿ ಕುಂದು ಕಂಡರು—ಕೆಲವರು ;

ಕಾದುವುದಕೆ ಸಾಲದೆಂದರು ಕೆಲವರು ;

“ ಇದ ಬಿಟ್ಟಿರುಂಟೇ ! ಅಸ್ತ್ರಗಳ ಅಸ್ತ್ರ—ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರ !

ಬಿಸುಟಿರಿದ ಗತಿಯೇನು ?—ಆಗದಾಗದು ! ”

—ಇಂತೆಂದು ಕೂಗಿದರು ಹಲವು ಮಂದಿ.

ಒಂದು ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ತ್ಯಾಜ್ಯ!—ಒಂದು ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಹ್ಯ!—ಇಂತಾಯ್ತು
ಸಹವಿನಯಶಾಸನ ಭಂಗಾಸ್ತ್ರ !

ಪಾಳೆಯದಿ ಇಂತು ಒಡಕು ದನಿಯೇಳೆ ಕೇಳಿ ನಿಡುಸುಯ್ದು—

—ತಾಯಿ ಕಂಪಿಸಿದಳು !

ಮೂನತ್ತುಮೂರ್ಕೋಟಿ ಸೆರೆಯಾಳು ಮಕ್ಕಳಾ

—ತಾಯಿ ಕಂಪಿಸಿದಳು !

ಆಸೆ ಬಯಲಾಯಿತೋ ! ಅಳಲು ಮಿತಿಮೀರಿತೋ ! ಭೀತಿ ತಲೆ
ದೋರಿತೋ !—ಕನಲು ಅನಲಾಯಿತೋ ! ಏನು ಏನಾಯಿತೋ !
ಅಂತು—

—ತಾಯಿ ಕಂಪಿಸಿದಳು !

ಕಡುಘಾತುಕರೆಸಗಿದ ನಾನಾವಮಾನಗಳ ನರಕದಲಿ ನರಳಿ
ನೆರೆನೊಂದ ನೂರುಸಾಸಿರ ಹತಭಾಗ್ಯ ಸಂತಾನರ—

—ತಾಯಿ ಕಂಪಿಸಿದಳು !

ಅತುಳಾತ್ಮ ಬಲನೆದ್ದ !—ಆಹಾ ! ಮೈನಿಮಿರಿ—

—ತಾಯಿ ಕಂಪಿಸಿದಳು !

ನೋಡಿದನು ಕಟ್ಟೊಡೆದು ಚೂರಾದ ಪಾಳೆಯವ !

ನೋಡಿದನು ಸೋಲುಂಡು ಧೃತಿಯಡಗಿ ಕಳೆಗುಂದಿದಾಸನಗಳ !

“ ಏನು ಬಂದಿತು ಕಾಲ ! ” ಎಂದೆಂದು ರಾಷ್ಟ್ರಕೇಸರಿ ಮೈ
ಕೊಡವಿ ಮೇಲೆದ್ದು, ಹರಿದು ಚೆಲ್ಲಿದ ಭಾರತಿಯು ಸಿರಿಗೊರಳಹಾರದ

ನರ್ಘ್ಯರತುನಗಳ ಮರಳಿ ಪೋಣಿವೆನೊಂದೆಳೆಯಲೆಂಬಂತೆ, ಮುನ್ನೂರು
ನಾಯಕರ ಮೇಲೆ ದಿಟ್ಟಿಯನು ಬೀಸಿ ಗೈದನು ಗಂಭೀರ ಘೋಷವನು !
ನರಹರಿಯ ಗರ್ಜನೆಯ ಕೇಳಿ,

—ತಾಯಿ ಕಂಪಿಸಿದಳು !

ಸಾರಿದನು ಸತ್ಯವ್ರತನು ಸಿಂಹಕಂಠದಲಿ ಇಂತೆಂದು—

“ ಸೋದರಿರಾ !—ಸಹಯೋಧರಿರಾ ! — ನೆಚ್ಚುಗೆಡದಿರಿ !

ಹೋರಾಟದರ್ಥದಲಿ ಬಿಸುಡದಿರಿ ಆಯುಧವ !

ಕಾದಲಾರದೆ ಕೈದುವನು ದೂರುವರೇ ?—ದೂಡುವರೇ ?

ಕೆಚ್ಚಾಳುಗಳ ಕೈಲಿ ಕೋದಂಡವಿದು ! ಬಲ್ಲವರ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರ !—

ಧೃತಿಯುತರ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರ !—ಸವಿನಯಶಾಸನಭಂಗ !

ಕೇಳಿ ! ಪಂದಿತನ ತರವಲ್ಲ !

ಹೇಳಿ ! ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕದಲಿ ಹೆತ್ತೊಡಲಿಗಿಣೆಯುಂಟಿ ?

ನೀವ್ಕೂಡಿದ ಎದೆಹಾಲ ನೆನೆಸೆನೆದು ಹೇಳಿ !

ಕೋಟಿಮಾತೆಯರಿಗೆ ಮಿಗಿಲು—ಮು ವ್ವ ತ್ತು ಮೂ ಕೊ ರೇ ಟಿ

ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿ—ಭರತಭೂಮಾತೆ !

ಹತವೀರ್ಯರಾಗದಿರಿ !—ಆಯುಧವ ತೊರೆಯದಿರಿ ! ಬೆದರಿ

ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿದಿರಿ !—ಲೋಕ ಹಳಿದೀತು !

ಜಯದ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಲಿ-ಅರಿಗೆ ಬೆನ್ನಾಗುವಿರಾ ?

ತಿಲಕನಾಣೆ !— ಭಾರತಿಯ ಸಿರಿನಿಟಿಲತಿಲಕದಾಣೆ !

ತಾಯ ಬಿಡುಗಡೆಗಾಗಿ ಪ್ರಾಣವನೆ ಮುಡುಪಿತ್ತ ಸಾವಿರ ಸಾವಿರ
ಒಡಹುಟ್ಟಿದರಾಣೆ !

ಜನ್ಮದಾತೆಯ ಮೇಲಿನಾಣೆ !

ನಡೆಯಿರಿ !—ಸೆರೆಯ ಕಗ್ಗವಿಯಲಿ ಕರಗಿ ನರಳುತಿಹ ನೂರು
ಸಾವಿರ ಸೋದರಿಯರ ನೆನೆಯಿರಿ !

ಅವರ ಕಣ್ಣೀರ ಮೇಲಿನಾಣೆ !—ಅವರ ಬೆಂದೊಡಲ ನಿಡುಸು
ಯಿಲ ಮೇಲಿನಾಣೆ !!

ಒತ್ತಿ ಹೇಳುವೆನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ !—ಆ ಭಾರತಿಯ ಮೇಲಿನಾಣೆ !

ಹೆತ್ತಬಸುರಿಗೆ ದ್ರೋಹವೆಸಗದಿರಿ ! ತಾಯಿ ಋಣ ಹೊತ್ತು
ಸಾಯದಿರಿ !

ಈಯೆಮ್ಮ ಒಳಕಲಹ—ದೌರ್ಬಲ್ಯ—ಹೇಡಿತನಗಳೆಮ್ಮ ಕುಲ
ಜಾತರ ತಲೆಯ ತಗ್ಗಿಸದಿರಲಿ !

ಸೋತಜೀವನ ಪ್ರೇತಜೀವನ !

ವಿಜಯವಧು ವೀರಲೋಲೆ !

ಅವರ ಕೊರಳಿಗೇ —ವಿಜಯ ಮಂದಾರಮಾಲೆ !

ಎಳೆ ! ಎಳೆ ! ಅಲಸತನವನು ಹರಿದೊಗೆದು—ಎಳೆ !

ಭೀತಿಯನು ಬಿಟ್ಟೇಳಿ ! ಸೊಂಟವನು ಕಟ್ಟಿೇಳಿ !

ಸತ್ವಸಾಹಸಗಳ ಒರೆಹಚ್ಚಿಸೋಡುವಾ ಸಮಯ ಸಾರಿಹುದೀಗ !

ಕೈಕೊಂಡ ಕಜ್ಜವನು ಮುಗಿಸೆ ಹಟವ ತೊಟ್ಟಿೇಳಿ !

ಬಗೆದ ಹಿರಿಗುರಿಯ ಮೇಲ್ನೋಟವನು ನೆಟ್ಟಿೇಳಿ !

ಶ್ರದ್ಧೆ ಭಕುತಿಗಳಿಂದ—ಗರಿಮೆ ಹಿರಿಮೆಗಳಿಂದ, ಆತ್ಮಬಲದಲಿ
ನೆಚ್ಚಿಟ್ಟು—ಒಮ್ಮೊಗದಿ ಕೆಚ್ಚಿನಲಿ ಅರಿಮದಕೆ ಕಿಚ್ಚಿಡಲು ಎದ್ದೇಳಿ !

ಕೊಳ್ಳಿ ಕೊಳ್ಳಿ ಕೈದುನು—ಸಹವಿನಯಶಾಸನ ಭಂಗವನು.

ನಾಡುನಾಡಿನಾ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಗೂ ಒಯ್ಯಿರಿದನು.

ಇದ ಪಿಡಿದು ಭಲದಿಂದ ಎಸಗಿರೀ ಅರಿಯ ಗರ್ವಭಂಗವನು !

ಸಾರಿ ಪೇಳುವೆನು—ತಿಳಿಯಿರಿ, ಇದೆಯೆಮ್ಮ ಬೀಜಮಂತ್ರ !

ಇದರಿಂದ ಮೊಳೆತು ಮೂಡುವುದು—ಕಲ್ಪತರು—

—ನಮ್ಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ! ”

* * *

ಮುನ್ನೂರು ಮಂದಿ ರಾಷ್ಟ್ರನಾಯಕರು ನೀರವದಿ ಕೇಳಿದರು
ಮಹಾತ್ಮನಾ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶವನು !—

—ಕೇಳಿ,

—ತಾಯಿ ಕಂಪಿಸಿದಳು.

ಹಿಂದನು ನೆನೆದೋ ?—ಇಂದನು ಕಂಡೋ ?—ಮುಂದನು
ಬಗೆದೋ ? ಬಲ್ಲವರಾರು ?—ಅಂತು,

—ತಾಯಿ ಕಂಪಿಸಿದಳು.

೧೪. ಬಂಧನ ?

(ಶ್ರೀಮುಖ ಶ್ರಾವಣ ಶುಕ್ಲ ದಶಮಿಯ ನಡುರಾತ್ರಿ—೧೯೩೩ನೇ ಜುಲೈ ೩೧)

ಹಿಡಿದೊಯ್ದರಂತೆ ಮಹಾತ್ಮನನು ನಡುರಾತ್ರಿಯಲಿ!—

ಹಗಲ ಬೆಳಕಿನಲಿ ಹೀನ ಕಾರ್ಯವ ಮಾಡಲಳುಕಿ, ನಿಶೆಯ ಮರೆಯಲಾ ಹೊಲೆಗೆಲಸವನೆಸಗಿ ಮೆರೆದರು!—ಆಹಾ! ಏನು ವೀರರೋ!

ತಮ್ಮ ಬಿತ್ತರದ ರಾಜ್ಯದಲಿ ಭಾನು ಮುಳುಗನು ಯಾವ ಕಾಲಕು —ಎಂದು ಕೊಚ್ಚುವ ಕೆಚ್ಚುಗಲಿಗಳು ಅವನ ಬೆನ್ನಲೆ ಕೀಳು ಕೆಲಸಕೆ ಕೈಯನಿಟ್ಟರಲಾ! ಭಾರತಿಯ ಸಿರಿಮುಕುಟದನರ್ಘ್ಯರತುನವನು ಕದ್ದರಲಾ!!

ಛೇ! ಛೇ!—ಹಿಡಿದರೇ!—ಕದ್ದರೇ!

ಏನ ಕದ್ದರು?—ಹಿಡಿದರೇನನು?

ಕೋಟಿ ಮೂವತ್ತುಮೂರು ಎದೆಗಳಲಿ ನೆಲಸಿರುವ ವಿರಾಟರೂಪ ನನು ಪಿಡಿವುದೇನಿವರು?

ಕೀರ್ತಿ ಧನಗಳಿಗಿರೆಯೆನೆ—ಪ್ರೇಮ ಮಿಸುನಿಗಿರೆಯೆನೆ—ಸತ್ಯ ಸಿರಿ ಗಾರಿಗಿರೆಯೆನೆ ಮೆರೆಯುತಿರುವೀ ಭರತಕುಲಮೇರುವನು ಅಡರಲಾ ಪರೆ ಹೆಳವರಿವರು?

ಅವನಾತ್ಮಬಲ ಜಲಧಿಯದು, ತನ್ನೊಡಲ ಪೇರಲೆಯ ಮಾಲೆಗಳ ನಿರ್ಘೋಷದಿಂದ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತಿದೆ ದಶದಿಸೆಯ ಅಂಬರವ— ಭೂತಲದ ಮೂಲೆಗಳ ಮಾರ್ಧನಿಯು ಬರುವಂತೆ!

ಆ ಮರುಳರಿದನೊಂದು ಬೊಗಸೆಯಲಿ ಅಳೆಯಲಾಪರೆ?

ನೂರಾರು ನೋವುಗಳ ಬೇವನುಂಡುಂಡು, ಕನಲಿ ಕಿಚ್ಚೆದ್ದು, ಸಿಡಿರೋಷದಲಿ ಅಬ್ಬರಿಸಿಯಾರ್ಭಟಿಸಿ ಹೂಂಕಾರಗೈಯುತಿಹ ಮುನ್ವತ್ತುಮೂರು ಕೋಟಿ ಕಂಠಗಳನೊಂದು ಕೈ ಅಡಗಿವುದೆ?

ನಮ್ಮ ತಾಯ್ ಕಾಮಧೇನು!—ಆಕೆ ಮೈಕೊಡವೆ ಹೊರ

ಚಿಮ್ಮಿದೀ ಮಹಾಶಕ್ತಿವಾಹಿನಿ ನಾಲ್ದಿಸೆಯ ಗಡಿಯನೊತ್ತಿ ಹರಿಯು
ತಿದೆ ! ಉಕ್ಕಿ ಉಕ್ಕಿ.

ಅದರ ರುದ್ರಗತಿಯ ಮರಳುದಿಣ್ಣೆಯೊಂದು ತಡೆಯಬಲ್ಲುದೇ ?

ಗಿರಿಯೇನು !—ವನವೇನು ! ಎಲ್ಲವನು ಮೆಟ್ಟಿ, ಒಣತರುಗಳ
ತಲೆಕೆಳಗು ಮಾಡಿ, ತರಗೆಲೆಗಳ ತೂರಿ ತೂರಿ ನುಗ್ಗಿ ಬೀಸುತಿಹ ಚಂಡ
ಮಾರುತನ ಹರಕುಚೀಲದಲಿ ಪಿಡಿಯಲಾಪರೆ ?

ಆಹಾ !—ಕಳ್ಳರೋ !—ಪಂದೆಗಳೋ ! ಮರುಳರೋ !—
ಹೆಳವರೋ !—ಹುಚ್ಚರೋ ವೆಚ್ಚರೋ—

ಬಿಸಿಲ ಕೋಲ ತುಡುಗಿದಂತೆ, ಬರಿಯ ನೆರಳನಸ್ಪಿದಂತೆ—
ಹಿಂದು ಮುಂದು ಇಲ್ಲದಂತೆ ಆಯಿತೀ ಬಿಳಿಯರಾಟ !

೧೫. ವಸಂತ ನೃಪ

ಖುತುರಾಜನ ಮಾಯೆಯ ಸೋಂಕಿಗೆ ಭೂರಮೆಯ ತನು
ಜುಮ್ಮೆಂದಿತೊ ಎನೆ—ಮೆರೆದಿದ್ದದಲ್ಲಿ ಆನಂದಪುರದಲ್ಲಿ—ತೆರತೆರನ
ಕುಸುಮಗಳ ಆರಾಮವೊಂದು—ಜೈತ್ರಸಂಧ್ಯಾಮಿಸುನಿರವಿರತ್ತಿಲೇಪ
ದಲಿ, ಮನಕಣ್ಣಿನಗಳಿಗೆ ಚೆಲುವನೆರೆದು—ನಂದನದ ಪ್ರತಿಚಿತ್ರದಂತೆ.

ಕುಸುಮ ಲಲನೆಯರ ಮಧುಹೃದಯಗಳ ಸೂರೆಗೈದು ಸೊಕ್ಕಿದ
ಭೃಂಗಸಂಕುಲದ ರೋಂಕಾರ ಶ್ರುತಿಯಾಗೆ—ಪರಿಪರಿಯ ಖಗಕುಲದ
ಕೊರಳ ಮುರಳಿಗಾನಲಹರಿಯಲಿ ತೂಗಿ ತೂಗಿ ತೇಂಕಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು
—ತಿರೆ ತರುಣಿ—ಯಾವುದೋ ಹೊಸಸುಖವು ಮೈಗೂಡಿದಂತೆ.

ಮುದ್ದಿಟ್ಟು ಮೈಸವರೆ ಗಂಧಬಾಂಧವನು, ಸುಮ ಸುವಾಸಿನಿಯರ
ಎದೆಯೊಲವು ಪರಿಮಳಿಸಿ ತುಳುಕುತ್ತಿತ್ತು—ಶ್ಯಾಮಸುಂದರನ ಕಂಡು
ಕೆರಳಿದ ಗೋಪಿಯರ ಚಿರಬಯಕೆಯಂತೆ.

ಆ ಕುಸುಮೋದ್ಯಾನದಲಿಂತು ಚಿತ್ತವನು ಅಪಹರಿಸ ವಿವಿಧ
ವರ್ಣವಿನ್ಯಾಸದಲಿ—ಕರ್ಣವನು ಸೆರೆಗೈವ ತರ ತರದ ನಾದಲೀಲಾ
ತರಂಗ ಕೇಳಿಯಲಿ—ತನುಮನಗಳನು ಪರವಶಗೈವ ಪರಿಪರಿಯ ಪರಿ
ಮಳಗಳ ಮೇಳದಲಿ—ಪದತಲದ ತಿರೆಯನೇ ಮರೆತು ವಿಹರಿಸುತಿ
ದ್ದರು ತರುಣದಂಪತಿಗಳಿರ್ದರು—ಮನಸಿಜನು ಮೈತಳೆದು ಮಡದಿ
ಯೊಡಗೂಡಿದಂತೆ.

ನಡೆಯುವರೊಮ್ಮೆ, ನಡೆನಡೆಯುತ ನಿಲ್ಲುವರೊಮ್ಮೆ, ಮೈಗೆ
ಮೈ ಸೋಂಕಿಸುತ ಮತ್ತೆ ನಡೆಯುವರೊಮ್ಮೆ—

ಮೆಲ್ಲಲಿಯಲಿ ಏನನೋ ಹೇಳುವರೊಮ್ಮೆ-ಕೇಳುವರೊಮ್ಮೆ,—
ಸುಖ ಮಾತಿಗೂ .ವಿಾರೆ ನೋಟಕೆ ನೋಟವ ಹೆಣೆದು ನೋಡುವ
ರೊಮ್ಮೆ--

ನೋಡ ನೋಡುತ ಪತಿ ಏನನೋ ನೆನೆದು ಮೆಲುನಗೆಯ ಚಿಲ್ಲವ
ನೊಮ್ಮೆ—

ಅವನ ಮನಸ ಕನಸ ತಿಳಿದು, ಸತಿ ಚೆಂದುಟಿಗಳಲಿ ನಗೆ ಮುಗುಳ
ನರಳಿಸುವಳೊಮ್ಮೆ -

ಮೆಲುಮೆಲನೆ ಅಡಿಯಿಡುತ ಹೆಣ್ಣು—ಸ್ನೇಹದಲಿ ಸುಮಸಖಿ
ಯರ ದಳಕದವುಗಳ ಸವರುವಳೊಮ್ಮೆ—

ದಾರಿಯಲಿ ನಳಿನಳಿಸುತ ಮೈಚಾಚಿ-ಕೋ—ಎನುತಿದರ್ ದುಂಡು
ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಕಿತ್ತು ಗಂಡು—ಹೆಣ್ಣು ಹರಳಿಗೆ ಮುಡಿಸಿ ಮುದ್ದಿಸುವ
ನೊಮ್ಮೆ—ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ—ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ—

ಇಂತು ಎರಡು ದೇಹಗಳ ಜೀವ—ದನಿಗೆ ಮಾರ್ದನಿಯಂತೆ
ಒಂದೆ ಮೇಳದಲಿ ಮಿಡಿಯುತ್ತ ಅಡಿಯಿಟ್ಟು ವಿಹರಿಸುತಿರೆಯಿರೆ -

ಮಧುಪಾನದಮಲು ತಲೆಗೆರೆ ಮೈಮರೆತ ಮರಿದುಂಬಿಯೊಂದು,
ಚಲಿಸದಿಹ ಪೂವನದಿ ಚಲಿಸ ಸುಮವೋಯೆನೆ ಚೆಲುವಾದ ಪೆಣ್ಣೊಗದ
ಬೊಗಸೆಗಂಗಳಲಿ ಸೆರೆಯಾದ ಸೋದರರ ತಾ ಬಿಡಿಸೆನೆಂದು ಬಂದೆರಗೆ
ಝೇಂಕರಿಸಿ ಸಿರಿಮೊಗದ ಮೇಲೆ—ಭಯಗೊಂಡು ಕಂಪಿಸುತ ಸುಮ
ಕೋಮಲಾಂಗಿ, “ ಓ! ನಲ್ಲ! ” ಎಂದೆನುತ ಉಸಿರೆಳೆದು ಮೊಗದಿರುವಿ
ಮೈ ಬಳುಕಿ ಬರಸೆಳೆದು ಬಿಗಿದಪ್ಪೆ ಮನದಿನಿಯನನ್ನು—ನಲ್ಲನುರೆ ಖತಿ
ಗೊಂಡು ನೆರೆ ಕರುಬಿಸಿಂದ “ ಈ ಸುಮವು ನನ್ನದೆಲೆ ಕೇಡಿಗನೆ
ತೊಲಗು! ” ಎಂದಂದು ಕೈಬೀಸಿ ಬಂಡುಣೆಯನಟ್ಟೆ, ಮೈದಡವುತಿನಿ
ಯಳನು ಸಂತೈಸುತಿರಲಲ್ಲಿ—ಇದಿರಲ್ಲಿ—

ಸುಮಗೋಪಿಯರೊಡನೆ ರಾಸಕ್ರೀಡೆಯನಾಡೆ ಬಯಸಿ ರೂಪ
ವನು ಮರೆಸಿ ಬಂದನೋ ಕೃಷ್ಣ ಎನೆ - ಮೆರೆದ ಚೆಲುವಾದ ಚಿಟ್ಟಿ
ಯೊಂದನು ಕಂಡರು—

ಹೂವಿಂದ ಹೂವೆಡೆಗೆ ಹಾರುತ್ತ, ಹಾರುತಿಹ ಹೂವಂತೆ
ತೋರುತ್ತ, ತೇಲುತ್ತ-ಕುಣಿಯುತ್ತ—ಕುಳಿಕುಳಿತು ನೆಗೆಯುತ್ತ—
ಹೂಗಳೆದೆಯ ಸುಧೆಯ ಸವಿದು, ಹುಚ್ಚಿದ್ದು ಭ್ರಮಿಸುತ್ತ ರಮಿಸುತ್ತ
ಇದ್ದೊಂದು ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ—ಕಣ್ಣು ಕಣ್ಣಿನ ಚಿಟ್ಟೆಯನು—ಚೆಲುವಿನ

ಮೊಟ್ಟೆಯನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕಂಡರು ಚೆಲುವ ಚೆಲುವೆಯರು ಚಲಿಸದೆಯೆ ನಿಂತು.

ಚಿತ್ತವನು ಅಪಹರಿಸಿದೀ ಬೇಟಿದ ನೋಟವನು ನೋಡ ನೋಡುತ್ತ,—

“ ಏನ ಚಪಲ ಚಿತ್ತದ ಚಿಟ್ಟೆ ! ಎಂತು ಹರಿಯ ಬಿಟ್ಟುಹುದು ಚಿತ್ತವನು ! ಆ ಹೂವು-ಈ ಹೂವು-ಎಲ್ಲ ಹೂವೂ ಬೇಕಿದಕೆ !! ಏನಾಸೆ! ಎನಿತಾಸೆ!—ಆಹಾ ! ಕಂಡು ಕಂಡುದ ಬಯಸುವ ಚಪಲೆಯರ ನಿಾರಿ ಸುವ ಚಿಟ್ಟೆಯಿದು ಇರಬೇಕು— ಹೆಣ್ಣಿರಬೇಕು ! ”—

—ಎಂದೆನಿಸಿತು ಗಂಡಿಗೆ.

“ ಏನು ಚಂಚಲವಿದರ ಮನ ! ಒಂದು ಹೂವಿನ ಮಧುವ ಹೀರುತ ನೆರೆಯ ಕುಸುಮೆಯ ಕರೆಯುವುದು ಕಣ್ಣನ್ನೆ ಮಾಡಿ ! ಅದರೆದೆಯಲಿ ನಲಿನಲಿಯುತಲೆ ಆಚೆ ಹೂವನು ಬಯಸುವುದು ನಾಚಿಕೆಯ ಬಿಟ್ಟು ! ಅರೆಮುತ್ತನದಕಿತ್ತು ಓಡುವುದು ಬೇರೊಂದಕೆ ! ಆಹಾ ! ಒಂದು ಸುಮಕೆ ಮೈಯನಿತ್ತು, ಒಂದು ಸುಮಕೆ ಮನವ ತೆತ್ತು—ಒಂದು ಸುಮಕೆ ಕಣ್ಣ ನಿತ್ತು, ಒಂದು ಸುಮಕೆ ಬಾಯನಿತ್ತು—ಎಲ್ಲ ಕುಸುಮೆಯರಿಗೂ ಕೈ ಕೊಡುವ ಅಸ್ಥಿರ ಮನದ ಚಿಟ್ಟೆಯಿದು, ನಿಜವಾಗಿ ಗಂಡಿರಬೇಕು ! ”—

—ಎಂದೆನಿಸಿತು ಹೆಣ್ಣಿಗೆ.

ಇಂತು ಆ ಚಿಟ್ಟೆಯ ಹೆಣ್ಣುತನ-ಗಂಡುತನದೂಹೆ ನಡೆದಿರೆ ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣಿನ ಮನಗಳಲಿ-ಒಬ್ಬರ ಮೊಗವನೊಬ್ಬರು ನೋಡಿದರು— ನೀರನೀರೆಯರು ನಸುನಗುತ್ತ. ನಲ್ಲ ನಲ್ಲಿಯ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಕೈಯ ನಿಟ್ಟು—

“ ನೋಡಿದೆಯ ಆ ಚಿಟ್ಟೆಯಾಟವನು ಓ, ಎನ್ನ ಚಿರಚಂಚ ಲಾಕ್ಷೀ ! ಅದರಾಟವನು ನೋಡಿ ನನಗೆನಿಸುತಿದೆ ಅದು—”

—ಎನುವನಿತರಲೆ, ತರಳೆ,

“ ಗಂಡಿರಬೇಕು !—ಭಂಡಗಂಡಿರಬೇಕು !!—ನಿಜವಾಗಿ !! ”

—ಎಂದು ಜೋಡಿಸಿದಳು ಮಾತ,

ಕುಡಿನೋಟದೊಯ್ಯಾರದಿಂದೊಂದು ಸಲ ಮೈಕುಲುಕಿ—ಕೊರಳಿಂದ

ನಗುವಿನಲೆ ಹೊಮ್ಮಿ ಕಂಚಕಿರುಗೆಜ್ಜೆ ಸರದುಲಿಯಂತೆ—ಅಮಿತ
ಪ್ರೇಮದಲಿ ಇನಿಯನಂಗಕೆ ತನುಲತೆಯನೊತ್ತಿ—ಸುತ್ತಿ.

*

*

*

ಸಂಧ್ಯಾಸುಂದರಿಯು ಪಶ್ಚಿಮಾದ್ರಿಯ ಆಚೆ ತಪ್ಪಲಿಗೆ ಸಾರಿದಳು
—ಅತ್ತ ; ನಿಶಾಸುಂದರಿಯು ಪೂರ್ವಾದ್ರಿಯನೇರಿ, ಮೆಲುಮೆಲನೆ ಅಡಿ
ಯಿಡುತ ಇಳಿದು ಸಾರಿದಳು—ಇತ್ತ.

ಈ ಪ್ರಿಯಪ್ರೇಯಸಿಯರ ಪ್ರಣಯಕೇಳಿಯ ಮರೆಮಾಡಲೆಳೆ
ದಳೋ ಇರುಳದೇವಿ ತನ್ನ ಸೆರಗ ತೆರೆಯನೆನೆ—ಆವರಿಸಿತು ಕಾಲಿಮೆ.

ತನುವಾದ ನಿಶಿಯಾಳದಲಿ—ಕಂಪೋಗವ ಪೂವನದಿ ರಾಗವೇರಿತು
ರಮಣ ರಮಣಿಯರ ಪ್ರಣಯಕೆ.

ಮಾತು ಕಥೆ ಏನು ನಡೆವುದೋ—ಮುಂದೆ!—ಎಂದು ಮಂದಾನಿ
ಲನು ಮೋಹಿನಿಯ ಮುಂಗರುಳೋಳಿಯಲವಿತು ಅಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ನೆರೆ
ಕೌತುಕದಿ.

ಏನು ಸೋಜಿಗವಪ್ಪದೋ!—ಎಂದು ಬಾನದೇವನು ಮೇಲೆ
ಕೋಟಿಕಣ್ಣುಗಳ ಅರಳಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು ನೀರವದಿ ಅಚ್ಚರಿಯಲಿ.

ಆದರೇನು! ಅಂಬರಾನಿಲರ ಹೊಂಚುಗಿಂಚುಗಳನಿಂತು ಲೆಕ್ಕಿ
ಸದೆ, ಪತಿ ಸತಿಯ ನಡುವಿಡಿದು—ನಡೆಯೆ ಅಂಗಾಲಿಗವೃತವೋ ಎನೆ
ಇರ್ದ ಹಸುರು ಹುಲ್ಲ ಮಕಮಲ್ಲ ಹಾಸಿಗೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಕುಳಿತನೆದೆ
ಯೊಡತಿಯೊಡಗೂಡಿ.

ಎರಡು ದೇಹಗಳ ಬಿಸಿರಕುತದ ಕಣಕಣವು ಒಂದೆ ತಾನದಲಿ
ದನಿಗೂಡಿ ಓಡುತ್ತಿರೆ ನಾಡಿನಾಡಿಯಲಿ—ಹಾಲು ಸಕ್ಕರೆಯಂತೆ ಒಂದಾದ
ಮನಗಳು ತನುಗಳೆರಡುತನವನಳಿಸೆ ಹೋರಾಡುತ್ತಿರೆ ಅತನು
ತೆಕ್ಕೆಯಲಿ—

ಆಸೆ ಪಾಲ್ಗಡಲ ಮಥನದಲಿ ತಲದಿಂದ ತೇಲಿಬಂದ ಕಿರಿಮುತ್ತು,
ಹಿರಿಮುತ್ತು—ಬಿಸಿಮುತ್ತು, ರಸಮುತ್ತು—ಬಿಡಿಮುತ್ತು ಸರಮುತ್ತು
—ಅವಸರದ ಅರೆಮುತ್ತು, ಸಾವಧಾನದ ಸವಿಮುತ್ತು—ಕಂಪೋಗವ
ಕೆನೆ ಹಾಲೊ, ತಂಪೆರೆವ ಎಳನೀರೋ—ಎನೆ ಅಗಣಿತಮುತ್ತುಗಳಿಂತು

ಸೂರೆಯಾಗುತ್ತಿರೆ ಅನಿಲ ಗಗನಗಳ ಸಾಕ್ಷಿಯಲಿ—

—ಕಂಡಳು ಕಾಮಿನಿ,

ಉತ್ತರಾಂಗಣದಿ ತಾರೆಯನು—ಧೃವತಾರೆಯನು. ಆ ಸಮಯ
ದಲಿ ಕೊಳುತಿರ್ದ ಸವಿಮುತ್ತುನರ್ಥದಲೆ ಬಿಟ್ಟು—ತೋಳಬಳ್ಳಿಯ
ಮೇಲೆತ್ತಿ ತೋರಬೆರಳನು ಚಾಚಿ, ತಾರೆಯನು ತೋರಿ—ನಯನಗಳಲಿ
ಚಿಮ್ಮೆ ನಲುಮೆ ಇನಿಯಗಿಂತುಸುರಿದಳು ಸಾರವತಿ ಸರಸದಲಿ—

“ಓ, ನಲ್ಲ, ನೋಡದೋ ನೋಡಲ್ಲಿ! ಧೃವತಾರೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿದೆ
ನಭದಲ್ಲಿ! ಸುತ್ತುತ್ತಿಹ ಶತಕೋಟಿ ತಾರೆಗಳ ನಡುವೆ ಚಲಿಸದೆಯೆ
ಮಿನುಗುತ್ತಿಹ ಆ ತಾರೆಗೀ ಜಗದಿ ಸರಿ—”

—ಎನ್ನುವನಿತರಲೆ ಏಣಾಕ್ಷಿ,

“—ಸಾಟಿಯೆನೆ ಪುರುಷನೆದೆಯೊಲವ ಜೋತಿ!”

—ಎಂದು ಹೆಣೆದನು ಮಾತ ನಲುಮೆ

ಗಾರ ನಸುನಕ್ಕು ಒಂದು ಬಿಸಿ ಮುತ್ತು ಕೋದು.

“ಆಹಹಾ! ಏನು ಚತುರನೋ ಮಾತಿನಮಲ್ಲ! ನನ್ನ ನಲ್ಲ!—
ಸುಳ್ಳುಹೇಳುವ ನಲ್ಲ!!”

—ಎಂದಳು ಮೋಹಿನಿ, ಹುಬ್ಬನು ಎತ್ತಿ,

ನಗೆಯನು ಚೆಲ್ಲಿ—ತಲೆಯನು ತೂಗಿ—ತೂಗಿ.

“ನಿಜವನೇ ನುಡಿದೆ ನೀನೆಲೆ ನೀರಜಾಕ್ಷಿ! ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವನು
ಅಲ್ಲ ನಾನೆಂದಿಗೂ!—ಅವನಾಣೆ!”

—ಎಂದು ಪ್ರತಿಯುತ್ತರವ

ನೀಯೆ ಉತ್ತರಕೆ ಕೈ ಬೀಸಿ—

“ಅಬ್ಬ!”

—ಎಂದಳು ಲಲನೆ, ಕಾಂತನ ಹೊರಳಿಸಿದ ಮಾತ ಮರು
ನುಡಿಗೆ ಬೆರಗಾಗಿ—ಬಾಯ್ಗೆ ಕೈಯೊತ್ತಿಕೊಂಡು.

“ನಿಜವಲ್ಲ!—ನೋಡು ನೋಡಲ್ಲಿ—ಓ, ಎನ್ನ ಮನದನ್ನೆ—ಮೈ
ಬಳ್ಳಿ!—ಯುಗಯುಗದಿ ಕೋಟಿತಾರಾಲಲನೆಯರು, ಎಡಬಿಡದೆ
ಭ್ರಮಿಸುತ್ತ ಕಣ್ಣಿನುಗಿ ಕರೆದರೂ, ತಾ ಮಾತ್ರ ದೃಢದಿಂದ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ

ಅಲುಗದೆಯೆ ಬೆಳಗುತಿಹನದೊ ನೋಡು ನೋಡೆನ್ನ ಪದ್ಮಾನನೆ !—
ಹೃದಯಕಮಲಾಸನೆ !” —

—ಎಂದುಸುರಿದನು ಅಮಿತ ಪ್ರೇಮದಲಿ ಪ್ರಣಯಕಲಾಕೋ
ವಿದನು—ಇಂದುಮುಖಿಯ ಕದಪುಗಳ ಸವರಿ, ಕುರುಳ ನೇವರಿಸಿ, ಎದೆ
ಯೊಲವ ಕಂಗಳಲಿ ಕೋಡಿಹರಿಸಿ—ಮನದಿನಿಯಳ ಮುಖಪದ್ಮ ಸುಧಾ
ಪಾನವನು ಬಯಸಿ—ಬಯಸಿ.

ಒಲವಿನೈಸಿರಿಯಿಂದ ತುಂಬಿಬರೆ ಹೃದಯಗಳು, ಜಿಹ್ವೆಗಳು ಬರಿ
ದಾಗಿ ದಾರಿದ್ರ್ಯಕೀಡಾಯ್ತು ! ಜಾಣರಲೆ !—ಜಾಣರಹ ! ಬಡತನವ
ಕೈಬಿಟ್ಟು, ಮಧುರಮೌನದಲಿ ಅಧರನವನೀತವನು ಸವಿಯುತ್ತ—ಸವಿ
ಯುತ್ತ, ಮಧುರತರ ವಿಸ್ಮೃತಿಯ ಜೇನಹೊಳೆಯಲಿ ಮುಳುಗಿದರು
ತರುಣ ತರುಣಿಯರೊಂದಾಗಿ, ಕೆಂಪು-ನೀಲಿಗಳು ಬೆರೆತು ಕೆನ್ನೀಲಿ
ಯಾದಂತೆ.

*

*

*

ಸಂಧ್ಯಾ-ನಿಶೆವನಿತೆಯರು ತಾವು ನೋಡಿದೀ ಆದಿರಸರೂಪ
ಕದ ಸವಿಸುದ್ದಿಯನು ಕಿವಿಯಲುಸಿರೆ, ಹೆಣ್ಣು ಕೌತುಕದಿಂದೆದ್ದು ಇಣಕಿ
ದಳು ಉಪೇವೆಣ್ಣು ಮೂಡಲಗಿರಿಯ ಹಿಂದಿನಿಂದ ; ನೋಡ ನೋಡುತ
—“ ಅರರೇ ! ” ಎಂದಳು ಆ ಕ್ಷಣದಲಿ ನಡೆದ ಪವಾಡವೊಂದನು
ನೋಡಿ—ಬಿಡುಗಣ್ಣಾಗಿ—ಬೆಕ್ಕಸಬೆರಗಾಗಿ !

*

*

*

ಅಲ್ಲಿ—ಆನಂದಪುರದಾ ಕುಸುಮೋದ್ಯಾನದಲಿ—ಸುಖಮೂರ್ಛೆ
ಯಾಳದಿಂದೊಮ್ಮಿಗೇ ತೇಲಿದರು ನೀರನೀರೆಯರು-ಎದ್ದು. ಎಳುತೇಳುತ
ನರರೂಪವನು ಅಳಿದರು. ನಿಂತೆಡೆಯಲೇ ನೀರ--ಧೀರ ಗಂಭೀರತರು
ವಾಗೆ—ನೀರೆ, ಅದ ತಬ್ಬಿಹಬ್ಬಿದಳು ಹೂವಿಡಿದ ನವಮಲ್ಲಿಕಾಲತೆಯಾಗಿ.

ಪಾದಪದ ಪದತಲದಿ ಪಸರಿಸಿತು ಹೊಸದಾಗಿ—ಕಿರಿದಾದ ತಿಳಿ
ನೀರ ಕೊಳವೊಂದು—ಹೊಸರೂಪಕೆ ಹಿಡಿದ ರನ್ನಗನ್ನಡಿಯಂತೆ. ಅದರ
ಮಧ್ಯದಲಿ, ರೂಪಲಕುಮಿಯ ಹರಿಸೀರದಂತೆಸೆದ ಕೆಂದಾವರೆಯು
ನಳನಳಿಸುತ ಮೂಡಿತೊಂದು ಮಧುಕರನೊಡಗೂಡಿ.

ಇದನ್ನೋಡಿ ಮಲ್ಲಿಕಾಲತೆ ಮರವ ಕುರಿತು—

“ ನೋಡಲ್ಲಿ, ತರುದೇವ ! ನಾವಿರುಳುಗನಸ ಮುಗಿಸೆ—”

—ಎಂದು ಮಾತು ಮುಗಿಸುವ ಮುನ್ನ—

“ ಮತ್ತೀರ್ವರಾರೋ ಇಹರಲ್ಲಿ ಹಗಲುಗನಸ ಹೂಡಿ ! ”—

—ಎಂದುತ್ತರವನಿತ್ತು ತರುದೇವ.

೧೬. ಕನಕಪುರದ ಪಂಕಜ

ಬಾಳಬಿರುಗಾಳಿಯಲಿ ತರಗೆಲೆಯಾಗಿ—ನಾನೊಂದು ನಡುಶರದ ಸಂಜೆಯಲಿ—ಸಾರಿದೆನು ಆ ಊರ—ಊರೇನು ?—ನೂರು ಮನೆಗಳ ಹಳ್ಳಿ.

ಊರ ಬಾಗಿಲಲಿ ಕಲ್ಲುಹಲಗೆಯೊಂದರೆಮಗುಚಿ ಹೂತಿತ್ತು—ನಾಚಿ ತಲೆಮರೆಸಿಕೊಂಡಂತೆ!

ಅದರ ಮೇಲಿತ್ತು ಹಳ್ಳಿಯ ಹೆಸರು—“ ಕನಕಪುರ ”—ಎಂದು.

ಹಳ್ಳಿಯ ಹೊಕ್ಕೇನು ; ನಾಲ್ಕುದಿನವಿದ್ದು ನೋಡಿದೆನು ಕನಕ ಪುರವ.

ಆಹಾ ! ಕ-ನ-ಕ-ಪು-ರ-ವಂತೆ ! ನಾಯಿಯ ಹೆಸರು ಸಂಪಗೆ-ಎಂದಂತೆ !

ಕೇಳಿ—ಅದರ ವೈಭವವ :

ನಾಲ್ವಾರು ಹಾಳು ಬೀದಿಗಳು—ಹೊಲಸು ದೇವತೆ ನಡೆನಡೆದು ಸವೆಸಿದ ಕಾಲುಹಾದಿಗಳು !

ಕತ್ತಿಗಳ ಬಳಸಿ—ನಾಯಿಗಳ ದಾಟಿ—ಎಮ್ಮೆದನಕರುಗಳ ಮಂದೆಯನು ತೂರಿ—ಮೂಗುಮುಚ್ಚಿ ತುದಿಗಾಲ ಮೇಲೆ ನಡೆಯ ಬೇಕಲ್ಲಿ!—

—ಕನಕಪುರದಲ್ಲಿ.

ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಚೌಕಟ್ಟಾಗಿ—ಬೀದಿಗಳಿಕ್ಕೆಲದಲೂ, ಹರಕು ಮನೆಗಳು—ಮುರುಕು ಮನೆಗಳು—ಗೂಬೆಗಳ ಗೂಡುಗಳೋ—ಕುಹ ಕದ ಗುಹೆಗಳೋ—ಎನೆ ಕಣ್ತುಂಬ ಹೊಲಸಾಗಿ ಇದ್ದುವಲ್ಲಿ—

—ಕನಕಪುರದಲ್ಲಿ.

ಬೀದಿಯಾಯ್ತು—ಮನೆಗಳಾಯ್ತು—ಇನ್ನಾ ಪುರದ ನರನಾರಿಯರು!

ಆಹಾ ! ಊರಿಗೆ ತಕ್ಕವರು—ತಿವೈಯ ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಗಳು !

ಹುಟ್ಟಿನಲಿ, ಆ ಕುಲ—ಈ ಕುಲ, ಆ ಜಾತಿ—ಈ ಜಾತಿ, ಆ ಬಣ್ಣ—ಈ ಬಣ್ಣ, ಅಷ್ಟೇ!

ರೊಚ್ಚೆಯಲಿ ಮಿಂದೆದ್ದ—ಒಕ್ಕಣ್ಣ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಕೋಣನ ಕಾರೊಡಲಿನಂತೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಬಣ್ಣ!—ಊರೆಲ್ಲ ಹೊಲಗೇರಿಯಾದೀ—
—ಕನಕಪುರದಲ್ಲಿ!

ಅದೊ ನೋಡಿ, ಅವನೊಂದು ಜಾತಿಯಂತೆ—ಹುಟ್ಟುತ್ತ ನೊದಲ ಜಾತಿಗನಂತೆ! ನಡತೆಯಲೊ?—ಇದ ಕೇಳಿ—ನೀವೆ ಹೇಳಿ:

ನಡುವಯಸಿನಲಿ ಸಾಧುಮಡದಿಯ ಕಾಡಿ ಕೊಂದು, ಮನೆತುಂಬ ಬೆಳೆದ ಮಕ್ಕಳು ನಾಲಕ್ಕಾರು ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣುಗಳರೆ, ಅವರಿದಿರಲೆ—
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಮಾರಿ!—ಮನೆ ಮುಸುರೆಯವಳ ಕೂಡಿ ಬಾಳುತಿಹ ಕಾಳ ಕಾಮುಕನ ಜಾತಿಯಾವುದು?—

—ನೀವೆ ಹೇಳಿ!

ಇದೊ, ಇವನೊಂದು ಕುಲ—ನೆವಮಾತ್ರಕೆ! ನೋಡಿ, ಅವನ ಮಸಿಗವ್ವು ಮೈಬಣ್ಣ. ಗೂನುಬೆನ್ನಿನ ಕಡ್ಡಿ ಕಾಲಿನ—ಹುಳುಕು ಮೋರೆಯ ಹಲ್ಲುಬ್ಬ—ಮೆಳ್ಳಣ್ಣ—ಅರುವತ್ತ ದಾಟಿರುವ ಕನಕಪುರದ ಕಲಿ ಕಾಮನನು ನೋಡಿ! ಹೊಲೆ ಹೊಲೆತಿಗೂ ಬೇಡದಿವನ ಮುದ್ದು ಹೆಸರು—ಕೃತಯುಗದಿ ಒಬ್ಬಳೇ ಮಡದಿ ಸಾಕೆಂದವನ ಹೆಸರು!—
ರಾಮ! ರಾಮ!! ಹೆಣ್ಣೆಂದರಾಯ್ತು!—ದಿನಕೆ ನೂರು ಸಲ ಹೆಸರಿ ಗವಮಾನ ಗೈಯುವನು—ಕಂಡ ಕಂಡವಳನೆಲ್ಲ ಬಯಸಿ—ಕೆಣಕಿ! ಮುಖತುಂಬ ಛೇ!—ಗುಟ್ಟಿ ಅವರುಗುಳಿ, ನಾಯಿಯಂತದನೆ ನೆಕ್ಕಿ ನಲಿಯುವ ಈ ಕನಕಪುರದ ಕುಸುಮಾಯುಧನ ಕುಲ ಯಾವುದು?—

—ನೀವೆ ಹೇಳಿ.

ಓ, ಅಲ್ಲಿ ನೋಡಿ! ಎಲೆಯ ಮೆಲ್ಲುತ್ತ—ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡುತ್ತ—
ಬಿನ್ನಾಣದಲಿ ಬಳುಕುತ್ತ—ಕೇಕೆ ಹೊಡೆದು ನಲಿಯುತ್ತ—ಊರ ಫಟಂಗರ ನಡುವೆ ಮೆರೆಯುತಿರುವಾ ಊರ ರತಿ—ನಲವತ್ತರ ಹಸ್ತಿ ನಿಯ ನೋಡಿ! ಮೂರು ಹೆಂಡಿರ ಬಾಳಗಿಡಿಸಿದ ಭಂಡನಿವಳಿಗಾರ ನೆಯ ಭರ್ತಾರ! ಸಾಲದೆಂದಾಗಲೇ ಮತ್ತೊಂದ ಹಿಡಿಯೆ ಬಲೆಯ

ಬೀಸುತಿಹ—ಅಗ್ನಿ ಜೆಯ ಅಕ್ಕ!—ಬೆಸ್ತರ ಬೋರಿಯ ಬದುಕಿನ ಬಣ್ಣ ಯಾವುದು?—

—ನೀವೆ ಹೇಳಿ.

ಇಗೊ, ಇಲ್ಲಿ ಬರುತಿಹನು—ಪಾಪ!—ತನ್ನ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣರು ಯಾರೆಂಬುದನೆ ಅರಿಯದ—ಕನಕಪುರದ ಚಂದ್ರಹಾಸ! ನಿಷಿದ್ಧಫಲದ ರುಚಿನೋಡೆ—ಪಾಪದ ಬಿತ್ತಕೊಂದು ಕ್ಷಣ ನೆಲವಾಗಿ—ಕಳ್ಳತನದಲಿ ಹೆತ್ತಿಟ್ಟು ತಲೆಮರೆಸಿಕೊಂಡೋಡಿದ ಯಾವಳೋ ವಿಧವೆಯೋರ್ವಳಿವನ ಪಡೆದಾಕೆಯಂತೆ. ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಊರಪೋಲಿಗಳ ಸಲಗನಾಗಿ—ಕಳವು, ದರೋಡೆ—ಹೊಡೆದಾಟ ಕಚ್ಚಾಟಗಳಿಗೆ ಹಗಲಿರುಳು ನಿಜಬಾಹುಬಲದಾನಿ—ಕನಕಪುರದ ಈ ಹೊಸ ಕರ್ಣ—ಹೆಸರಿಗೆ ಊರಗಾಡನ ಜೀತದಾಳಂತೆ—ಕಸಬಿಂದ ಕುಲ ಯಾವುದು?—

—ನೀವೆ ಹೇಳಿ.

ಅದೋ, ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದು—ಹರಕುಮನೆ—ನಿಂಗನದು. ಆಲೈಸಿ ಕೇಳಿ! ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತಿದೆ ಮಸಲತ್ತು!—ದಾಯಾದಿ ಮುದ್ದನ ಮನೆಯ ಮುರಿಯೆ ಮಸಲತ್ತು!

ಇಲ್ಲಿಣಕಿ ನೋಡಿರೀ ಇತ್ತ. ಮನೆಯ ಹಿತ್ತಿಲಲಿ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಮಸೆಯುತಿಹನು ಮಜ್ಜೊಂದ—ಮುದ್ದ! ಬಂತು—ಬಂತು! ನಿಂಗನ ತಲೆಬುರುಡೆಗೆ ಹೊತ್ತು!

ಓಹೋ! ಏನದು ಗುಂಪು—ಗಲಾಟೆ! ಯಾವ ನೋಟ? ಬಳಸಾರಿ ನೋಡುವಾ ಬನ್ನಿ ಬೇಗ!

ಕನಕಪುರದ ಮಂದಿ ಕೈತಟ್ಟಿ ಉಘೇ!—ಎಂದುಲಿಯುತಿರೆ—ಭೀಮ ದುರ್ಯೋಧನರಂತೆ—ಕಾಳೆಗದ ತೆಕ್ಕೆಯಲಿ ಕೂಗಿ ಬೈದಾಡಿ—ಮುಡಿಯ ಎಳೆದಾಡಿ—ಉಡಿಯ ಸೆಳೆದಾಡಿ—ಮೂರುಕಾಸಿನ ಮಾತಿಗೆ ಮಾನವನು ತೂರಾಡುತಿಹ ರಂಗಿ ನಿಂಗಿಯರಾರು ಬಲ್ಲಿರಾ? ಕನಕಪುರದ ಮಂದಿ ಸಾಕಿರುವ ಬೀದಿ ಬಸವಿಯರು!

ಇವನ ದನ ಅವ ಕದ್ದುಮಾರಿದ—ಬೀರನ ಕಾಮಕೆ ಬೋರನ ಹೆಣ್ಣು ಗುರಿ—ಕೆಂಪಿ ಕದ್ದಳು ತಿಮ್ಮಿ ಸೀರೆಯ—ಸಿದ್ದಿ ಕದ್ದಳು ಕೆಂಪಿ

ಕೋಳಿಯ—ಹನುಮ ಕೆಣಕಿದ ಈರಿಯ ; ಯಾತಕೋ ಕೆರೆಗೆ
ಬಿದ್ದಳು ಹೊನ್ನಿ—ಯಾರಿಗೋ ವಿಷವ ಕೊಟ್ಟಳು ಚೆನ್ನಿ—ಇದೆ
ಆಯ್ತು ಮಾತುಕಥೆ ಮನೆಮನೆಯಲಿ—ಬೀದಿ ಬೀದಿಯಲಿ—ಬೆಳಗಿಂದ
ಸಂಜೆವರೆಗೆ !—ಸಾಕು ಸಾಕೀ ಕನಕಪುರದ ಭಾರತಕೆ ಕೊನೆ
ಮೊದಲು ಎಲ್ಲಿ ?

*

*

*

*

ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳಿಗೆ ಸಾಕಾಗೆ ಆ ಊರ ಕಣ್ಣೊಲಸು—ಕೆವಿ
ಹೊಲಸು—ಹೊಲಸು ವಾಸನೆಯೆನಗೆ, ಐದನೆಯ ಸಂಜೆಯಲಿ ಹೊರಟಿ
ಬೀರೊಂದು ದಿಕ್ಕಿನಲಿ—ಕನಕಪುರವನು ಬಿಟ್ಟು.

*

*

*

*

ಒಳಿತು—ಸೊಗಸು—ಅಮಲತೆ-ಕೋಮಲತೆಗಳೆಲ್ಲ ಕನಕಪುರದ
ಗಡಿಯಾಚೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ, ಹಳ್ಳಿಯ ಹೊರವಲಯದಲಿಸೆದಿತ್ತು—
ತರತರದ ಜಲಕುಸುಮಗಳಿಂದಿಡಿದ—ಧಳಧಳಿಸುವ ತಿಳಿನೀರ—ಕಿರು
ದೆರೆಯ ಸಣ್ಣ ಕೆರೆಯೊಂದು—ಸಂಜೆಯ ಹೂಬಿಸಿಲಿನ ಹೊಂಬಣ್ಣ
ದಲಿ ಮಿಂದು.

ಕೆರೆಯ ಎರಿಯ ಮೇಲೆ, ಹಸುರು ಕೊಡೆಯಂತೆ ಎಲೆತುಂಬಿ
ಹರಡಿ—ಇದಿರ ನೋಟಕೆ ಮನಸೋತು ತಲೆದೂಗುತ್ತಾ ನಿಂತಿತ್ತು
ರಮಣೀಯ ಹೊಂಗೆಮರವೊಂದು.

ಆ ಮರದಡಿಗೆ ಸಾರಿದೆನು—ಕ್ಷಣಹೊತ್ತು ಕುಳಿತು ಬೇಸರವ
ಕಳೆವೆನೆಂದು—ನೋಡಿ-ಕೇಳಿದ-ಕನಕಪುರದ ಹೊಲಸ ತೊಳೆವೆನೆಂದು.

ಮರದ ಬುಡವನು ಒರಗಿ—ಮೆಲುಗಾಳಿಗೆ ಮೈಯೊಡ್ಡಿ ಕುಳಿತೆ
ಕೆರೆಯ ಸೊಬಗನು ಸವಿಯೆ.

ಮಂದಾನಿಲನ ಮೋಹದ ಮುತ್ತಿಗೆ ಪುಳಕಿತಳಾದಳೊ ಜಲದೇವಿ
ಯೆನೆ—ಕೆರೆಯಲಿ ಮಾಲೆ ಮಾಲೆ ಕಿರುದೆರೆಗಳ ಸಾಲು—ಸಾಲು—

ಸಂಧ್ಯಾಗಗನಮನೆಯ ಕನಕಾಭಿಷೇಕದಲಿ ತಲೆದೂಗಿ ನಳನಳಿ
ಸುವ ನಾನಾವರ್ಣದ ನೀರುಲಿಲ್ಲಿಗಳ ಲೀಲಾವಿಲಾಸ—ವಿನೋದ—

ಪರಿಪರಿಯ ನೂರಾರು ನೀರುಹಕ್ಕಿಗಳ ಜಲಕೇಳಿಯ ಕಲರವ

ಗಾನ-ಸುಮ್ಮಾನ—

ಆಲಿಸಿ ಕೇಳಲು—ಅವ್ಯತೋನ್ಮತ್ತ ಅಳಿಕುಲದ ಅವಿರಾಮ
ಝೇಂಕಾರದೋಂಕಾರ-ಕುಸುಮಶರನ ಬಿಲ್ಲ ಠೇಂಕಾರ!—

ತಿಳಿಗಾಳಿಯಲಿ ಅಲೆಯಲೆಯಾಗಿ ತೇಲುತ್ತ ಬಂದು ಮುತ್ತಿ
ಮುಸುಕುತ್ತಿದ್ದ—ಅಪರಿಚಿತ ಪರಿಮಳಗಳ ಮಾಯಾಜಾಲ—ಮಹೇಂದ್ರ
ಜಾಲ!—

—ಇವುಗಳಲಿ ತೊಡೆದು ಹೋದವು ಕೊಚ್ಚಿ, ಕನಕಪುರದ ಕೊಳ
ಕೆನ್ನ ಕಣ್ಣು ಕಿವಿ ಮೂಗುಗಳಿಂದ—ಮನದಿಂದ.

ಅಂತೆಯೇ ಎವೆಗಳನು ಅರೆಮುಚ್ಚಿ ಇದಿರ ರಮಣೀಯ ನೋಟ
ವನು ನಾನೋಡುತ್ತಿರೆಯಿರೆ—ಅಲ್ಲಿ—ಕೆರೆಯ ಮಧ್ಯದಲಿ ಕಂಗೊಳಿ
ಸಿತೊಂದರೆಬಿರಿದ ಹಿರಿಯ ಹೊಂದಾವರೆ-ಕುಸುಮಗಳ ರಾಣಿ-ಕೆರೆಗೆಲ್ಲ
ಒಬ್ಬಳೇ ಆಗಿ-ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಲಿಹ ಸಖನ ವಿರಹಕೆ ಬಿನ್ನಳಾಗಿ-ಶಿರವ
ನಸುಬಾಗಿ.

ಅದ ನೋಡನೋಡುತ್ತ ಹೊಮ್ಮಿತೆನ್ನದೆಯಿಂದ ಉದ್ಗಾರ
ವಿಂತು —

“ ಆಹಾ! ಕನಕಪದಮಾ!—ನಯನ ಮನೋಹರೇ!—ಕ್ಷೀರ
ಸಾಗರದಿ ಪುಟ್ಟಿ—ಕನಕದೇವಿ—ಕಲಾದೇವಿಯರ ಕೆಳೆತನದಿ ಬೆಳೆದು—
ಮೂರು ಮೂರುತಿಗಳ ಧರಿಸಿ ಪಾವನೆಯಾಗಿ—ಮಾಧವಗೆ ಹೊಸ ಹೆಸ
ರಿತ್ತು ಸುಮದೇವಿಯ ಅಮಲಕುಲಜಾತೆಯಾಗಿಯೂ ನಿನಗೇಕೆ
ಸಂದುದೀ ಹೊಲಸು ಹಾಳಾರ ನೆರೆಯ ವನವಾಸದೊಂಟಿತನವಯ್ಯೋ!

ಪಶುಕಾಮಕೂಪದಲಿ ಮುಳುಗಿರುವ ಕನಕಪುರದ ಪಾಪಿಕುರುಡ
ರಿಗೆ ನಿನ್ನ ರೂಪು ಲಾವಣ್ಯಗಳು ಕಾಣುವುದು—

—ಎಂತು?

ಮನಹೊಲಸು, ಮೈ ಹೊಲಸು, ಉಟ್ಟುತಿನ್ನುವುದೆಲ್ಲ ಹೊಲಸು
ಹೊಲಸಾದ ಕನಕಪುರದ ಕೊಳಕರಿಗೆ ನಿನ್ನ ಮಲತೆಯ ಸಂದೇಶ
ಸೋಂಕುವುದು—

—ಎಂತು?

ಹೆಗಲಿರುಳು ತಿವ್ವೆಯಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಅಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಲ್ಲಿ ಸಾಯುವಾ
ನಂಜು ನೋಣಗಳಿಗೆ ನಿನ್ನೆ ದೆಯವ್ಯತವನು ಸವಿಯೆ ನಾಲಗೆಯು—

—ಎಲ್ಲಿ ಬಂತು ?

ಎದೆಯೆಲ್ಲ ಕಲ್ಲಾಗಿ—ಮನವೆಲ್ಲ ಮುಳ್ಳಾಗಿ—ಬಾಳೆಲ್ಲ ಪಾಷಾಣ
ವಾಗಿರುವಾ ಕಠಿಣ—ಕೊಲೆಗಡುಕರಿಗೆ ನಿನ್ನ ಕೋಮಲತೆಯು ಅರ್ಥ
ವಾಗುವುದು—

—ಎಂತು ?

ಹಾಯ್ ! ಏಕಾಂಗಿ !—ಕನಕತಾವರೆ—ಸುಧಾಸಾಗರೆ—ರೂಪು
ಲಾವಣ್ಯಗಳಾಗರೆ !—

ಹೇಮದಳರನ್ನೆ—ವಿಮಲಕುಲಸಂಪನ್ನೆ—ದಿನಮಣಿಯ ಮನ
ದನ್ನೆ !—

ಅಮಲಕೋಮಲ ಮುದ್ದುಮಣಿ—ಪರಿಮಳದ ಗಣಿ—ಕುಸುಮ
ಲೋಕದ ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿ !—

—ಹಂದಿಗಳದಿರಲಿ ಜಿಲ್ಲಿದಾಣಿ ಮುತ್ತು
ಗಳಂತಾಯ್ತಿ ನಿನ್ನ ಬಾಳಿಲ್ಲಿ—ಅಕಟಕಟಾ !—ಬಟ್ಟೆ ಬಯಲಾಗಿ—
ಈ ಹಾಳು ಕನಕಪುರದ ನೆರೆಯಲ್ಲಿ !”

*

*

*

ಅಂದಿನಾ ಸಂಜೆಯಲಿ, ನಾನಿಂತು ನಿಡುಸುಯ್ದು—ಮನಕರಗಿ
ನೆರೆಮರುಗಿದೆನು—ಕನಕಪುರದ ಗಡಿಯಾಚೆ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ
ದಾರ್ ಕನಕತಾವರೆಯ ಬಾಳ ನೋಡಿ—ನೋಡಿ !

೧೭. ಕಾಲಗತಿ

ಸರಿರಾತ್ರಿ!

ಕಾರಾಗಾರದ ಕತ್ತಲೆಗುಹೆಯಲಿ, ಹತ್ತುದಿನಗಳಿಂದ ಕಾಯುತಿಹ ನೊಬ್ಬ—ಕೊಲೆಪಾತಕ—ನಿಷ್ಕರಶಾಸನಕೆ ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ತಪ್ಪುಗಾಣೆ ಕೆಯನೊಪ್ಪಿಸೆ—ಕಂಗೆಟ್ಟು ಕಾಯುತಿಹನು.

ನಾಳೆಯ ಮುಂಬೆಳಗು—ವಿಷಘಳಿಗೆಗೆ ಸಲ್ಲುವ ಯಮಲಗ್ನದಲಿ —ಮಿಣೆಮಾಲೆಯ ಬಿಗಿದು ವರಿಸುವಳಿವನ ಕಾಲಾಂಗನೆ! ಶಾಸನ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯ ಕರಾಳಮಂತ್ರಘೋಷದಲಿ!

“ಆಹಾ! ಎವೆಮುಚ್ಚಿ ತೆರೆವುದರಲಿ ಸಂದುಸಾಗಿಹವು—ಮುಂಬೆಳಗು, ನಡುಹಗಲು—ಸಂಜೆ, ಸರಿರಾತ್ರಿಗಳು!—ಎನು ಮಿಂಚುತಿಹುದು ಕಾಲ!

ನೆನ್ನೆ ರವಿವಾರದಂತಿದೆ; ಇಂದಾಗಲೇ ಶನಿವಾರ! ನಡುವೆ ನುಸುಳಿ ಓಡಿಹವೈದು ದಿನ! ಅಯ್ಯೋ! ಎಂತು ಹೊಂಚುತಿಹನೆನ್ನ ಕೊರಳಿಗೆ—ಕಾಲ!

ಹಗಲಿರುಳುಗಳು—ಕಾಲಸಾಗರದಲೆಗಳು!—ಉರುಳುರುಳಿ ಬರುತಿಹವುಧಾವಿಸಿ!—ತಂದುತೇಗೆ, ಅಬ್ಬರಿಸಿ ನುಗ್ಗಿಬರುತಿಹ ಹೆಬ್ಬುಲಿಗಳು!”

—ಎಂದಾ ಕಡುಪಾಪಿ ನಡುಗುತ್ತ ನಿಂತಿಹನು—ಗುಹೆಯ ಗೋಡೆಗೆ ಬೆನ್ನೊತ್ತಿ—ನಾಳೆ ಬೆಳಗಾಗುವುದ ತಡೆನೆಂದು—ಕಣ್ಣೆವೆಯಿಕ್ಕದೆ!

*

*

*

ಅದೆ ಕಾರಾಗಾರದಲದೆ ಸರಿರಾತ್ರಿ.

ಇನ್ನೊಂದು ಖಾನೆಯಲಿ—ರೆಕ್ಕೆಗಳ ಕೊಡವುತ್ತ ಕಾದಿಹನು ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಖೈದಿ—ಮೂವತ್ತು ದಿನಗಳ ಸಜವ ಮುಗಿಸಿ—ಶಾಸನವು

ಹೊರಿಸಿದ ಋಣದ ಭಾರವನ್ನಿಳುಹಿ—ಸಂಕೋಲೆಗಳ ಕಳೆಯೆ ಕಾದಿ ಹನು.

“ ನಾಳೆ ಬೆಳಗಿನಲಿ ಬಿಡುಗಡೆಯ ಪಡೆಯುವೆನು !

ಅಬ್ಬ ! ಇನ್ನೇನು ! ಮೂವತ್ತು ದಿನಗಳ ಕಳೆದೆನ್ನಲ್ಲ !

ಕ್ಷಣವೊಂದು ದಿನವಾಗೆ—ದಿನವೊಂದು ವರುಷವೆನೆ, ತಿಣಿತಿಣಿಕಿ ಉಸಿರಿಡಿದು—ಎಂತು ತಳ್ಳಿದೆನೋ ವರುಷ ವರುಷವ !

ಹೇಗೆ ಮುಟ್ಟಿದೆನೋ ಕಡೆಯ ವರುಷದ ಕೊನೆಯ ದಿನದೀ ತುತ್ತತುದಿಯ !

ಆದರಯ್ಯೋ ! ಉಳಿದಿಹವು—ಇನ್ನೂ ಎಂಟು ಗಂಟೆಗಳು !—ಸಾಲದ ಬಾಲ—ಅಸಲಿಗೆ ಸಾಸಿರವಾಗಿ ತೋರುತೆ !

ಕಾಲ ಹರಿವುದಂತೆ ! ಕಾಲ ಪುರುಷನಂತೆ !! ಕಾಲ ರಥವಂತೆ—ಚಕ್ರವಂತೆ ! ಕಾಲವಾಹಿನಿಯಂತೆ !

ಛೇ ! ಛೇ ! ಸುಳ್ಳು—ಸುಳ್ಳು ! ಹರಿಯುತ್ತಿಲ್ಲ ಕಾಲ !—ಕಲ್ಲಾಗಿ ಎಲ್ಲೋ ಬಿದ್ದಿಹುದು ನಿದ್ಧಿಯಲಿ !

ಕಾಲಪುರುಷನ ಕಾಲೆರಡೂ ಕುಂಟೋ ?—ಅವನ ರಥ ಮುರಿದು ಚಕ್ರಹೂತಿಹುದೋ ?

ಹರಿಯುವುದ ಮರೆತು—ಕಾಲವಾಹಿನಿ ಎಲ್ಲೋ ನಾರುವ ಕೆಸರಾಗಿ ನಿಂತಿಹುದೋ ?

ಆಹಾ ! ಇನ್ನೆಂಟಿಗಂಟೆಗಳು ! ಆದರೆಂದಿಗೂ ಕರಗದ ಕಗ್ಗಂಟುಗಳು ! ಕಾಲ ಹೇಳವಾಗಿ ತೆವಳುತಿರೆ ಎಂಟುಗಂಟೆಗಳಲ್ಲ ! —ಅಷ್ಟು ಯುಗಗಳು !

ನಾಳೆ ಬರುವುದೇ ? ಬೆಳಕು ಹರಿವುದೇ ? ನನಗೆ ಬಿಡುಗಡೆಯೆಂಬುದು ದೊರೆವುದೇ ?—ನಿಜವಾಗಿ !

ಇಲ್ಲ—ಇಲ್ಲ ! ಇನ್ನು ನಾಳೆಯಿಲ್ಲ ! ನನಗೆ ಬಿಡುಗಡೆಯ ಬೆಳಕಿಲ್ಲ !

ರಥಮುರಿದು ಕೆಸರಲ್ಲಿ ಹೂತಿರಲು ಚಕ್ರ, ಹೇಳವ ಸಾರಥಿ ತರುವನೆಂತು ಬಿಡುಗಡೆಯ ನನಗೆ !

ಅಯ್ಯೋ! ಎಂದಿಗೂ ಬರದ ನಾಳೆಯೇ!

ಈಯೆಂಟು ಗಂಟೆಗಳು ಕುಂಟುತ್ತ ಸರಿಯುವ ಮುನ್ನ ನನಗಾ
ಗುವುದೋ ಎಂಬತ್ತು ವರುಷಗಳು ಇಲ್ಲೆ ?

ಇಲ್ಲೆ ಸಾಯುವೆನೋ?—ಹುಡಿಯಲ್ಲಿ ಬೆರೆಯುವೆನೋ?—
ಹುಳುಗಳಿಗೆ ತುತ್ತಾಗುವೆನೋ—ಇಲ್ಲೆ ? ”

—ಎಂದಡಿಗಡಿಗು ನಿಡುಸುಯಿಲ

ಬಿಡುತಿಹನು—ಕ್ಷಣ—ನಿಮಿಷ—ಗಂಟೆಗಳ ಮಗ್ಗಿಯ ಮೆಲಕುತ !

ಇಂತಾದರೂ ಅವರೀರ್ವರನೂ ಒಂದೆ ಗತಿಯ ಕಾಲವಾಹಿನಿ
ತೇಲಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾಗುತ್ತಿಹುದು—ಸರಿರಾತ್ರಿಯಲಾ ಕಾರಾಗಾರದಲಿ.

೧೮. ಬಾಳೂರು

ಬಾಳೂರ ಕತೆಯಿದು.

ಮಾವೂರು, ಬೇವೂರು, ಹಾಲೂರು,

ಮಾಲೂರು ಬೇಲೂರು ಮೈಸೂರು—ಎಂಬಂತೆ—

—ಒಂದೂರು ನಮ್ಮ ಬಾಳೂರು.

ಊರ ಕುಬೇರಕುಲ ವಸತಿ, ಬಾಳೂರ ಉತ್ತರದ ವಿಸ್ತರಣ,
ಹೆಸರಾದ ರಮಣೀಯ ರಮಾಪುರ—

—ನಮ್ಮ ರಮಾಪುರ.

ಹಗಲಿರುಳು ಎಡೆಬಿಡದೆ ನಾಣ್ಯಗಳ ಠಣ್-ಠಣ್ ತಾಳಕೆ ತಾಂಡ
ವವಾಡುವ ರಮೆಯ ನೂಪುರಮಾಯಾರವದಿ ಮೂಡಿತ್ತು ರಮಾಪುರ—
ನಮ್ಮ ರಮಾಪುರ.

“ ಸಿರಿವಿಲಾಸ ”—“ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ”—“ ಲಕುಮಿನಿಲಯ ”—“ ಪದು
ಮಾಲಯ ”—“ ಕನಕಮಂಟಪ ”—“ ಸ್ವರ್ಣಮಂದಿರ ”—ಎಂಬೀ
ಹೆಸರುಗಳಿಂದ—

ನಾನಾ ವರ್ಣ ವಿನ್ಯಾಸದಲಿ, ವಿವಿಧ ಮನೋಹರಾಕೃತಿಗಳಲಿ,
ಸ್ಪರ್ಧಿಸುತ ಗರ್ವದಲಿ ರಂಜಿಸುವ ಗೋಪುರಗಳಿಂದ, ಬಡತನವ ಮೆಟ್ಟಿ
ದಟ್ಟಹಾಸದುಪ್ಪರಿಗೆಗಳಿಂದ, ವೈಭವವ ಕೂಗಿಸಾರುವಾ ಮಹಲು
ಗಳೋ, ಭವ್ಯ ಭವನಗಳೋ, ಐಸಿರಿಯ ಸುಮ್ಮಾನದ ಸೌಧಗಳೋ—

—ಬಿತ್ತರದ ರಮಣೀಯ ನಂದನಗಳ ನಡುವೆ, ಎತ್ತರದ ಪ್ರಾಕಾರ
ರಕ್ಷಿತವಾಗಿ—ಮೆರೆಯುತಿಹವಲ್ಲಿ ರಮಾಪುರದಲ್ಲಿ—ನಮ್ಮ ರಮಾಪುರ
ದಲ್ಲಿ.

ಇಕ್ಕಲದ ಮಹಲು, ಮಂಟಪ, ಉಪ್ಪರಿಗೆ ಗೋಪುರಗಳ ಸಾಲ
ದಡಗಳ ಮಧ್ಯೆ ರಂಜಿಸುತಿಹವಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಲ ವೀಧಿಗಳು ಧೀರಗಂಭೀರ
ವೈಶಾಲ್ಯದಲಿ, ಹೊನ್ನ ಹೊಳೆಯ ಪಾತ್ರಗಳೋ ಎನೆ ಕಣ್ಗಿಡ್ಡನಾಗಿ.

*

*

*

*

ಕತೆಯ ದಿನ ಶನಿವಾರ.

ಶನಿವಾರ ಭಿಕ್ಷುಕರ ವಾರ !

ದಿನ ದಿನವು—ಹಗಲಿರುಳು ಹೊಟ್ಟೆಯ ಹಸಿವಿನನಲು ಧಗ ಧಗಿಸುತ್ತಿರೆ ಅಂಗಾಂಗಗಳ, ಚಿಪ್ಪಿಡಿದು ಬೇಡುವಿ ಭಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ವಾರ ತಿಥಿಗಳ ಪಂಚಾಂಗವೇಕೋ ಎನಿಪುದು ದಿಟ ! ಆದರೂ ಅವರೊಳಿಹು ದೊಂದಲಿಖಿತನಿಯನು—ಬೇಡುವುದಕ್ಕೆ ಶನಿವಾರ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು.

ರಮಾಪುರದ ಮೇಲಂದು ನಡೆದಿತ್ತು ಬಾಳೂರ ತಂಡೋಪತಂಡ ಭಿಕ್ಷುಕರ ಭೀಕರ, ದಾಳಿ.

ಜಾತಿಯಲಿ, ವಯಸಿನಲಿ, ವಿರೂಪದಲಿ ವಿಕಟಾಕೃತಿಯಲಂಗ ವಿಕಲತೆಯಲಿ ವೇಷಭೂಷಣಗಳಲಿ, ಬೇಡಿಕೆಯ ಕೂಗು ರಾಗಗಳಲಿ ಎಣಿಕೆಗಳವಲ್ಲದ ನೈವಿಧ್ಯವೆಸೆದಿರೆ—

ವಿರಾಟ ರೂಪವಾಂತನೋ ವಾರದಧಿದೇವ !—ಎಂಬಂತೆ ತೋರು ತಿರ್ದುಡಾ ಭಿಕ್ಷುಕಸ್ತೋಮ—ಕಿವಿಕಂಗಳಿಗೆ ಕಠೋರ ಕರ್ಕಶವಾಗಿ—ರಮಾಪುರದಲ್ಲಿ

—ನಮ್ಮ ರಮಾಪುರದಲ್ಲಿ.

*

*

*

*

ಹಿಮಗಿರಿಯ ಸಾಲಿನಲಿ ಗೌರಿಶಂಕರದಂತೆಸೆದಿರ್ತುದೊಂದು ನಯನಮನೋಹರ ಭವ್ಯಭವನ—ಏಗ್ಗದೈಸಿರಿಯ ಬಾಚಿ ಸೂರೆಗೊಳ ಲೆಂಬಂತೆ—ಬಾಂದಳಕೆ ನಿಡಿಗೋಪುರವ ಚಾಚಿ.

ಅಗಣಿತ ದಾಸದಾಸಿಯರ ಸೇವೆಯಲಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾ ಕನಕ ಭವನ ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆಯಾಗಿತ್ತು ಬಾಳೂರ ಭಿಕ್ಷುಪಿಸೀಲಿಕಾ ಮಾಲೆಗೆ.

ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆ!—ದಿಟ—ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆ! ಆದರದು ಕನ್ನಡಿಯೊಳಗಿನ ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆ !!

ಸಕ್ಕರೆಯ ಸಹಿತನ ಭವನದಲ್ಲಿ ! ಅದರ ಕಲ್ಲುತನ ಮಳೆಯಾಗಿ ವಿಸಾಸಲು ಬಾಳೂರ ಭಿಕ್ಷುಕರಿಗೆ !

ಆ ಭವನದನ್ನು ತ ಪ್ರಾಕಾರದ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಿ ಕಾನಲಿಹನೊಬ್ಬ ದಾಸ—ಹುರಿಮಾಸೆಯ ದಂಡಪಾಣಿ—ಭಿಕ್ಷುಕರನಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ; ಅದ ಕಾಗವಗೆ ಕೈತುಂಬ ಸಂಬಳ.

ತಂಡತಂಡವಾಗ್ಯತಂದು, ಬೈಸಿಕೊಂಡು ಹೊಡೆಸಿಕೊಂಡು, ತಳ್ಳಿಸಿಕೊಂಡು ಗದರಿಸಿಕೊಂಡು, ಗೊಣಗುತ್ತ ಶಸಿಸುತ್ತ ಹೋಗಿತ್ತು ಆ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಿಂದ—ಬಾಳೂರ ತಿರುಕರ ದಂಡು—ಬೆಳಗಿನಿಂದ ನಡು ಹಗಲವರೆಗೆ.

ಇನ್ನೇನು ಮಾರಿತು ಭಿಕ್ಷುಕರು ಬರುವ ಹೊತ್ತೆಂದು ತೋರೆ ಹೊರಡಲಿದ್ದಾ ದಾಸ—ಭಿಕ್ಷುಭಯಂಕರ. ಅನಿತರಲೆ ಕೇಳಿಸಿತು ಹಿಂದೆ :

“ ಅಯ್ಯಾ ! ಅಪ್ಪಾ ! ಧರಮರೇ—ತಾಯಿತಂದೇ !

ವಾಪಿ ಪರದೇಶಿಗೊಂದಿಷ್ಟು ಭಿಕ್ಷಾ ನೀಡೀ ”—

—ಎಂದು ಕಲ್ಲನೂ ಕರಗಿಸುವ ದನಿಯೊಂದು.

ತಿರುಗಿ ನೋಡೆ ದಾಸ, ಕಂಡ—

—ಮೈಗೆಲ್ಲ ಒಂದೆ ಚೂರು ಚಿಂದಿಯುಟ್ಟು, ಕೈಯಲೊಂದು ಚಿವ್ವುಹಿಡಿದು ಕಬ್ಬಿಣದ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲ ಸರಳುಗಳಿಗೆ ಒಣವೊಗವ ನೊತ್ತಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಕಂಗೆಟ್ಟ ಕ್ಷಾಮಿನಿಯೋರ್ವಳ—ಕಂಡ ದಾಸ.

“ ತೊಲಗು !—ತೊಲಗಾಚೆ ! ”—ಎಂದು ಬೊಗಳಿತು ಬೆಳಗಿಂದ ಭಿಕ್ಷುಕರನಟ್ಟಯಟ್ಟ ದಣದಿದ್ದಾ ದಾಸಶ್ವಾನ, ಕೆರಳಿ ಕಂಗಳನರಳಿಸಿ.

ಕಸಬಿಗೊಪ್ಪಿದ ಮೊಂಡತನದಿಂದಾ ತಿರುಕಿ,—

“ ಅಯ್ಯಾ ! ಅಪ್ಪಾ ! ಧರಮರೇ—”

—ಎಂದು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಸೊಲ್ಲೆತ್ತಿ, ಕರುಣಾರಿದಾಸ ಮರುಮಾತಿ ಲ್ಲದೆ ಹಾರಿ ಬಂದವಳ ನೊಂದೆದೆಗೆ ತನ್ನ ಕೈದಂಡವನಿಟ್ಟುನೂಕಿದ— ಪರಮವಾಪಿ.

ತತ್ತರಿಸಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಳಾ ಬಡಪಾಯಿ, ಕೈಯಚಿವ್ವು ಜಾರಿ ನೆಲಕುರುಳಿ—ಹಿಡಿಕಾಳು ಹುಡಿಯಲ್ಲಿ ಬೆರೆತುಹೋಗಿ.

ತನ್ನ ದಿನದ ಈ ಕಟ್ಟ ಕಡೆಯ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯವನೆಸಗಿ ಹೊರಟು ಹೋದ—ಕೈದಂಡವ ಬೀಸುತ್ತ ಮೀಸೆಯ ಸವರುತ್ತ ಆ ಕನಕಭವನದ

ದಾಸ—ವೀರ.

ಮೆಲ್ಲನೆದ್ದು ಭಿಕ್ಷುಕಳು—ಕಂಪಿಸುತ್ತಿರೆ ಒಣಗಿದಾ ದೇಹ, ತುಂಬಿ ಬರೆ ಬಿಸಿನೀರಿಂದ ಗುಳಿಬಿದ್ದ ಕಂಗಳು, ಅಳುತಳುತ ಶಪಿಸುತ್ತ, ಹುಡಿಯ ಸಾಗರದಿ ಕಾಳಮೌಕ್ತಿಕಗಳ ತಡಕುತ್ತ ಕುಳಿತಳಾ ಭವ್ಯ ಭವನದ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲ ಹೊರಗೆ.

ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲು!—ಆಹಾ!—ಭವನದೈಸಿರಿಯತುಲಿತೆಗೊಪ್ಪಿದ — ಸೊಗಸಾದ ಸುಂದರವಾದ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲು! ಕನಕದೇವಿ ಹೋಗಿಬರುವ ಬಾಗಿಲಲ್ಲವೇ ಅದು! ಬಾಗಿಲಿನಿಕ್ಕೆಲದಲೂ ಮೆರೆದಿದ್ದನೆರಡು ಕಲಾಕೆತ್ತ ನೆಯ ಶಿಲಾಸ್ತಂಭಗಳು—ಮೌನಗಾಂಭೀರ್ಯದಲಿ, ಮುದ್ದಾದ ಎರಡು ಹೆಸರುಗಳ ಚಿನ್ನದಲಿ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು.

ಭವನದೊಡೆಯನ ಹೆಸರೊಂದು—

“ ಲಕ್ಷ್ಮೀದಾಸ ”—ನೆಂದು

ಭವನದ ಹೆಸರಿನ್ನೊಂದು—

“ ದಯಾಸದನ ”—ಎಂದು.

೧೯. ಕಲ್ಪನಾ

ಯಾವುದೋ ಮಾಯೆಯಲಿ, ಮುಚ್ಚಿದ್ದ ಕಣ್ಣೆರೆದು ನೋಡೆ,—
ಆಹಾ—

ಏನು ನೋಟ!—ಯಾರ ಆಟ! ಯಾವ ಮಾಂತ್ರಿಕನ ಮಾಟ !
ಕಂಗಳಿಗೆ ಎಂಥ ರಸಗವಳದೂಟ!

ಇದಿರ ತಿಳಿಯಾಗಸದಿ ಎರಡು ಮಾರೇರಿದ್ದ ಮೋಡಿಯ ಹೂಡಿ
ದಿಂದ್ರಜಾಲಕನಂತೆ—ಹಿಮಕಿರಣ ಜಾಲವನು ಬೀಸಿ—ಶರದ ಪೂರ್ಣಿ
ಮಾಚಂದ್ರ !

ಎಲ್ಲೆಲ್ಲು ನೀರವತೆ ತುಂಬಿತ್ತು, ಶಾಂತಿ ಮಲಗಿತ್ತು, ತಿಂಗಳಿನ
ಹಾಲಿನಲಿ ತಂಗಾಳಿ ಕುಸುಮಗಳ ಕಂಪನು ಬೆರಸುತಿತ್ತು—ನಾದಿ
ನಾದಿ ಕಲಸುತಿತ್ತು.

ಈ ಹೊಸ ಮಾಯೆಯಲಿ ಮರಳಿ ಮುಳುಗಿದೆನು ನಾನು—ಎಚ್ಚ
ರವೋ?—ಸವಿಗನಸಿನಚ್ಚರಿಯೋ ?—ನಿಜವನರಿಯದಾಗಿ—ಅರಿಯಲು
ಬೇಡವಾಗಿ—ಎರಡರ ನಡುವೆ ತೊಟ್ಟಲಂತೆ ತೂಗಿ ತೂಗಿ.

ಈ ಪರಿಯಲೆನ್ನ ತನುಮನಗಳಿಗೆ ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕು ನಾಕಸುಖ
ತೋರುತಿರೆ—ಸುಖದ ಸವಿಯೇರುತಿರೆ ಮಾಯೆಯ ಮುಸುಕಿನಲಿ—

—“ ಹ ! ಏನೋ ಆಕೃತಿ ! ಯಾರಲ್ಲಿ ? ”—

—ಎಂದು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ನಸುಬೆಚ್ಚಿದೆನು ಮೈನವಿರೇಳೆ ಮೋಡಿ
ಯೊಂದನು ನೋಡಿ—ತುದಿಗಾಲಿಂದ ತಲೆವರೆಗೆ ಮರಿಮಿಂಚು ಹರಿ
ದಾಡಿ!

“ ಹರೆಯದ ಹೆಣ್ಣು ! ಯಾರಿವಳು ಏಕಾಂಗಿ ?—ಏಕೆ ಬಂದಿಹ
ಳಿಲ್ಲಿ !—ಬಂದಳಿಲ್ಲಿಂದ ?—ಹೇಗೆ ಬಂದಳೇ ಹೊತ್ತಿನಲಿ ? ”—

—ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಮುತ್ತುತಿರೆ ಮನವ, ಕಾತುಕದಿ ನೋಡ
ತೊಡಗಿದೆನು ಎವೆಯಿಕ್ಕದೆ.

“ ಈ ಹೆಣ್ಣಿನಾಕೃತಿ—ಹದಿನೆಂಟೊ ಇಪ್ಪತ್ತೊ ವರುಷಗಳ ಹೊಸ ಹರೆಯದ ಕಡುಚೆಲುವಿನ ಮನನೋಹಕ ಮೂರುತಿ-ಸೃಷ್ಟಿ ಶಿಲ್ಪಿಯು ಸಾವಧಾನದಿ ರಚಿಸಿದ ಪೂರ್ಣ ಕಲಾಕೃತಿ!—

ಯಾರಿವಳು ?

ತಿಳಿತಂಗಾಳಿಯ ತಂಪಿಗೆ ಘನಿಸಿತೋ ಪೂರ್ಣೇಂದು ಹಿಮ ಕಿರಣ ರಾಶಿ ಕಾಂತಿಮಯ ಕಾಮಿನಿಯ ರೂಪವನು ತಳೆದು!—ಎನೆ ತೋರುವೀ ತರಳೆ—

ಯಾರಿವಳು ?

ಲತೆಯ ನಿಲುವಿನಲಿ ಬಳುಕಿ ನಿಂತಿರುವ ಕೃಶಾಂಗಿ ಲಲಿತ-ಲತಾಂಗಿ—

ಯಾರಿವಳು ?

ಸಿರಿಯೊಡಲ ಗಡಿರೇಖೆಗಳ ನಿಕಟನೇಹದಲಿ ಮೈಗಂಟಿ ಮುಚ್ಚಿರುವ ಅಲೆಯಲೆ ಮಡಿಕೆಗಳ ತಿಳಿಹಳದಿ ಸೀರೆಯಲಿ ರಂಜಿಸುವ ರಮಣೀಯ ಪೆಣ್ಣುಣೆ—

ಯಾರಿವಳು ?

ಬಿಚ್ಚಿ ಹರಡಿ ಬೆನ್ನೆಲ್ಲ ಕವಿದಿರೆ ನೀಳು ನೀಳಾದ ಕಮನೀಯ ರಾಶಿ ಕಾಳ್ಕುಡಿಯ ಕಾಮಿನಿ—

ಯಾರಿವಳು ?

ಹೊಸ ತಾವರೆಯ ನರುಗಂಪ ಸೂಸುತಿಹ ಪರಿಮಳದ ಚಿಲುಮೆ—ಅರೆ ಬಿರಿದ ಪದ್ಮಿನಿ—

ಯಾರಿವಳು ?

ಮೌನವಾಂತಿಹಳೇಕೆ ? ಅಲುಗದೆಯೆ ನಿಂತಿಹಳೇಕೆ ?—ಯಾವ ಲೋಕದ ಲಲನೆಯಿವಳು?—ತಿರೆಯಂತು ತೌರಲ್ಲ!—ಯಾವ ಗುಡಿಯ ಬರಿದುಗೈದಿಲ್ಲಗೈತಂದಿಹಳೊ ದೇವಿ ?—ಕಾಣೆನಲ್ಲ ! ”—

—ಎಂದಿಂತು ಮನದಲ್ಲ ನನಗೆ ನಾನೇ ಕೇಳುತಿರೆ ಬೆಕ್ಕಸ ಬೆರಗಾಗಿ,—

ಜುಂ!-ಜುಂ!!—ಜುಮ್ಮೆಂದಿತು ಮೈ, ಮೋಹಿನಿಯ ಕೊರಳ ಕೊಳಲಿಂಚರದ ಸರಳು ತಾಗಿ !

“ ಓ, ಗೆಳೆಯ !—ಮುಸುಕಿರಲು ಮರೆವ ತೆರೆ, ಸಹಜವೈ ನಿನಗ
ಜ್ವರಿಯು— ಓ, ಕಥನಕಲಾಸೂತ್ರಧಾರ.

ಬಾ, ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಾ—

ಬಳಲಿಕೆ ಬೇಸರಗಳನ್ನಲ್ಲಿ ಕಳೆದುಕೋ ಬಾ—

ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳ ನೀಗಿಕೋ ಬಾ—

ನಿನ್ನ ಮುಸುಕಿರುವ ಈ ಮರೆವ ತೆರೆಯ ನೋರೆ ಮಾಡುವೆನಲ್ಲಿ—
ಬಾ, ಬಾರಾ ! ”

—ಎಂದಾ ಲಲನೆಯಿತ್ತಳಾ

ಹ್ವಾನವನು, ಅವ್ಯತವಾಣಿಯಲಿ

“ ಇದೋ, ಬಂದೆ ! ನಡೆ ”—ಎಂದೆ—ಎದ್ದು.

ನೀರೆ ತೇಲಿದಳು ಮುಂದೆ—ಮುಂದೆ.

ನಾ ನಡೆದಿನವಳ ನೆರಳಾಗಿ—ಹಿಂದೆ—ಹಿಂದೆ.

*

*

*

ತುಂಬುತಿಂಗಳ ಮಾಯೆಯಲಿ ತೇಲಿ ನಡೆಯುತ್ತ ಸಾರಿದೆವು
ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲೆ ಧಳಧಳಿಸುತ್ತಿದ್ದೊಂದು ತಿಳಿನೀರ ಸರೋವರದ
ತಡಿಯ.

ತೀರದಿಂದನತಿದೂರದಿ, ನೀರಮಧ್ಯದಲೊಂದು ಹಿರಿದಾದ ನೀಲೋ
ತ್ಪಲವು ಅರೆಯರಳಿ ತುಂಬಿಕೊಳುತಿತ್ತು ಸಾಂದ್ರಚಂದ್ರಿಕೆಯ ಸುಧಾ
ವರ್ಷವ. ಅದರ ಕಡೆಗೆ ಬಾಹುಲತೆಯ ಬೀಸಿ ನುಡಿದಳಾ ಮೋಹಿನಿ,—

“ ಅದೋ, ನನ್ನ ಮನೆ ”—ಎಂದು.

ಏನೊ ಮಾಟವ ಹೂಡಿಹಳೆಂದು ಭ್ರಮೆಯಾಂತು ನೋಡುತ್ತಿರೆ
ಯಿರೆ ಅವಳನೊಮ್ಮೆ—ಮನೆಯನೊಮ್ಮೆ, “ ಬಾ ” ಎಂದು ಮುಟ್ಟಿದಳು
ನನ್ನ—ಗಾಳಿಗೂ ಹಗುರಾಗಿ—ತನ್ನ ತಳಿರು ಬೆರಳುಗಳಿಂದ.

ಎಂಥ ಮಾಯೆಯ ಸೋಂಕು ! ಆ ಕ್ಷಣದಲಾದೆವು ಝೇಂಕರಿಸಿ
ಹಾರಿ—ನಾನೊಂದು ದುಂಬಿ, ಅವಳೊಂದು ದುಂಬಿ.

ಒಟ್ಟಿಗೇ ಹಾರಿ ಸೇರಿದೆವು, ಶುಭ್ರಸಲಿಲ ಮಧ್ಯದಿ ತಿಂಗಳಲಿ
ತೋಯುತ್ತಿದ್ದಾ ನೀಲಪದ್ಮಾಲಯವನು.

ಪದರು ಪದರು ದಳಗಳ ನುಸುಳಿ ಹಾಯ್ದು, ಸುಮಹೃದಯ ವಲಯವನು ಸೇರಿ ಕೇಸರತಲ್ಪವ ಸೋಂಕೆ, ಅಳಿದುದೆಮ್ಮಾರಡಿಯ ರೂಪವಾಕ್ಷಣ—ಸೋಜಿಗದ ಕನಸಿನಲಿ ನೆರೆಸೋಜಿಗವ ನೋಡಿದಂತೆ !

ಚಿತ್ತ ಭ್ರಮಿಸುತಿರೆ, ಕೊಲ್ಲುತಿರೆ ಕೌತುಕವು, ನಾಡಿನಾಡಿಯಲಿ ರಕುತ ಮಿಂಚುತಿರೆ, ನೋಟಕೆ ನೋಟವನು ಹೆಣೆದವಳ ಕೈತಳಿರ ಹಿಡಿದು ಕೇಳಿದೆನು—

“ ಹೇಳು ಹೇಳಲೆ ನಾರಿ, ಇಂದು ಇಂತೆನಗೆ ಮೈದೋರಿ ಮನವ ಕೆಣಕಿ ಭ್ರಮೆಗೊಳಿಸುತಿಹ ನೀನಾರು—ಹೇಳು—ಹೇಳು !!”—ಎಂದು.

“ ಹೇಳುವೆನು, ಹೇಳುವೆನು ; ಓ—ನೇಹಿಗನೆ, ಇನಿತು ಅವಸರ ವೇಕೆ ! ಆರಲಿ ನಿನ್ನ ಬಳಲಿಕೆ ಬೇಸರಗಳು ; ಹಿಂಗಲಿ ನಿನ್ನ ಹಸಿವು ದಾಹಗಳು—ಮೊದಲು ” —

—ಎಂದಳವಳು.

“ ಓ, ಸುಮನಸೆ !—ಎನಗೆ ನಿನ್ನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲಿನ್ನೆಲ್ಲಿ ಬೇಸರ, ಬಳಲಿಕೆ, ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆ ! ಇನ್ನೆಂದಿಗೂ ಮರಳದಂತವು ತೊಲಗಿ ಹವು ! ಈಗವುಗಳನೆಲ್ಲ ಮೀರಿ ಉಳಿದಿಹುದೊಂದೆ !—ಹದ್ದು ಮೀರು ತಿಹ ಹುಚ್ಚು ಕೌತುಕದ ಹಿಂಸೆ ! ಕಡೆಗಾಣಿಸದ ನೆಲೆ ಕಾಮರೂಪಿಣಿ”— ಎಂದೆ ನಾನು.

ಬೊಗಸೆಗಂಗಳ ತುದಿಯಲಾನಂದ ಹನಿಗೂಡೆ, ಮೆಲುನಗೆಯ ಮಾಯಾಜಾಲವನು ಬೀಸಿ, ಮೊಗಕೆ ಮೊಗವಿಟ್ಟು ಕೇಳಿದಳು :

“ ಓ ಗೆಳೆಯ ಹೇಳು, ವಾಗ್ದೇವಿ ವಾಣಿ ಯಾರೆಂಬುದನು ಬಲ್ಲೆಯಾ ?—ಹೇಳು ”—ಎಂದು,

“ ಆಹಾ ! ಏನು ಮಾತೆಲೆ ಚೆಲುವೆ ! ತಿಳಿಯದೇ ! ವಾಣಿ—ಬ್ರಹ್ಮನ ರಾಣಿ ”.

“ ಅವಳಂತೆ ನಾನೊಬ್ಬ ವಾಣಿ ”.

“ ಯಾರವನು ನಿನ್ನ ಚತುರಾನನ ?”

“ ವರುಷಗಳ ಹಿಂದೊಂದು ದಿನ ಮಧುಮಾಸದರುಣೋದಯದಿ ಏಕಾಂಗಿ ತರುಣನೊರ್ಮನು ಬಂದಿ ಸರಸಿಯಂಚಿನಲಿ ಕುಳಿತು, ಆನಂದ

ಪರವಶನಾಗಿ, ಕಲ್ಪನೆಯ ಕಡೆಗೋಲಿನಿಂ ಮಥಿಸೆ ನಿಜಮನೋಸಾಗರವ,
ಘನಿಸಿದೆನು ಇಂತು—ನಾನವನ ಮನಸಿಜೆ.”

“ಅಹಾ ! ನೆನಪಾಯ್ತು—ನೆನಪಾಯ್ತು ! ನಿನಗೆ ನಾನಂದು
ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಕರೆದೆ ನನ್ನ ‘ಕಲ್ಪನಾ’—ಎಂದು”.

ಹೊಳೆವ ಕಂಗಳನರಳಿಸುತ್ತ, ಸಿರಿಗೊರಳ ನಸುಕೊಂಕಿಸಿ,
ಮೆಲುನಗೆಯ ಅಧರ ಮಧುವಿನೊಳದ್ದಿ, ಭ್ರೂಧನುವಿಗೇರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಳು
ಪ್ರಶ್ನೆಯಂಜೊಂದನು,—

“ತಿಳಿಯಿತೇ ಈಗ ?—ಯಾರೆನ್ನ ಚತುರಾನನ !”—ಎಂದು.

“ತಿಳಿಯಿತು !—ತಿಳಿಯಿತು ! ಓ, ಎನ್ನ ಕಲ್ಪನಾ,

ಇನ್ನೆಂದಿಗೂ ತೊರೆಯದಿರೆನ್ನ—ಓ ಎನ್ನ ಮುದ್ದು ಕಲ್ಪನಾ,
ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನೆಲಸೆನ್ನ ಹೃದಯ ಮಂದಿರದಿ—ಓ, ಎನ್ನ ದೇವಿ ಕಲ್ಪನಾ,
ತುಂಬಿ ಹರಿಸೆನ್ನ ನರನಾಡಿಗಳಲಿ ನಿನ್ನ ಬಲುಮೆಯನು—
ಓ ಎನ್ನ ಶಕ್ತಿ ಕಲ್ಪನಾ.

ನನ್ನ ಬಾಳ ಪಥವನು ಬೆಳಗಿ ನಡೆಸೆನ್ನ ಹೆಜ್ಜೆಯನು, ಮಿಂಚಿ—
ಓ ಎನ್ನ ಕಾಂತಿ ಕಲ್ಪನಾ,

ನಿನ್ನ ಎದೆವಾಲ ಕುಡಿದು ಬೆಳೆಯಲು, ಹಸಿದು ಕಾದಿಹ ಎನ್ನ
ನೂರೆಂಟು ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಮರಳಿ ತಾಯಾಗು—ಬಾ ಎನ್ನ ಮಡದಿ
ಕಲ್ಪನಾ”—

—ಎಂದು ಬೇಡುತ್ತ ನಾನವಳ

ನೋಡುತ್ತಿರೆಯಿರೆ, ಅಂತೆಯೇ ಮಂಜಾಗಿ ಕರಗಿ ಮಾಯವಾದಳು—
ನನ್ನ ಕಲ್ಪನಾ.

ದಿಕ್ಕೆಟ್ಟು ವಿಸ್ಮಯದಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡುತ್ತ, ಅವಳನರಸತೊಡಗಿದೆ
ಕೂಗಿ-ಕೂಗಿ :

“ಓ, ಕಲ್ಪನಾ, ಬಾ, ಕಲ್ಪನಾ ; ಎಲ್ಲಿರುವೆ ಹೇಳೆನ್ನ ಕಲ್ಪನಾ !”—
ಎಂದು.

ಅಲ್ಲೊಮ್ಮೆ ಇಲ್ಲೊಮ್ಮೆ ನೀಲಿದಳಗಳ ಮರೆಯಿಂದ,

“ಇಲ್ಲಿಹೆನು !—ಇದೊ ಇಲ್ಲಿಹೆನು !—ಇಲ್ಲಿ ಇಹೆನ್ನೆ !”—ಎಂದು

ತ್ತರವನೀಯುತ್ತು ಕಾಡಿಸಿ ಕಾಡಿಸಿ—ಆಡಿಸತೊಡಗಿದಳೆನ್ನ ಕಲ್ಪನಾ.

ಅವಳ ದನಿಜೇನಿಗೆ ಭ್ರಮಿಸಿ ಬಂಡುಣೆಯಾಗಿ ಬೆಂಬತ್ತಿ ಬೇಟೆಯಲಿ ಬಸವಳಿದು ಬಾಯಾರಿಬರೆ, ಉಸಿರಡಗಿ ತಲೆತಿರುಗಿ ಬಿದ್ದೆ :

“ ಹಾ! ನನ್ನ ಕಲ್ಪನಾ!”—ಎಂದು ಚೇತ್ಕರಿಸಿ.

*

*

*

*

ಯಾರೋ ನನ್ನ ಮೈ ಹಿಡಿದು ಕುಲುಕಿದಂತಾಯ್ತು ; ಕಣ್ಣೆಟ್ಟು ನೋಡೆ—ನನ್ನ ಕುಸುಮಾ.

“ ಏಳಿ, ಏಳಿ!—ಎಚ್ಚರಗೊಳಿ ! ಏನು ಸವಿಗನಸ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಿರಿ? ಯಾರನೋ ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದಿರಿ—ಯಾರನು ?”—ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು ನನ್ನ ಹಣೆಯ ಸವರುತ್ತ.

“ನಿನಗವಳು ಗೊತ್ತು”—ಎಂದೆ ನಸುನಗುತ ಗಾಂಭೀರ್ಯದಲಿ.

“ ಅವಳೇ?—ಅವಳು!—ಯಾರವಳು?—ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾದವಳು?—ಹೇಳಿ, ಹೇಳಿ! ”—ಎಂದೆನ್ನ ಮೈಕುಲುಕಿದಳು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ.

“ ನನ್ನ ಬಳಿಯಲವಳ ಕಂಡು ನೀನೆನಿತೊ ಬಾರಿ ಕೆರಳಿ ಕನಲಿ ಅಟ್ಟಿರುವೆಯವಳ! ”

“ ನಿಮ್ಮಬಳಿ?—ಅವಳು! ಯಾರೋ?—ಬಲು ಧೈರ್ಯಗಾತಿ! ಹೋಗಿ! ನಿಮ್ಮ ಮಾತೆಲ್ಲ ಪೊಳ್ಳು ! ಬರಿ ಸುಳ್ಳು!”—ಎಂದು ತಿವಿದು ತಳ್ಳಿದಳೆನ್ನಾ ಕೆ ತಾಳ್ಮೆ ತಪ್ಪಿ”.

“ ಸುಳ್ಳಲ್ಲ, ಸುಳ್ಳಲ್ಲ, ಓ ಎನ್ನ ಬಾಳ್ಕುಸುಮ, ನಿನ್ನ ನನ್ನ ಬಾಳ ಸಂಗಮಕು ಮೊದಲೆ ಮೂಡಿ ನರ್ತಿಸತೊಡಗಿದ್ದಳೆನ್ನೆ ದೆಯ ರಂಗದಲಿ.

“ ಹೆಸರೋ ?”

“ ಕಲ್ಪನಾ ಕಾಮಿನಿ ”

“ ಓ————! ಮನಸಿನ ಮಂಡಿಗೆ!! ತಿನ್ನಿ, ತಿನ್ನಿ!”—ಎಂದು ಪರಿಹಾಸ್ಯಗೈದಳೆನ್ನ ಕುಸುಮ—ಸವತಿಯ ಹೆಸರ ಕೇಳಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ-ಉತ್ತರ

ಒಂದು ದಿನ—

ಕುಟೀರದಲಿ ಮಲಗಿ ಮನದಲೇ ಮೆಲುಕುತಿದ್ದೆ, ಪ್ರೇಮ-ಕಾಮ
ಗಳ ಪರಿಯನು ಕುರಿತು. ಹೊತ್ತು ಹೋದಂತೆಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಬಂ
ದಿತ್ತು ಪ್ರಶ್ನೆಯ ತೊಡಕು. ಕಡೆಯಲಿ ದಾರಿಗಾಣದೆ ಕಿಟಕಿಯನುಸಾರಿ—
“ಓ, ಗೆಳೆಯ” —

—ಎಂದೆ, ಮನದಲೇ
ನೆನೆದು, ಹೆಸರಿಲ್ಲದಾ ಗಗನವಿಹಾರಿಯ ಸಂಗವನು ಬಯಸಿ.

ಒಡನೆಯೇ ಹಾರಿ ಬಂದಿತು ಹಕ್ಕಿ ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ, ತಾನಿತ್ತು ವಚ
ನವನು ಪಾಲಿಸಿ. ಕಿಟಕಿಯಂಚಿನಲಿ ಕುಳಿತು ಕೇಳಿತು,

—“ನನ್ನ ನೆನೆದುದೇಕೆ—ಮಿತ್ರಾ?” —

—ಎಂದು.

“ಹೆಣ್ಣು. ಗಂಡುಗಳ ಬಾಳಿನಲಿ ಪ್ರೇಮ-ಕಾಮಗಳ ರೀತಿ
ಯನು ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ—ಗೆಳೆಯ. ಬಗೆಹರಿಯದಿರೆ—ನಿನ್ನ
ನೆನಪಾಯ್ತು. ಹೇಳು, ಇದಕುತ್ತರವ ನೀ ಬಲ್ಲೆಯಾದರೆ” —

ನಕ್ಕು ಹೇಳಿತು ಹಕ್ಕಿ—

—“ಆಹಾ!—ಮಿತ್ರಾ, ಉತ್ತರದ
ಅಂಚಿನಲೇ ನಿರುತವೂ ಇರುತ ದಾರಿಗಾಣದಾದೆಯಾ?” —

—ಎಂದು, ಒಗಟೆಯೊಂದನು ಹೂಡಿ.

“ಅಂಚೊ-ಗಿಂಚೊ! ಏನೊ ಕಾಣೆ ಗೆಳೆಯ, ನೀನೆ ಒಡೆಯ
ಬೇಕು ನಿನ್ನೀಒಗಟೆಯ ಮೊಟ್ಟೆಯ” — ಎಂದೆ.

“ಅದೊ ನೋಡು—ಬಿತ್ತರಿಸಿದೆ—ತೀರಗೀರಗಳಿಲ್ಲದ ಮಹಾ
ಸಾಗರ—ದಿವ್ಯ ಗಾಂಭೀರ್ಯದಲಿ.

ಅದರ ಮೇಲು ಮೈಯ್ಯ ಭವ್ಯಬಿತ್ತರದಂತೆ—ಕಣ್ಣೆ ವ್ಯಕ್ತ—ನರ
ನಾರಿಯರ ಗಂಭೀರ ಪ್ರೇಮ.

ಬಡಬಾಗಿ—ರತುನಗಳಿಗಾಸರೆಯಾದದರ ಅಗೋಚರ ಗಭೀರತೆ
ಯಂತೆ—ಗುಪ್ತ, ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡುಗಳ ತಪ್ಪ ಕಾಮ”

—ಎಂದು ಒಗಟೆಯನು ಒಡೆದೋಡಿತು ಹಾರಿ —ನನ್ನ ಮುದ್ದು
ಗಗನ ವಿಹಾರ.

ಮುತ್ತಿನ ಮಿಂಚು

ಎಂತು—

—ಮುಂಗಾರ್ಗಾಲದಲಿ ಗಗನವನೆ ಆವರಿಸಿ, ವರ್ಷಗರ್ಭಿತ
ಕಾರ್ಮೋಡಗಳೆರಡು ಸಾರುತಿರಲೊಂದನೊಂದು—ಸಂಗಮಿಸಲು—

—ಅಹೋ! ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಫಳ್ಳೆಂದು ಹೊಳೆದೊಂದು ಸೆಳೆ
ಮಿಂಚು, ಭೂ-ಗಗನತಲಗಳನು ಬೆಳಗಿ—ಆರ್ಭಟಿಸಿ ದಿಕ್ಪಟಗಳಿಂದ
ಮಾರ್ದನಿಯುರುಳುರುಳಿ ಬರುವಂತೆ—ಮೊಳಗಿ ಮೊಳಗಿ—

—ಒಂದರಲೊಂದೈ ಕೃವಾಗುವುವೋ

ಮುಗಿಲೆರಡು ಒಂದಾಗಿ—

ಅಂತು—

—ತುಂಬಿದಾಸೆಯಿಂದೊಡಲುಗಳು ಬಿರಿಯುತಿರೆ, ಕಾತರದಿ
ಹೊಂಚಿಕೊಡುವ ತೃಷಾಪೂರ್ಣ ಪ್ರಣಯಿಗಳ ಕ್ಷಣಿಕ ಅಧರ
ಸನ್ನಿಲನದಿ, ಬಿಸಿ ಮುತ್ತೊಂದು ಕಳುವಾಗುವ ಪ್ರಸಂಗ.

ಅರಿತಿಹೆನು ! - ಅರಿತಿಹೆನು !!

ಅರಿತಿಹೆನು—

—ಓ ಎನ್ನ ಮನದನ್ನೆ, ಬರಬರುತ ಒಂದು ದಿನ, ಬರಿದಾಗುವುದು ನಿನ್ನೀ ಅತುಳಾನುಪಮರೂಪಭಂಡಾರದೈಸಿರಿಯು—ಎಂಬುದನು ಅರಿತಿಹೆನು—ರನ್ನೆ.

ಒಂದುದಿನ—

—ಓ ಎನ್ನ ಕೀರವಾಣಿ, ನಿನ್ನ ಕೊರಳ ಮುರಳಿ ಮಂಜುಳ ಮಾಯೆ ಮಾಯವಾಗುವದೆಂದು—

—ಓ ಎನ್ನ ಕನಕಾಂಗಿ, ನಿನ್ನ ಫಲಿತಕೇತಕಿಯ ಮೈ ಬಣ್ಣ ಮಾಸುವುದು—ಎಂದು—

—ಓ ಎನ್ನ ಪದ್ಮಿನಿ, ನಿನ್ನ ಸಿರಿಯೊಡಲನರುಗಂಪು ಆರಿ ಹೋಗುವದೆಂದು—

—ಓ ಎನ್ನ ಜಾವ್ವನೆ, ನಿನ್ನ ತನುರನ್ನ ಕಲಶವ ತುಂಬಿ ತುಳುಕು ತಿಹ ಈ ಹೊಸ ಹರೆಯದಮೃತ ಗುರುತಿಲ್ಲದಂತಿಂಗಿಹೋಗುವದೆಂದು—

—ಓ ಎನ್ನ ಕುಸುಮಕೋಮಲೆ, ಬಾಳ ಹಿಮಕಾಲದಿರುಳು ಸಾರಲು ನಿನ್ನ ಮೊಗಪದುಮಸೊರಗಿ ಸುಕ್ಕುವುದು—ಎಂದು

—ಓ ಎನ್ನ ಕಾಮಿನಿ, ಒಂದು ನೋಟಕೆ—ಅರ್ಥಸೋಂಕಿಗೆ ನಿನ್ನ ಧನುನಿಯ ರಕುತ ಬಿಸಿಯೇರಿ ಕುದಿಯೆ, ಉರಿಯೆದ್ದು ನರ್ತಿಸುವ ನಿನ್ನಮಲ ಕಾಮ ಉಡುಗಿ ಹೋಗುವದೆಂದು—

ಅರಿತಿಹೆನು— ಓ ಎನ್ನ

ಚಂದ್ರಮೋಹನೆ—

ಆದರೆಲೆ ದೇವಿ, ಅತುಲನೇಹದಿಂ ತುಂಬಿರುವ ನಿನ್ನೆದೆಯಲೆನ ಗಾಗಿ ಬೆಳಗುತಿಹ ವಿಮಲ ಪ್ರೇಮದ ರನ್ನದೀವಿಗೆ ಅಕ್ಷಯವೆಂದು— ಅಮರವೆಂದು—

—ಅರಿತಿಹೆನು !—ಅರಿತಿಹೆನು !!

ಪ್ರಕಟನೆಗಳು

ಕಥೆ, ಕವಿತೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ಚಿತ್ರ, ನಾಟಕ, ಗೀತನಾಟಕ, ಧ್ವನಿ, ವಿಮರ್ಶೆ, ಭಾಷಣ, ಕಲೆ, ಇತ್ಯಾದಿಯಾದ ಬಹುವಿಧದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಕನ್ನಡ ಕೃತಿಗಳ ಮಾಲೆ. ಈವರೆಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳು :

ಕುವೆಂಪು—

ಸಾಧಾ ಪ್ರತಿ
ರೂ. ಅ.

ಚಿತ್ರಾಂಗದಾ (ಕಾವ್ಯ)	೧	೮
ಕೊಳಲು (ಕವನಸಂಗ್ರಹ)	೧	೮
ಪಾಂಚಜನ್ಯ (ಕವನಸಂಗ್ರಹ)	೧	೪
ಕೋಗಿಲೆ ಮತ್ತು ಸೋವಿಯೆಟ್ ರಷ್ಯಾ (ಕವನಸಂಗ್ರಹ)	೧	೦
ಅಗ್ನಿಹಂಸ (ಕವನಸಂಗ್ರಹ)	೧	೮
ಪ್ರೇಮ ಕಾಶ್ಮೀರ (ಕವನಸಂಗ್ರಹ)	೧	೮
ಕೃತ್ತಿಕೆ (ಅಷ್ಟಪಟ್ಟದಿಗಳು)	೧	೪
ಪಕ್ಷಿಕಾಶಿ (ಕವನಸಂಗ್ರಹ)	೧	೮
ಕಿಂಕಿಣಿ (ವಚನ ಕವನಗಳು)	೧	೪
ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಥೆಗಳು	೧	೪
ನನ್ನ ದೇವರು ಮತ್ತು ಇತರ ಕಥೆಗಳು	೧	೪
ಮಲೆನಾಡಿನ ಚಿತ್ರಗಳು	೧	೧೨
ಕಾನೂರು ಸುಬ್ಬಮ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡತಿ (ಕಾದಂಬರಿ)	೮	೮
ಯಮನಸೋಲು ಮತ್ತು ಇತರ ನಾಟಕಗಳು	೧	೪
ಬಿರುಗಾಳಿ (ನಾಟಕ)	೧	೪
ಶುದ್ಧತಪಸ್ವಿ, ಬಲಿದಾನ	೦	೧೨
ಬೆರಳ್ ಗೆ ಕೊರಳ್ (ನಾಟಕ)	೧	೦
ಸಾಹಿತ್ಯಪ್ರಚಾರ ಮತ್ತು ಇತರ ಭಾಷಣಗಳು	೧	೪
ನಿರಂಕುಶಮತಿಗಳಾಗಿ (ಭಾಷಣಗಳು)	೦	೧೨
ಕಾವ್ಯವಿಹಾರ (ಕಾವ್ಯವಿಮರ್ಶೆ)	೧	೧೨

ಪು. ತಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್—

ರಾಮಾಚಾರಿಯ ನೆನಪು (ಗದ್ಯ ಚಿತ್ರಗಳು)	೧	೪
ರಥಸಪ್ತಮಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಚಿತ್ರಗಳು	೧	೦
ಧ್ವಜರಕ್ಷಣೆ (ಕಥೆಗಳು)	೧	೪
ಹಣತೆ (ಕವನಗಳು)	೧	೦

ಸಾಧಾ ಪ್ರತಿ
ರೂ. ಆ.

ಪು. ತಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್—

ಶಾರದಯಾಕುನಿ (ಕವನಗಳು)	೧	೦
ಗೋಕುಲನಿರ್ಗಮನ (ಗೀತರೂಪಕ)	೧	೦
ಶಬರಿ (ಗೀತರೂಪಕ)	೦	೮
ಗಣೇಶದರ್ಶನ (ಕವನಸಂಗ್ರಹ)	೧	೮
ಮಾಂದಳರು (,,)	೧	೪

ಅನಂದ—

ಸ್ವಪ್ನಜೀವಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಥೆಗಳು	೧	೦
ಮಾಟಗಾತಿ (ಕಥೆಗಳು)	೧	೪
ದಹನಚಿತ್ರ (ನಾಟಕ)	೦	೮
ಪಕ್ಷಿಗಾನ (ವಚನ ಚಿತ್ರಗಳು)	೧	೪

ಗೊರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಐಯಂಗಾರ್—

ಹಳ್ಳಿಯ ಬಾಳು (ಗದ್ಯಚಿತ್ರಗಳು)
ಬೆಸ್ತರ ಕರಿಯ (ಗದ್ಯಚಿತ್ರಗಳು)	೨	೪
ಶಿವರಾತ್ರಿ (ಗದ್ಯಚಿತ್ರಗಳು)	೨	೪

ತೀ. ನಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ—

ರಾಕ್ಷಸನ ಮುದ್ರಿಕೆ (ನಾಟಕ)	೧	೦
ಹರಿಹರ ಕವಿಯ ಸಂಜಿಯಣ್ಣನ ರಗಳೆ (ಮೂಲ ಮತ್ತು ಪಾಠಾಂತರಗಳು)	೨	೦

ಎಸ್. ವಿ. ರಂಗಣ್ಣ—

ಶೈಲಿ (ಶೈಲಿಯ ಸ್ವರೂಪ—ಪಂಪನ ಶೈಲಿ—ರನ್ನನ ಶೈಲಿ— ರಾಘವಾಂಕನ ಶೈಲಿ—ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಶೈಲಿ)	೨	೦
---	------	------	------	---	---

ಎ. ಎನ್. ಮೂರ್ತಿರಾವ್—

ಅಷಾಢಭೂತಿ (ನಾಟಕ)	೧	೦
ಹಗಲುಗನಸುಗಳು (ಪ್ರಬಂಧಗಳು)	೧	೪
ಹವಳದ ದ್ವೀಪ

ಸಿ. ಕೃಷ್ಣ —

ನನ್ನ ಆಪ್ತರೆ (ಶೃಂಗಾರ ವಚನಗಳು)	೦	೬
ಮುಗುಡೆಯರ ಪತ್ರಗಳು (ಪತ್ರ ಕಥೆಗಳು)	೧	೮
ಗಾರಿಯ ಮದುವೆ	೧	೮

ಕಾವ್ಯಾಲಯ

*

ಪ್ರಕಾಶಕರು

*

ಮೈಸೂರು

